

Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü
Bilgi ve Belge Yönetimi Anabilim Dalı

ÜNİVERSİTE KÜTÜPHANELERİNDE WEB 2.0 ARAÇLARININ KULLANIMI

Canan TAVLUOĞLU

Yüksek Lisans Tezi

Ankara, 2013

ÜNİVERSİTE KÜTÜPHANELERİNDE WEB 2.0 ARAÇLARININ KULLANIMI

Canan TAVLUOĞLU

Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü

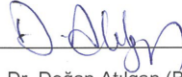
Bilgi ve Belge Yönetimi Anabilim Dalı

Yüksek Lisans Tezi

Ankara, 2013

KABUL VE ONAY

Canan Tavluoğlu tarafından hazırlanan "Üniversite Kütüphanelerinde Web 2.0 Araçlarının Kullanımı" başlıklı bu çalışma, 17.06.2013 tarihinde yapılan savunma sınavı sonucunda başarılı bulunarak jürimiz tarafından yüksek lisans tezi olarak kabul edilmiştir.

Prof. Dr. Doğan Atılgan (Başkan)

Prof. Dr. S. Serap Kurbanoğlu (Danışman)

Prof. Dr. Nazan Özenç Uçak

Doç. Dr. Özgür Külcü

Yrd. Doç. Dr. Yurdağül Ünal

Yukarıdaki imzaların adı geçen öğretim üyelerine ait olduğunu onaylım.

Prof. Dr. Yusuf Çelik

Enstitü Müdürü

BİLDİRİM

Hazırladığım tezin/raporun tamamen kendi çalışmam olduğunu ve her alıntıya kaynak gösterdiğimi taahhüt eder, tezimin/raporumun kağıt ve elektronik kopyalarının Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü arşivlerinde aşağıda belirttiğim koşullarda saklanmasına izin verdiğimi onaylarım:

- Tezimin/Raporumun tamamı her yerden erişime açılabilir.
- Tezim/Raporum sadece Hacettepe Üniversitesi yerleşkelerinden erişime açılabilir.
- Tezimin/Raporumun ..... yıl süreyle erişime açılmasını istemiyorum. Bu sürenin sonunda uzatma için başvuruda bulunmadığım takdirde, tezimin/raporumun tamamı her yerden erişime açılabilir.

17.06.2013

_____

Canan Tavluoğlu

*Yüksek lisans eğitimine birlikte başladığım
ve bir yılı daha birlikte geçirme fırsatı bulduğum
biricik dostum Gülcan Çelikci anısına....*

TEŞEKKÜR

Tezimin her aşamasında bilgisini, desteğini, deneyimini hiçbir zaman esirgemeyen, en iyisini ortaya koyabilmem için yönlendirmeleriyle yolumu aydınlatan, paylaşımlarıyla katkı sağlayan değerli hocam ve tez danışmanım Prof. Dr. Serap KURBANOĞLU'na sonsuz teşekkür ederim.

Yüksek lisans eğitimimde verdiği ders sayesinde araştırma konumu belirleyebildiğim Prof. Dr. Yaşar Tonta'ya teşekkürü borç bilirim.

Tez jürimde yer alan değerli hocalarım Prof. Dr. Doğan Atılğan'a, Prof Dr. Nazan Özenç Uçak'a, Doç. Dr. Özgür Külcü'ye ve Yrd. Doç. Dr. Yurdağül Ünal'a değerli katkılarından dolayı çok teşekkür ederim

Tez çalışmamda yardımlarını esirgemeyen Doç. Dr. A. Talha Yalta'ya, Esra Uğur'a, Güleda Doğan'a ve Cihan Doğan'a teşekkür ederim. Ayrıca zamanlarını ayırarak anket formlarını dolduran ve çalışmama büyük katkı sağlayan değerli meslektaşlarıma teşekkür ederim.

Son olarak, gösterdiği sabır ve destek için sevgili eşime, akşamları erken uyuyarak çalışmam için fırsat yaratan dünya tatlısı minicik kızım Çağla'ya teşekkür ederim. Tezi bitirmemi benden daha çok isteyen, evde olduğum zamanlarda bile sırf çalışmam için kızımla ilgilenen, emeğini, desteğini esirgemeyen canım anneme ve babama sonsuz teşekkürlerimi sunarım.

ÖZET

Tavluoğlu, Canan. *Üniversite Kütüphanelerinde Web 2.0 Araçlarının Kullanımı*, Yüksek Lisans, Ankara, 2013.

Bu çalışmada, Web 2.0 uygulamalarının Türkiye'deki üniversite kütüphanelerinde kullanım durumlarını ve üniversite kütüphanecilerinin Web 2.0 teknolojileri konusundaki görüşlerini belirlemek amaçlanmıştır.

Kütüphanecilerin gerek özel yaşamlarında gerekse mesleki yaşamlarında Web 2.0 teknolojilerinden ne ölçüde faydalandıklarını belirlemek amacıyla 84 sorudan oluşan bir anket hazırlanmış ve 354 kütüphaneciye uygulanmıştır. Ayrıca kütüphanelerde Web 2.0 uygulamalarından ne ölçüde faydalandığını belirlemek amacıyla kütüphane web sayfalarının analizi yapılmıştır. Oluşturulan kontrol listesiyle kullanılan Web 2.0 araçları, bu araçların özellikleri ve kullanım amaçları belirlenmiştir.

Kütüphanecilerin özel yaşamlarında kullandıkları araçları iş yaşamlarında da tercih ettikleri saptanmıştır. Anket sonuçlarına göre, katılımcıların tamamına yakını (%94,1) Facebook kullanmaktadır. Üniversite kütüphanelerinin %25,50'si Web 2.0 uygulamalarını kullanmaktadır. Sosyal ağlar en çok kullanılan (%17,44) Web 2.0 araçlarıdır.

Katılımcıların %59,3'ü (210 kişi) Wiki ve sadece %1,7'si sanal dünya uygulamalarını kullanmaktadır. Ancak üniversite kütüphanelerinde Wiki ve sanal dünya uygulamalarının kullanılmadığı görülmektedir.

Anahtar Sözcükler

Web 2.0, kütüphane 2.0, sosyal ağlar, bloglar, anında mesajlaşma uygulamaları, RSS

ABSTRACT

Tavluoğlu, Canan. *Use of Web 2.0 Tools in University Libraries*, Master's Thesis, Ankara, 2013.

The aim of this study is to find out the use of Web 2.0 technologies in Turkish university libraries. Opinions of university librarians regarding Web 2.0 is also investigated.

A questionnaire consisting of 84 questions was prepared and applied to 354 librarians in order to find out to what extent they use Web 2.0 technologies in their personal and professional lives. Furthermore, a content analysis was carried out to discover to what extent Web 2.0 applications are used in libraries. A checklist was used to collect and record data from websites regarding the use of Web 2.0 tools.

Findings indicate that librarians prefer use the same tools in their private and professional lives. Majority the participants (94.1%) are using Facebook. 25.50% of university libraries use Web 2.0 application. Social networks are the most frequently (17.44%) used and preferred tools.

While 59.3% (210) of participants use Wikis, only 1.7% use virtual world applications. On the other hand, findings indicate that neither Wikis nor virtual world applications are used in university libraries.

Key Words

Web 2.0, library 2.0, social networks, blogs, instant messaging applications, RSS

İÇİNDEKİLER

KABUL VE ONAY	i
BİLDİRİM.....	ii
TEŞEKKÜR	iv
ÖZET	v
ABSTRACT	vi
İÇİNDEKİLER.....	vii
KISALTMALAR DİZİNİ.....	xi
TABLolar DİZİNİ.....	xii
ŞEKİLLER DİZİNİ.....	xiv
1. BÖLÜM: GİRİŞ.....	1
1.1 KONUNUN ÖNEMİ.....	1
1.2 ARAŞTIRMANIN AMACI	2
1.3 ARAŞTIRMA PROBLEMİ VE HİPOTEZLER.....	3
1.4 ARAŞTIRMANIN KAPSAMI	4
1.5 ARAŞTIRMANIN YÖNTEMİ VE VERİ TOPLAMA TEKNİKLERİ	5
1.6 ARAŞTIRMANIN DÜZENİ	6
1.7 KAYNAKLAR	7
2. BÖLÜM: WEB 2.0 VE WEB 2.0 ARAÇLARI.....	7
2.1 SOSYAL AĞLAR.....	9
2.1.1 Facebook.....	9
2.1.2 Twitter	9
2.1.3 Myspace	10
2.1.4 LinkedIn	10

2.1.5 Ning	10
2.1.6 Google Plus	11
2.2 BLOG	11
2.2.1 Blogger	12
2.2.2 WordPress	12
2.2.3 Tumblr.....	12
2.3 WİKİLER.....	12
2.3.1 Wikipedia	13
2.3.2 Wikibooks	13
2.3.3 LibSuccess	13
2.4 ANINDA MESAJLAŞMA.....	14
2.4.1 Meebo.....	14
2.4.2 Google Talk	14
2.5 MEDYA PAYLAŞIMI.....	15
2.5.1 YouTube	15
2.5.2 Vimeo.....	15
2.5.3 Flickr	16
2.6 RSS.....	16
2.7 MOBİL UYGULAMALAR	16
2.8 SOSYAL YER İMLERİ, ETİKETLEME VE KATALOGLAMA	17
2.8.1 Delicious	17
2.8.2 LibraryThing.....	18
2.8.3 Shelfari.....	18
2.9 SANAL DÜNYA	19
2.9.1 Second Life.....	19
3. BÖLÜM: KÜTÜPHANELERDE WEB 2.0 ARAÇLARININ KULLANIMI	20
3.1 KÜTÜPHANELERDE SOSYAL AĞ KULLANIMI	20
3.2 KÜTÜPHANELERDE BLOG KULLANIMI.....	21
3.3 KÜTÜPHANELERDE WİKİ KULLANIMI.....	23
3.4 KÜTÜPHANELERDE ANINDA MESAJLAŞMA UYGULAMALARININ KULLANIMI	25

3.5 KÜTÜPHANELERDE MEDYA PAYLAŞIM UYGULAMALARININ KULLANIMI	25
3.6 KÜTÜPHANELERDE RSS KULLANIMI	27
3.7 KÜTÜPHANELERDE MOBİL UYGULAMALARIN KULLANIMI	28
3.7.1 Kütüphane Web Siteleri	29
3.7.2 Mobil Kütüphane Katalogları	29
3.7.3 SMS Hizmetleri	30
3.7.4 Mobil Veri Tabanları	32
3.7.5 Multimedya İçerik	32
3.8 KÜTÜPHANELERDE SOSYAL YER İMLERİ, ETİKETLEME VE SOSYAL KATALOGLAMA SİTELERİNİN KULLANIMI	34
3.9 KÜTÜPHANELERDE SANAL DÜNYA UYGULAMALARI	36
3.10 KONUYLA İLGİLİ ARAŞTIRMALAR.....	37
4. BÖLÜM: BULGULAR VE DEĞERLENDİRME	43
4.1 WEB SAYFALARI ZİYARET EDİLEREK ELDE EDİLEN BULGULAR	43
4.1.1 Sosyal Ağlar.....	43
4.1.2 Blog.....	47
4.1.3 Anında Mesajlaşma	51
4.1.4 Medya Paylaşımı	53
4.1.5 RSS	55
4.1.6 Mobil Uygulamalar	58
4.1.7 Sosyal Yer İmleri, Etiketleme ve Kataloglama	60
4.2 ANKET SONUÇLARINA GÖRE ELDE EDİLEN BULGULAR.....	64
4.2.1 Katılımcıların Demografik Bilgileri	65
4.2.2 Web 2.0 Araçlarının Kullanımına Yönelik Bulgular	67
4.2.3 Web 2.0 ve Kütüphaneler	89
4.2.4 Kütüphanelerde Web 2.0 Kullanımına Yönelik Görüşler	93
5. BÖLÜM: SONUÇ VE ÖNERİLER	98
5.1 SONUÇLAR	98
5.2 ÖNERİLER	104

KAYNAKÇA	108
EK-1 ÜNİVERSİTE KÜTÜPHANELERİNDE WEB 2.0 TEKNOLOJİLERİNİN/ARAÇLARININ KULLANIMI KONTROL LİSTESİ	117
EK-2 ANKET FORMU	122
EK-3 KONTROL LİSTESİ (TRIPATHI VE KUMAR, 2010).....	132

KISALTMALAR DİZİNİ

BBY	Bilgi ve Belge Yönetimi
Bkz.	Bakınız
İOS	Internetwork Operating System
İTÜ	İstanbul Teknik Üniversitesi
İYTE	İzmir Yüksek Teknoloji Enstitüsü
JUIT	Jaypee University of Information Technology
LT	LibraryThing
ODTÜ	Orta Doğu Teknik Üniversitesi
OPAC	Online Public Access Catalogue
RSS	Really Simple Syndication
SDÜ	Süleyman Demirel Üniversitesi
YÖK	Yükseköğretim Kurumu

TABLOLAR DİZİNİ

Tablo 1. Üniversite kütüphaneleri tarafından kullanılan sosyal ağlar	44
Tablo 2. Sosyal ağların kullanım amaçları	46
Tablo 3. Blog kullanan üniversite kütüphaneleri ve Blog özellikleri	48
Tablo 4. Blog kullanım amaçları	50
Tablo 5. Anında mesajlaşma araçlarını kullanan üniversite kütüphaneleri.....	52
Tablo 6. Anında mesajlaşma araçlarının kullanım özellikleri.....	53
Tablo 7. Medya paylaşım sitelerini kullanan üniversite kütüphaneleri.....	53
Tablo 8. Flickr kullanan üniversite kütüphaneleri	54
Tablo 9. YouTube kullanan üniversite kütüphaneleri	55
Tablo 10. RSS kullanan üniversite kütüphaneleri.....	56
Tablo 11. RSS kullanım amaçları.....	57
Tablo 12. Hizmetlerini mobil ortama uygun olarak tasarlayan üniversite kütüphaneleri	58
Tablo 13. Kütüphane kataloğu Web 2.0 özellikleri taşıyan üniversiteler	60
Tablo 14. Web 2.0 araçlarını kullanan kütüphaneler ve kullandıkları araçlar	63
Tablo 15. Katılımcıların yaşı	65
Tablo 16. Katılımcıların eğitim durumları	66
Tablo 17. Katılımcıların kütüphanede çalışma süreleri	66
Tablo 18. Katılımcıların kullandıkları sosyal ağlar	67
Tablo 19. Sosyal ağlarda harcanan süre	68
Tablo 20. Sosyal ağların kullanım amaçları	68
Tablo 21. Bloglarda harcanan süre	70
Tablo 22. Blogların kullanım amaçları.....	71
Tablo 23. Blogların kullanım biçimleri	71
Tablo 24. Katılımcıların kullandıkları wikiler	72

Tablo 25. Wikilerde harcanan süre	73
Tablo 26. Wikilerin kullanım amaçları	73
Tablo 27. Wikilerin kullanım biçimleri	74
Tablo 28. Wikipedia'nın kullanım amaçları.....	74
Tablo 29. Katılımcıların kullandıkları anında mesajlaşma uygulamaları.....	75
Tablo 30. Anında mesajlaşma uygulamalarında harcanan süre	76
Tablo 31. Anında mesajlaşma uygulamalarının kullanım amaçları	76
Tablo 32. Katılımcıların kullandıkları medya ve doküman paylaşım uygulamaları	78
Tablo 33. Medya ve doküman paylaşım uygulamalarında harcanan süre	78
Tablo 34. Medya ve doküman paylaşım uygulamalarının kullanım amaçları	79
Tablo 35. Medya ve doküman paylaşım uygulamalarının kullanım biçimleri.....	79
Tablo 36. Katılımcıların kullandıkları RSS okuyucular	80
Tablo 37. RSS kullanım amaçları.....	81
Tablo 38. Mobil uygulamalarda harcanan süre	82
Tablo 39. Mobil uygulamaların kullanım amaçları	82
Tablo 40. Katılımcıların kullandıkları sosyal etiketleme ve kataloglama siteleri	83
Tablo 41. Sosyal etiketleme ve kataloglama sitelerinde harcanan süre	84
Tablo 42. Sanal dünya uygulamalarının kullanım amaçları.....	85
Tablo 43. Katılımcıların çalıştıkları birime göre Web 2.0 araçlarının kullanımı..	87
Tablo 44. Web 2.0 araçlarının kütüphanelerde kullanılma nedenleri	90
Tablo 45. Web 2.0 araçlarının kütüphanelerde kullanılmama nedenleri	91
Tablo 46. Web 2.0 araçlarının kütüphanelerde kullanımına yönelik eğitim almak isteyenler	93
Tablo 47. Katılımcıların Kütüphane 2.0 uygulamalarına yönelik görüşleri.....	95

ŞEKİLLER DİZİNİ

Şekil 1. Web 2.0 araçlarının kütüphanelerde kullanım oranları (%)	62
Şekil 2. Web 2.0 araçlarının kullanım oranları (%)	86
Şekil 3. Web 2.0 uygulamalarının iş ile ilgili olarak kullanımı (%).....	88

1. BÖLÜM

GİRİŞ

Web 1.0 uygulamalarının yerini Web 2.0 uygulamalarına bırakmasıyla birlikte, teknolojik gelişmelerden doğrudan etkilenen kurumlar olarak kütüphaneler de Web 2.0 teknolojilerinden faydalanmaya başlamışlardır. Kullanıcıların kütüphaneye gelmelerini beklemek yerine kütüphane hizmetlerini onların bulunduğu platforma taşımak, gerek kütüphanelere ilginin gerekse kullanıcı memnuniyetinin ve hizmet kalitesinin artmasında etkin bir rol oynamaktadır. Bu çalışmada, üniversite kütüphanelerinde Web 2.0 teknolojilerinin kullanım durumu, kütüphanecilerin bu teknolojileri ne ölçüde kullandıkları ve mesleki açıdan söz konusu teknolojilerin sundukları olanakların ne derece farkında oldukları incelenmiştir.

Araştırmada öncelikle Web 2.0 kavramı ve araçları tanıtılmış ve kütüphanelerde bu araçların kullanım amaçlarına yer verilmiştir. Türkiye'deki üniversite kütüphanelerinin web sayfaları incelenerek faydalanılan Web 2.0 uygulamaları saptanmış ve ayrıca bir anket çalışmasıyla kütüphanecilerin Web 2.0 araçlarını kullanım durumları ile bu araçların kütüphanelerde kullanımı ile ilgili görüşleri belirlenmeye çalışılmıştır.

1.1 KONUNUN ÖNEMİ

Günümüzde teknoloji hızla gelişmekte; kullanıcıların bilgi arama davranışları, bilgiye erişim yöntemleri, beklentileri değişmekte ve kütüphaneler de bu gelişimden doğrudan etkilenmektedir. Kullanıcılar tarafından yoğun olarak kullanılan Web 2.0 uygulamalarının kütüphane hizmetlerinde de kullanılması giderek daha önemli hale gelmektedir.

Tek yönlü iletişim imkanı sunan Web 1.0 yerini kullanıcıların içeriğe katkı sağlayarak aktif olduğu, kişiselleştirmeye olanak sağlayan Web 2.0'a bırakmıştır.

Web 2.0 uygulamaları bilgi kaynaklarının ve hizmetlerinin düzenlenmesinde önemli değişikliklere yol açmaktadır. Daha gelişmiş bilgi hizmetlerine gereksinim duyan kullanıcılar Web 2.0 teknolojilerini kullanarak bilgi ihtiyaçlarını karşılayıp başkalarıyla paylaşmaktadır. Bu gelişmeler ışığında kütüphaneler, bilgi kaynaklarını ve hizmetlerini Web 2.0 uygulamalarıyla bütünleştirme gereksinimi duymuşlardır. Web 2.0 teknolojileri, kütüphane hizmetlerinin yeni ve değişik yollarla sunulmasına izin vermektedir. Kütüphane 2.0 teknolojileri, fiziksel olarak kütüphaneler ve Web 1.0 teknolojilerinin sınırlandırmalarının ötesinde kütüphane duvarlarını yıkarak kullanıcılarla daha yakın ve sanal ilişkiler kurulmasına olanak yaratmaktadır. Kullanıcılar kütüphanelerin sahip olduğu içeriğe katkı sağlayarak daha aktif hale gelmektedir (Tonta, 2009a; Jenda ve Kesselman, 2008).

Kütüphane 2.0 genellikle kampus dışındaki kullanıcılara hizmet sağlanması ile ilgilidir. Kütüphane, dersleri ve yoğun programları nedeniyle çok meşgul olan kullanıcıların başarılarını işbirliği ve kişiselleştirme ile desteklemektedir. Kütüphanelerde Web 2.0 teknolojilerinin kullanımı, kütüphaneyi kullanıcılara götürmektedir (Sodt ve Summey, 2009).

Web 2.0 teknolojileri kütüphanelerin daha etkin hizmet verebilmesi için birçok olanak sunmaktadır. Son kullanıcılar, sosyal ağlar aracılığıyla kütüphanelere erişmek ve sosyal ağlardaki alışkanlıklarını kütüphanelerde de uygulamak istemektedir. Kütüphaneler kullanıcılarına daha iyi hizmet verebilmek için RSS besleyiciler, bloglar (günlükler), wiki'ler ve sosyal ağları kullanarak haberler sunmaktadır. Kullanıcılar kütüphane kaynakları için yorum yapabilmekte, kütüphane personeli ile iletişim kurabilmektedir (Tonta, 2009b).

1.2 ARAŞTIRMANIN AMACI

Bu çalışmanın amacı, Türkiye'deki üniversite kütüphanelerinin Web 2.0 teknolojilerinden ne ölçüde faydalandıklarını ve bu teknolojileri ne amaçla kullandıklarını, üniversite kütüphanecilerinin Web 2.0 teknolojilerini ne ölçüde

kullandıklarını ve bu teknolojilerin kütüphanelerde kullanımı konusundaki görüşlerini saptamaktır.

1.3 ARAŞTIRMA PROBLEMİ VE HİPOTEZLER

Araştırmanın soruları şu şekilde belirlenmiştir:

Ülkemizdeki üniversite kütüphanelerinde;

- Web 2.0 araçları kullanılmakta mıdır?
- En çok hangi Web 2.0 araçları kullanılmaktadır?
- Bu araçlar hangi amaçlarla kullanılmaktadır?

Ülkemizdeki üniversite kütüphanecileri;

- Web 2.0 araçlarını kullanmakta mıdır?
- En çok hangi araçları kullanmaktadır?
- En çok hangi Web 2.0 araçlarını mesleki amaçlı kullanmaktadır?
- Kütüphanecilerin günlük yaşamlarında kullandıkları Web 2.0 araçlarıyla mesleki amaçla kullandıkları Web 2.0 araçları benzerlik göstermekte midir?
- Web 2.0 araçlarının kütüphanelerde kullanımı konusunda ne düşünmektedir?

Bu sorulara dayanan hipotezler ise şu şekilde belirlenmiştir:

- Türkiye’de üniversite kütüphanelerinde Web 2.0 uygulamaları yaygın olarak kullanılmamaktadır.
- Sosyal ağlar en çok kullanılan Web 2.0 araçlarıdır.
- Sosyal ağlar en çok kütüphane hizmetlerinin pazarlanması amacıyla kullanılmaktadır.

- Üniversite kütüphanecileri Web 2.0 araçlarını kullanmaktadır.
- Kütüphaneciler en çok sosyal ağları kullanmaktadır.
- Kütüphaneciler en çok sosyal ağları mesleki amaçlı kullanmaktadır.
- Kütüphanecilerin günlük yaşamlarında kullandıkları Web 2.0 araçlarıyla mesleki amaçla kullandıkları Web 2.0 araçları benzerlik göstermektedir.
- Kütüphaneciler Web 2.0 araçlarının kütüphanelerde kullanımını konusunda olumlu görüşlere sahiptir.

1.4 ARAŞTIRMANIN KAPSAMI

Araştırmanın evrenini Türkiye'deki üniversite kütüphaneleri ve bu kütüphanelerde çalışanlar oluşturmaktadır. YÖK web sitesinden 31.12.2010 tarihinde üniversitelerin bilgilerinin bulunduğu liste elde edilmiş ve o tarihte 155 üniversite saptanmıştır. 19 üniversite (10 Devlet, 9 Vakıf Üniversitesi) yeni kurulmaları, henüz eğitim-öğretim faaliyetine başlamamış olmaları, kütüphane web sayfalarının olmaması veya web sayfalarında yeterli bilginin olmaması nedeniyle değerlendirme dışı tutulmuştur. Toplam 136 üniversite kütüphanesi (92 Devlet, 44 Vakıf) değerlendirme kapsamına alınmıştır.

Kütüphanelerde Web 2.0 uygulamalarının kullanım durumunu saptamak amacıyla Web sayfalarının analizi iki ayrı çalışma kapsamında yapılmıştır. İlk çalışma Mayıs 2011-Ocak 2012 tarihleri arasında yukarıda bahsedilen 136 üniversite kütüphanesini kapsamaktadır. YÖK web sitesinden 19.12.2012 tarihinde 168 üniversitenin bulunduğu yeni bir liste elde edilmiştir. 19 üniversite (4 Devlet, 15 Vakıf Üniversitesi) kütüphane web sayfasının olmaması veya kütüphane web sayfasında yeterli bilginin olmaması nedeniyle değerlendirme dışı tutulmuştur. İkinci çalışma, verileri güncellemek amacıyla toplam 149 üniversite (99 Devlet, 50 Vakıf) kütüphanesinin web sayfaları ziyaret edilerek Aralık 2012-Mart 2013 tarihleri arasında yapılmıştır.

Araştırma kapsamında ayrıca üniversite kütüphanelerinde çalışan kütüphanecilerden veri toplanmıştır. Bu amaçla kütüphanelerin web sitelerinden kütüphane çalışanlarının adresleri elde edilmiştir. Kütüphane bünyesinde çalışan ancak kütüphanecilik mesleği ile ilgisi bulunmayan personel (destek personeli, idari personel gibi) kapsam dışı tutulmuştur. 07.09.2011-19.09.2011 tarihleri arasında 1100 kişiye e-posta gönderilerek “SurveyMonkey” anket sitesi üzerinde yaratılmış olan anketi yanıtlamaları istenmiştir. Ayrıca mesleki haberleşme forumu olan “kutup-l” üzerinden anketin yanıtlanması için çağrı yapılmıştır. Yanıtlama oranının artması amacıyla 27.12.2011 tarihine dek hatırlatma mesajları gönderilmiştir.

Anketin kütüphane çalışanlarına gönderilmesi sonucu alınan yanıt sayısı 426'yı bulmuş ancak anketteki soru sayısının fazla olması nedeniyle soruların çok az kısmını yanıtlayanlarla üniversite kütüphanesinde çalışmadığı tespit edilen (kutup-l listesine üye olan kurum ve okul kütüphanecileri) 72 kişinin yanıtları değerlendirme kapsamına alınmamıştır. Başka bir deyişle toplamda 354 anket değerlendirilmiştir.

1.5 ARAŞTIRMANIN YÖNTEMİ VE VERİ TOPLAMA TEKNİKLERİ

Araştırmada, “olayların, olguların, nesnelerin, kurumların veya belli özelliklerinin neler olduğunu ortaya çıkarma işlemleri” olarak tanımlanan betimleme yöntemi kullanılmıştır (Cebeci, 2002, s.7). Veri toplama tekniği olarak anket tekniğinden yararlanılmış ayrıca web sayfalarının analizi yapılmıştır.

Kütüphanelerde Web 2.0 kullanımına yönelik literatür incelenmiş ve Web 2.0 araçları belirlenmiştir. Kütüphane çalışanlarının özel yaşamlarında Web 2.0 araçlarının kullanımı ve kütüphanelerde bu uygulamaların kullanımına yönelik görüşlerini belirlemek amacıyla toplam 84 sorudan oluşan bir anket hazırlanmıştır. Web sayfası analizi ile kütüphanelerdeki mevcut durumu saptamak amacıyla kullanılmak üzere Tripathi ve Kumar (2010) tarafından kullanılan kontrol listesinden yararlanılarak yeni bir kontrol listesi oluşturulmuştur. Oluşturulan anketin uygulanabilirliğini anlamak, eksiklikleri ve

hataları belirleyip düzeltmek için 10 kişi üzerinde Temmuz 2011 tarihinde pilot uygulama yapılmıştır.

Web sayfalarının analizi ilk olarak Mayıs 2011-Ocak 2012 tarihlerinde kontrol listesindeki sorular doğrultusunda yapılmış ve kütüphanelerde kullanılan Web 2.0 uygulamalarının özellikleri incelenmiştir. Aralık 2012'de YÖK web sitesinden yeni bir liste elde edilmiş ve bilgiler güncellenmiştir.

Anket üç bölümden oluşmaktadır. İlk bölümde demografik bilgilere, ikinci bölümde Web 2.0 uygulamalarının kullanımına yönelik sorular bulunmaktadır. Üçüncü bölümde 5'li likert tipi bir ölçek kullanılarak kütüphanecilerin kütüphanelerde Web 2.0 araçlarının kullanımına yönelik görüşleri belirlenmeye çalışılmıştır.

Elde edilen veriler, SPSS (Statistical Programming for Social Sciences) ve Microsoft Excel programları ile değerlendirilmiştir. Cinsiyete göre Web 2.0 araçlarının kullanımına yönelik farklılık olup olmadığını araştırmak için Fisher's exact testi; yaşa ve bilgisayar kullanma düzeyine göre Web 2.0 araçlarının kullanımına yönelik istatistiksel açıdan anlamlı bir fark olup olmadığını belirlemek için ise Ki-Kare testleri uygulanmıştır.

1.6 ARAŞTIRMANIN DÜZENİ

Araştırma raporu beş ana bölüm, kaynakça ve eklerden oluşmaktadır.

Birinci bölümde konunun önemi, araştırmanın amacı, araştırma problemi ve hipotezleri, araştırmanın kapsamı, araştırma yöntemi ve veri toplama teknikleri, araştırma düzeni ile yararlanılan kaynaklar hakkında bilgi verilmektedir.

İkinci bölümde, Web 2.0 ve Web 2.0 araçlarının tanımı ve kullanımına ilişkin bilgiler yer almaktadır.

Üçüncü bölümde, kütüphanelerde Web 2.0 uygulamalarına yönelik bilgiler bulunmaktadır.

Dördüncü bölümde, web sitesi analizi ve anketlerden elde edilen bulgular sunulmakta ve değerlendirilmektedir.

Son bölümde ise, bulgular ışığında elde edilen sonuçlara ve önerilere yer verilmektedir.

1.7 KAYNAKLAR

Önceden yapılmış olan çalışmalarını tespit etmek amacıyla literatür taraması yapılmış olup yararlanılan kaynaklar aşağıda belirtilmiştir:

EbscoHost

Emerald

E-Prints in Library and Information Science

LISTA

Sage

Science Direct

Web of Science

Wiley Online

Ulakbim Sosyal Bilimler Veri Tabanı

YÖK Tez Veri Tabanı

TOKAT (Ulusal Toplu Katalog)

Araştırma raporu, "Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Tez ve Rapor Yazım Yönergesi" esas alınarak yazılmıştır.

2. BÖLÜM

WEB 2.0 VE WEB 2.0 ARAÇLARI

Statik bir yapısı olan Web 1.0, yaratılan içeriğin sadece okunmasına olanak sağlamakta iken Tim Berner's-Lee, 1991 yılında BBC ile yaptığı röportajda Web'i kullanan her insanın okumanın yanı sıra bir şeyler yazabilmesi fikrini ortaya atmıştır (BBC News, 2005). Darcy DiNucci ise 1999 yılında Web'in içeriğinin değiştiğinden ve gelişmeye başladığından bahsederek Web 2.0 kavramını kullanmıştır.

Dietzen, BEA yazılım şirketinde üst düzey teknik yönetici iken, Web 2.0'ı Web'in evrensel, standartlara dayalı bütünleşik bir platform haline geldiği yer olarak tanımlamıştır (Knorr, 2003).

Başka bir tanımda da Robb (2004) Web 2.0'ı, web sitesi merkezli eski modeli bozan masaüstünde web/internetin gücüne yönelen ve bu gücün kullanıcının elinde olduğu bir sistem olarak nitelendirmiştir. Robb (2004), Web 2.0'ın içerdiği üç yapı elementinin; içerik kaynağı, açık sistem ve kullanıcı olduğundan bahsetmiştir.

Web 2.0 kavramının literatüre girmesi ise, O'Reilly ve MediaLive International firmasının ortaklaşa düzenlediği bir konferansta beyin fırtınası oturumu sırasında Dale Dougherty tarafından kullanılmasıyla olmuştur (O'Reilly, 2005b).

"Platform olarak" ağ şeklinde tanımlanan Web 2.0; kullanıcıların katılımı ile sürekli güncellenen, farklı kaynaklardan gelen bilgilerin birleştiği ve güçlendiği, kullanıcıların Web içeriklerini üretebildiği, değiştirebildiği, Web 1.0'ın ötesinde zengin kullanıcı deneyimini esas alan, "katılım mimarisi" düşüncesine dayanan bir ortamdır (O'Reilly, 2005a).

Doğan (2005) "kullanıcıların bir web uygulaması içindeki olumlu katılımı ve yazılımcıların başkalarının uygulaması içindeki özgürlüğü" şeklinde tanımladığı Web 2.0'ı statik, bireysel ve kontrollü dönemden dinamik, katılımcı ve özgür döneme geçiş olarak nitelendirmiştir.

Bu tanımlar çerçevesinde Web 2.0; Web'in statik yapıdan dinamiğe geçtiği, kullanıcıların sadece okuyucu olarak değil, başkalarıyla paylaşım, etkileşim ve işbirliği içinde ortak akıldan faydalanarak yaratıcı olduğu, zengin içeriğin olduğu, kullanımı kolay açık ve özgür bir platformdur.

2.1 SOSYAL AĞLAR

Sosyal ağlar, sanal ortamda insanların içerik yarattığı, birbirleriyle iletişim kurduğu, etkileşimde ve paylaşımında bulunduğu ortamlardır (Stephens ve Collins, 2007; Kroski, 2007). Kullanıcıların profil oluşturmalarına, diğer kullanıcıların paylaşımlarının ve kimlerle iletişimde olduklarının görünmesine olanak sağlamaktadır (Boyd ve Ellison, 2007).

2.1.1 Facebook

Kaliforniya'daki Palo Alto'da Facebook adlı özel bir şirkete ait olan Facebook sosyal paylaşım sitesi, Harvard Üniversitesi'nde bir grup öğrenci tarafından 2004 yılında geliştirilmiştir. İnsanlarla iletişim kurmalarına ve kişilerin hayatlarında olup bitenleri paylaşmalarına fırsat sunan bu site, insanların gerçek dünyalarını sanal ortama taşımalarını sağlamıştır. Aralık 2012 yılında 1 milyardan fazla aktif üyeye sahip Facebook sitesinin günlük kullanıcı sayısı ortalama 618 milyondur (Facebook, 2013).

İstatistiklere göre, Facebook sosyal paylaşım sitesine duyulan ilginin oldukça çok olduğu söylenebilir. Kütüphane kullanıcıları da zamanların büyük bir bölümünü Facebook sosyal paylaşım sitelerinde harcamaktadır.

2.1.2 Twitter

Twitter, ilgi çekici bulunan en son bilginin paylaşıldığı, 140 karakterle sınırlı bir mikroblog uygulamasıdır. 200 milyondan fazla aktif kullanıcısı bulunmaktadır. Günde 400 milyon mesaj paylaşılmaktadır (Twitter, 2013; Twitter Blog, 2011). Araştırmacılar için fikir paylaşma ve makale önerme amaçlı kullanılabilir.

Ayrıca mesleki ve akademik alanda toplantıların, etkinliklerin duyurulması ve bulunulan toplantı ile ilgili içeriğin paylaşılmasında hızlı ve etkili bir yol sağlamaktadır (Holmes ve Dubinsky, 2009).

2.1.3 Myspace

Myspace, çevrimiçi ortamda kişilerin profil oluşturabildiği, başkalarıyla iletişim kurabildiği ve etkileşimde bulunabildiği resim, müzik, video, oyun gibi birçok alanı kapsayan bir sosyal paylaşım platformudur. 2004 yılında kurulan site, 1 ay içinde 1 milyon üyeye ulaşırken 1 yıl içinde 20 milyon üyesi olmuştur. 100 milyondan fazla üyeye sahiptir (Myspace, 2011).

2.1.4 LinkedIn

2003 yılında kurulan ve 200 milyondan fazla üyesi olan LinkedIn, insanların amaçlarını başarmada ihtiyaç duyduğu bilgiye ve kişilere ulaşmasında, kariyer gelişiminde, iş bulma veya yeni iş imkanlarını yakalamada fırsatlar sunan ve profesyonellerle etkili iletişim sağlayan bir sosyal iş ağıdır. İki buçuk milyondan fazla şirketin, bu ağ üzerinde sayfası vardır. LinkedIn, 2012 Aralık ayında dünyada en çok ziyaret edilen 25. web sitesidir (LinkedIn Corporation, 2013).

2.1.5 Ning

2004 yılında kurulan Ning, dünyadaki en büyük sosyal Web sitesi yaratma platformudur. Site istatistiklerine göre; 2007 yılında 144.000, 2008 yılında 700.000, 2009 yılı Nisan ayında 1.000.000 Ning ağı olması Ning'in hızla büyüdüğünü göstermektedir (Ning Inc., 2011). Önceleri ücretsiz olan site, Aralık 2011 yılında Glam medya tarafından satın alınarak ücretli hale gelmiştir. Ning kullanılarak 2 milyondan fazla topluluk oluşturulmuştur (Ning Inc., 2013).

2.1.6 Google Plus

Haziran 2011 tarihinde Google'ın tamamını daha iyi yapmayı amaçlayan Google Plus projesi ile kullanıcıların sohbet ettikleri, etkinlikler düzenledikleri, topluluklar oluşturdukları, paylaşımda buldukları, oyun oynadıkları, fotoğraf ve video yükledikleri bir sosyal ağ yaratılmıştır (Google, 2012; Google, 2013).

2.2 BLOG

Web günlüğü anlamına gelen "weblog" kelimesinin kısaltması olan blog; kullanıcıların düşüncelerini kolayca yayımladığı, kişisel bilgilerin paylaşıldığı, bir konu hakkındaki güncel haberlerin yer aldığı, bilginin paylaşıldığı, yorumların yapıldığı ve etkileşimin sağlandığı sürekli olarak yenilenen bir web sitesidir (Weaver, 2010; Xiaofen Dong, 2008; Bradleu, 2004; Blogger, 2010).

Bloglara eklenen yazılar veya grafik, resim, video gibi diğer materyaller giriş tarihine göre yeniden eskiye doğru otomatik olarak düzenlenir ve arşivlenir (Weaver, 2010).

Bloglar, etiketleme, etiket bulutu yapısı (gönderilen postalara kolay erişim için) ve RSS beslemeler gibi diğer Web 2.0 araçlarıyla birlikte kullanılabilir. Ayrıca Meebo widgets, takvim gibi araçlar da Blog içine yerleştirilebilir (Sodt ve Summey, 2009).

Blog yaratmak için iki seçenek vardır. Bunlardan ilki; Blogger, Blogcu gibi Blog sağlayıcısı hizmeti sunan, kullanımı kolay, teknik bilgi gerektirmeyen web sitelerinden yararlanmaktır. Bir diğeri ise, Drupal, Movable Type, WordPress gibi indirilebilir yazılımlar kullanarak Blog yaratmaktır. Bu yazılımlar daha esnek olmasına rağmen, kullanım açısından diğerlerine göre karmaşıktır (Casey ve Savastinuk, 2007, s. 83).

2.2.1 Blogger

Google tarafından geliştirilen Blogger, kullanıcıların Google hesabı ile kolaylıkla ve ücretsiz olarak blog yaratmalarına olanak sağlamaktadır. Günlük hayattaki gelişmelerin, tartışılmak istenilen konuların ve düşüncelerin paylaşılacağı bir ortamdır. Blogger ile metin, fotoğraf veya video yayımlamak mümkündür (Blogger, 2010).

2.2.2 WordPress

Açık kaynak kodlu ve ücretsiz olan WordPress, dünyada en çok kullanılan blog sistemlerinden biridir. Kullanıcılar, sunucularına kurulum yaparak sitelerini yayımlayabilmekte ve sitelerine içerik ekleyebilmektedirler. Tema dizini kullanılarak, kullanıcıların tercihine göre blog kişiselleştirilebilmektedir (WordPress, 2012).

2.2.3 Tumblr

Şubat 2007 yılında kurulan Tumblr, kullanıcıların metin, fotoğraf, alıntı, bağlantı, müzik, video paylaştığı ve tercihlerine göre kişiselleştirilebildiği bir blog sitesidir. Bünyesinde 102 milyon blog bulunmaktadır (Tumblr, Inc., 2013).

2.3 WİKİLER

Hawaii dilinde hızlı anlamına gelen Wiki, ilk olarak Ward Cunningham tarafından 1995 yılında kullanılmıştır. Web sitesi ve Word dokümanının birleşmesinden oluşan Wiki, toplumun bilgisini yönetilebilir formatta toplamak ve herkes tarafından erişimini sağlamak amacıyla kullanılmaktadır (Bell, 2009).

Wikiler, kullanıcıların yeni sayfa ve içerik eklemelerine, mevcut sayfalardaki bilgileri düzenleyebilmelerine izin veren web siteleridir (Clyde, 2005).

Wikiler işbirliğine dayalı olması özelliği ile Bloglar'dan ayrılmakta ve başkalarının yazdıklarını değiştirmeye de olanak sağlamaktadır (Bell, 2009).

Wiki yaratmak için, açık kaynak kodlu indirilebilir yazılımlar (MediaWiki- www.mediawiki.org , TWiki- www.twiki.org gibi) kullanılabileceği gibi Wiki alanı yaratan web sitelerinden (Wikia- www.wikia.com/wiki/Wikia , JotSpot- www.jotspot.com , Wikispaces- www.wikispaces.com) de faydalanılabilir (Casey ve Savastinuk, 2007, s. 87).

2.3.1 Wikipedia

Jimmy Wales ve Larry Sanger tarafından 2001 yılında yaratılan Wikipedia; açık kaynak kodlu, kar amacı gütmeyen, içeriği dünyanın her yerinden insanlar tarafından ortaklaşa yaratılan özgür ansiklopedidir. Tüm sayfalarda ekleme, çıkartma ve düzeltme yapılabilir. Yaklaşık 4 milyon İngilizce makale olmak üzere 285 dilde toplam 22 milyon makale içermektedir (Wikipedia, 2013).

2.3.2 Wikibooks

MediaWiki kullanılarak yaratılan Wikibooks, açık içerikli ders kitapları, açıklamalı metinler, öğretim rehberleri ve kılavuzları ile oluşturulmuş bir Wiki uygulamasıdır. Wikibooks ile varolan içeriğe ekleme yapılabilmekte, içerik değiştirilebilmekte ve yeni bir kitap yazılabilmektedir (Wikibooks, 2012).

2.3.3 LibSuccess

Kütüphanecilerin mesleki deneyimlerini, bilgilerini paylaştığı birçok kişisel blog bulunmaktadır. Library Success, blogların dağınık olması nedeniyle, mesleki bilgilerin düzenli olarak toplandığı ve organize edildiği bir ortam yaratmaya çalışmaktadır. Kütüphanecilerin oluşturduğu mesleki bir Wiki olan LibSuccess, diğer kütüphanecilere faydalı olabilecek materyallerin paylaşılmasına, yeni sayfa ile kategori eklenmesine ve varolan içeriğin düzeltilmesine olanak sağlar (LibSuccess, 2012).

2.4 ANINDA MESAJLAŞMA

Anında mesajlaşma, İnterneti kullanarak iki veya daha fazla kişi arasında eş zamanlı olarak konuşmayı sağlayan gerçek zamanlı bir iletişim kanalıdır (Stephens ve Collins, 2007).

2.4.1 Meebo

2005 yılında geliştirmiş olan Meebo, tüm sosyal ağ ve iletişim kanalları ile uyumlu çalışabilen istenilen yerde web üzerinden en kolay yol ile içerik paylaşmaya olanak sağlayan anında mesajlaşma aracıdır. Web veya blog sayfasında ziyaretçiler ile anında mesajlaşmaya olanak sağlayan “Meebo me” uygulaması, kütüphanelerde referans hizmetlerinde yoğun olarak kullanılmaktadır. Konuşma penceresini web sayfasına eklemek için meebo sitesinde widget yaratma ekranındaki bilgiler doldurulur, istenilen renk ve boyut seçilir siteye üye olunur veya üyelik varsa giriş yapılır, sistem tarafından oluşturulan kod kopyalanarak web sayfasında istenilen yere yapıştırılır. Böylelikle konuşma penceresi web sayfasına eklenmiş olur (Meebo Inc., 2011). Kullanımının kolay olması açısından kütüphaneler anında mesajlaşma hizmetlerinde genellikle Meebo’yu tercih ederken 2012 Temmuz ayında Meebo’nun Google tarafından alınmasıyla birlikte durum değişmiştir. Artık anında mesajlaşma hizmetlerinde Meebo kullanılamamaktadır.

2.4.2 Google Talk

Google Talk, Google tarafından sunulan metin tabanlı veya sesli sohbete olanak sağlayan indirilebilir sohbet uygulamasıdır. Kullanıcıların anında mesajlaşmasına, durum güncellemeleri yapmasına, dosya paylaşmasına ve ayrıca program indirmeden Gmail hesabı ile de görüşmeye olanak sağlamaktadır (Google, 2011).

2.5 MEDYA PAYLAŞIMI

Medya paylaşım siteleri, doküman, fotoğraf, ses ve video dosyası gibi çoklu medyanın paylaşıldığı Web 2.0 teknolojisi kullanılarak oluşturulan ortamlardır.

İnternet üzerinden dağıtılan müzik dışı ses olarak nitelendirilen Podcast, bir çeşit sesli blog formatıdır (Holmes ve Dubinsky, 2009; Stephens ve Collins, 2007). Bloglar ile aynı teknoloji tabanlı olup sadece formatı ve bilgiyi postalama yöntemi farklıdır. Bloglarda makale, dergi, kişisel görüş ve benzeri içerik tarayıcı üzerinden dağıtılırken, Podcast'lerde ses dosyaları RSS kanalıyla dağıtılmaktadır. Podcast'ler eş zamanlı olmayan, kullanıcıların istedikleri içeriği, istedikleri zaman ve istedikleri yerde dinlemesine izin veren bir yapıdadır (Bell, 2009; Stephens ve Collins, 2007). Podcastler sadece ses dosyası sunar. Görsel içerik sunan, video içeren formatlar ise videocast veya vodcast olarak tanımlanmaktadır. İnternet üzerinden dağıtılan podcast ve vodcast'lerin yanısıra kullanıcıların üye olarak fotoğraf, video, slayt, doküman vb. paylaştıkları birçok site mevcuttur. Bunlardan bazıları aşağıda tanıtılmıştır.

2.5.1 YouTube

2005 Şubat ayında kurulan YouTube, milyarlarca insanın video keşfettiği, izlediği ve paylaştığı bir görüntü paylaşım sitesidir (YouTube, 2011). Site istatistiklerine göre ayda 1 milyardan fazla kullanıcının siteyi ziyaret ettiği; YouTube üzerinden her ay 4 milyar saat video izlendiği ve bir dakikada 72 saatlik videonun yüklendiği belirtilmiştir (YouTube, 2013).

2.5.2 Vimeo

Milyonlarca kullanıcısı olan ve hergün büyüyen Vimeo, yaratıcı çalışmalarını paylaşmak isteyen bir grup film yapımcısı tarafından 2004 yılında yaratılmıştır. Kullanıcılara video paylaştıkları, keşfettikleri ve izledikleri eğlenceli bir ortam sunmaktadır. Vimeo ücretsiz olup daha özellikli bir platform olan VimeoPlus ücretlidir (Vimeo, 2012).

2.5.3 Flickr

Flickr, fotoğrafların çevrimiçi olarak depolandığı, düzenlendiği, arandığı ve paylaşıldığı bir fotoğraf yönetim ve paylaşım uygulamasıdır. Site içerisindeki fotoğraflara yorum yapmak, not veya etiket eklemek mümkündür (Yahoo! Inc., 2011).

2.6 RSS

RSS, "Really Simple Syndication" (Gerçekten Basit Dağıtım) veya "Rich Site Summary" (Zengin Site Özeti) kelimelerinin kısaltılması olan ve İnternet kullanıcılarının ilgi duydukları sitelerin güncel içeriklerini onlara sunan güçlü bir teknolojidir (Doree, 2007). Bir yerde yaratılan veya yayımlanan web içeriğinin RSS okuyucular aracılığıyla başka bir yerde görüntülenmesidir (Stephens ve Collins, 2007). RSS, kullanıcının veriye gitmesi yerine verinin kullanıcıya ulaşmasını sağlayarak sürekli güncellenen site içeriğinin tek bir ortamdan takip edilmesini mümkün kılar (Aslan, 2007).

Web tarayıcıları (Mozilla Firefox, Internet Explorer gibi), e-posta okuyucuları (Microsoft Outlook) veya web tabanlı programlar (GoogleReader, My Yahoo gibi) RSS işlemcisi olarak kullanılmaktadır (Holmes ve Dubinsky, 2009).

2.7 MOBİL UYGULAMALAR

Mobil aygıtlar, çok fonksiyonlu olup iletişim kurma, görüntülü konuşma, mesajlaşma, müzik dinleme, fotoğraf çekme, not yazma, internette gezinme, e-kitap okuma gibi birçok şeyi yapmaya olanak sağlamaktadır. Mobil aygıtlar üzerinden internet bağlantısının sağlanmasıyla, bu aygıtlar bilgiye erişimde de yeni bir araç olarak kullanılmaya başlanmıştır (Choy, 2010; Khare, 2009). Mobil aygıtlar Web 2.0 uygulamalarına erişim aracı olarak da yaygın olarak kullanılmaktadır. Mobil uygulamalar Web 2.0 aracı olamamalarına rağmen bu özellikleri ile kapsama alınmıştır.

Mobil Web, insanların nerede olursa olsunlar hareket halinde bilgiye erişebilecekleri bir ortam yaratmaktadır. Anında mesajlaşma, sosyal paylaşım, haber, e-posta siteleri gibi birçok site, web sitelerinin mobil versiyonlarını yaratmaktadır (Kroski, 2008).

2.8 SOSYAL YER İMLERİ, ETİKETLEME VE KATALOGLAMA

Bilgiyi düzenleme yolu olan etiketleme (tagging), kullanıcının bilgi kaynağının içeriğini hatırlamasını ve Web içeriğinin kişiselleştirilmesini sağlamaktadır. Fotoğraflar için Flickr, Bloglar için Technorati, web siteleri için ise Delicious etiketleme özelliği sunan web sitelerindedir (Kim ve Abbas, 2010).

Sosyal yer imleri en basit şekliyle bağlantıların depolanmasıdır. Kullanıcıların bilgi kaynaklarını kendi seçtikleri kelimelerle etiketlemesine ve diğer kullanıcılarla paylaşmasına izin veren İnternet uygulamasıdır (Kim ve Abbas, 2010; Gilmour ve Stickland, 2009).

Etiketleme; bilginin düzenlenmesi, konu rehberlerinin oluşturulması, kullanıcıların ilgisini çekecek yayınları keşfetmesi ve kendini güncel tutmasında yardımcı olmaktadır (Kroski, 2007; Stephens, 2006).

Sosyal kataloglama siteleri, kullanıcıların kendi koleksiyonlarındaki materyalleri kataloglaması, sahip oldukları materyalleri başka kullanıcılarla paylaşması, ilgi duydukları veya sahip oldukları kaynaklara yorum yapması, içeriğe katkı sağlayarak diğer kullanıcılarla etkileşimde bulunmalarını sağlamaktadır (Özel ve Çakmak, 2012).

2.8.1 Delicious

Tüm yeni ve ilgi çekici şeyleri keşfetmenin zor olduğu Web’de, Delicious tüm yer imlerini çevrimiçi kaydetme, başkalarıyla paylaşma ve başkalarının yer imlerini görme olanağı sağlayan ücretsiz bir sitedir. Bu sitede yer imleri otomatik olarak düzenlenmektedir. Site RSS ile desteklenmekte, ve istenilen etikete ilişkin güncel içerik takip edilebilmektedir.

2.8.2 LibraryThing

Ağustos 2005 yılında Tim Spalding tarafından yaratılan LibraryThing, kitapseverlerin kendi kitaplarını kolayca kataloglamasına yardım eden bir çevrimiçi sosyal kataloglama sitesidir. Kullanıcıların sahip olduğu veya okumuş olduğu kitapları koleksiyona ekleme, yorum yapma, etiketleme ve etiket bulutu oluşturmasını sağlamaktadır. Başkalarının okudukları kitapları görmek, yorumlarını okumak, onlarla kitaplar hakkında konuşarak ortak aklı kullanmak ve etkileşim içerisinde bulunmak ilgi duyulabilecek kitapların keşfedilmesinde yardımcıdır.

Kullanıcılar, site içinde oluşturulan koleksiyondaki kaynaklara ait bilgileri düzenleyebilmekte; kaynaklara konu başlıkları ekleyebilmektedirler. LibraryThing sitesinde kitabı bulunan yazarlar için otomatik olarak sayfa oluşmaktadır. Bu site, okuyucu ile yazarın bağlantı kurabildiği bir yerdir.

LibraryThing sitesinin kitap satma veya ödünç verme gibi bir işlevi yoktur ancak Kongre Kütüphanesi, Kanada Milli Kütüphanesi gibi 680'in üzerinde kütüphane koleksiyonu üzerinde arama yapmaktadır ve Amazon gibi sanal kitap mağazalarından kitapların resimlerini çekmektedir.

Site istatistiklerine göre, 1,5 milyondan fazla üyenin bulunduğu bu sitede, 79 milyona yakın kitap kataloglanmış ve bu kitaplara kullanıcılar tarafından yaklaşık 95 milyon etiket eklenmiştir (LibraryThing, 2013).

2.8.3 Shelfari

Sosyal kataloglama sitelerinden yaygın olarak kullanılanlardan birisi de 2006 yılında Amazon.com tarafında geliştirilen Shelfari sitesidir. Üyeliğin ücretsiz olduğu bu site aracılığıyla yazarlar, yayıncılar ve okuyucular iletişim kurabilmektedir. Kitap kataloglama, etiketleme, görüş bildirme, başkalarıyla fikir paylaşarak yeni kitapları keşfetme, sanal kitap gruplarına katılma ve sanal kitap rafları oluşturma sitede yapılabilen başlıca etkinliklerdir. Ayrıca seçilen anahtar sözcük ile kitap araması yapıp çıkan sonuçlar arasındaki kitaplar için

“okudum”, “şu an okuyorum” veya “okumayı planlıyorum” gibi seçenekleri işaretleme ve oylama yapılabilmektedir (Shelfari, 2010).

2.9 SANAL DÜNYA

2.9.1 Second Life

Second Life, iletişim kurma, alışveriş yapma, keşfetme, çalışma, görünümü değiştirme, kendini değiştirme gibi birçok eylemi yapmaya olanaklar sağlayan gerçek hayattın ötesinde sanal bir dünyadır (Second Life, 2012). Yazılım yüklenerek internet üzerinden erişilebilen çok kullanıcıli bir oyundur. Kullanıcıların hayalleriyle sınırlı dünya çapında milyarlarca insanın etkileşimde bulunduğu bu 3 boyutlu sanal topluluk, kullanıcılarına diledikleri gibi bir yaşama imkanı sunmaktadır. Gerçek dünyaya ilişkin birçok firma bu sanal dünyada yerini alarak daha çok müşteriye ulaşmayı, onların görüşlerini almayı, ürünlerini tanıtmayı hedeflemiştir. Aynı şekilde, kütüphaneler de Second Life uygulamasını bir pazarlama aracı olarak kullanabilmektedir.

3. BÖLÜM

KÜTÜPHANELERDE WEB 2.0 ARAÇLARININ KULLANIMI

Gelişen teknoloji ile birlikte, kütüphane hizmet ve kaynaklarının etkin bir şekilde tanıtılması için yeni teknolojilerin kütüphanelerde uygulanması gerekliliği doğmuştur. Değişen kullanıcı ihtiyaçlarını karşılamak için Web 2.0 teknolojileri kütüphanelerde önemli bir rol oynamaktadır. Kütüphane hizmetlerinde bu teknolojilerden faydalanılması olarak nitelendirilen Kütüphane 2.0, kullanıcı merkezli olma, yeni kullanıcılara ulaşma, onları cesaretlendirme, destekleme, katılıma davet etme ve hem fiziksel hem sanal ortamda kullanıcı ihtiyaçlarını karşılamaktır (Casey ve Savastinuk, 2006).

Kütüphane 2.0; bilgiyi bireysel olarak kitap ve dergiden aramak değil, sanal ortamda kütüphaneciler ve başkalarının katılımı ile etkileşim içerisinde bilgiyi bulmak ve paylaşmaktır. Katalog ve koleksiyonu erişime açmak değil, kullanıcıların kendi kontrolünde erişimi sağlamaktır (Maness, 2006).

Finlandiya Abo Akademi Üniversitesi'nde Kütüphane 2.0 tanımını yapmak amacıyla konu ile ilgili 29 katılımcı "Web 2.0 nedir" sorusuna cevap vermişlerdir. Verilen cevaplar doğrultusunda birlikte kullanılan terimler üzerinde yapılan analizlerden yararlanılarak Kütüphane 2.0'ı içeren yedi ana kavram ortaya çıkmıştır. Çalışma kapsamında öne çıkan yedi kavram: etkileşim; kullanıcı; katılım; kütüphane ve kütüphane hizmetleri; web ve web 2.0; sosyal yönler; teknoloji ve araçlar şeklindedir. Bu kavramlar çerçevesinde Kütüphane 2.0; sosyal ağ teknolojileriyle yeni bir katılım kültürünün oluşması, kütüphane ve kullanıcı arasındaki etkileşimin değişmesi olarak tanımlanmıştır (Holmberg, Huvila, Kronqvist-Berg, Widen-Wulff, 2009).

3.1 KÜTÜPHANELERDE SOSYAL AĞ KULLANIMI

Kütüphaneler, kullanıcılarla etkileşimde bulunarak onların sorularını cevaplama, kütüphane hizmetleri hakkında bilgi sağlama ve sosyal ağ sayfasına çevrimiçi

arama kutusu yerleştirerek kütüphane koleksiyonunu daha erişilebilir hale getirme amaçlarıyla sosyal ağları kullanabilmektedirler (Stephens ve Collins, 2007; Kroski, 2007).

Birçok üniversite kütüphanesi hizmetlerini Facebook ortamına taşımıştır. Örneğin; Columbia Üniversite Kütüphanesi, kullanıcılarının araştırmalarını desteklemek amacıyla Facebook hesabı açmıştır. Kütüphane koleksiyonunu tarayan bir arama çubuğu ile kullanıcılar dergi, makale, film, müzik, e-kitap, veri tabanı tarayabilmektedirler. Ayrıca Google Scholar, Google Books ve kütüphane web sitesinde de tarama yapılabilmektedirler (Columbia University Libraries, 2010).

Malezya'da bulunan 41 üniversite kütüphanesinin web siteleri incelenerek Web 2.0 uygulamalarının kullanım durumunun belirlendiği bir çalışmada, en çok kullanılan Web 2.0 uygulamasının Facebook (29) olduğu saptanmıştır. Facebook, kütüphane hizmetlerinin pazarlanmasının yanı sıra fotoğraf paylaşma ve kütüphane haberlerini duyurmak amacıyla da kullanılmaktadır. Bu uygulamalar kullanıcılarla ilişki kurulması ve etkileşimde bulunulmasında yardımcı olmaktadır (Hazidah, 2012).

3.2 KÜTÜPHANELERDE BLOG KULLANIMI

Kütüphanelerde bloglar; yeni gelen yayınların, veri tabanı alımlarının, güncel haberler ve duyuruların yayımlanmasında kullanılabilir (Cooper ve May, 2009). Ayrıca blog, kullanıcıların kitap yorumlarını ve önerilerini sunabilecekleri bir ortamdır.

Tripathi ve Kumar (2010) çalışmalarında, blogların en çok, üye olunan yeni veri tabanlarının listelenmesi amacıyla kullanıldığını saptamıştır. Örneğin Brescia Üniversitesi Kütüphanesi yeni kitaplar, kitap hakkında görüşler ve yeni veri tabanları ile ilgili bilgi sunumunda bloglardan faydalanmaktadır.

Bloglar, kütüphane hizmetlerinin pazarlanması amacıyla da kullanılabilir. Örneğin; Sabancı Üniversitesi Bilgi Merkezi, hizmetlerini daha iyi pazarlamak

amacıyla yararlandığı blog üzerinden yeni gelen yayınlar, deneme veri tabanları, çalışma saatleri ve yenilikler hakkında duyurular yapmaktadır. Ayrıca kullanıcılar istek, öneri ve yorumlarını referans kütüphanecilerine iletebilmektedir (Baltacı ve Özel, 2010).

Kütüphane hakkında genel bilgilerin de yer aldığı bloglar, konu rehberleri, bilgi okuryazarlığı programları gibi kullanıcılara araştırmalarında yol gösteren dokümanları da içererek farkındalık yaratmaktadır (Linh, 2008; King ve Brown, 2009).

Cornell, Case Western ve Rochester Üniversite kütüphanelerinde web tabanlı danışma hizmeti vermek amacıyla blog kullanılmaktadır (Harinarayana ve Raju, 2010).

Bazı kütüphaneler, tüm kullanıcıları için sadece bir blog kullanırken bazıları ise farklı kullanıcı grupları için farklı bloglar oluşturmaktadır. Sydney Üniversite Kütüphanesi, araştırmacılar ve öğrenciler için bir blog kullanırken Queensland Üniversite Kütüphanesi 5 ayrı blog (ekonomi, hukuk, biyoloji gibi) kullanmaktadır (Linh, 2008).

Copenhagen Üniversitesi Kütüphanesi, yeni gelen yayınları disiplinlere göre (sağlık bilimleri, beşeri bilimler gibi) düzenleyerek kullanıcılarına blog üzerinden sunmaktadır (Chua ve Goh, 2010).

Sadece kullanıcılar ile etkileşim ve iletişimde bulunmak amacıyla değil kütüphaneciler arasında fikir alışverişi sağlamak için de kurum içi bloglar kullanılabilir. Satın alınacak yayınlar hakkında karar verme; raftan kaldırılması gereken kaynakları belirleme; toplantı, seminer, kurs veya okunan makaleleri diğer personelle paylaşarak mesleki gelişimi artırma; yeni fikirlerin kütüphanede uygulanmadan tartışılarak değerlendirilmesi amaçlarıyla da bloglardan faydalanılmaktadır (Kroski, 2010). Kurum içi iletişimde bloglardan faydalanan Auburn Üniversitesi Kütüphanesi'nde toplantı raporları, politika ve personel eğitimine yönelik dokümanlar bu platformda paylaşılmaktadır. Colorado Devlet Üniversitesi ise yeni veri tabanlarının, kitap görüntülerinin ve

bilgi kaynaklarının duyurulmasında bloglardan faydalanmaktadır (Jenda ve Kesselman, 2008).

Xu, Ouyang ve Chu (2009) yaptıkları çalışmada, New York'taki akademik kütüphanelerin blogları genellikle duyuruların yapıldığı veya yeni materyallerin yer aldığı bir haber bülteni olarak kullandıklarını saptamıştır.

Başka bir çalışmada (Linh, 2008) ise, kütüphanelerin en çok (%34) kütüphane hizmetleri (çalışma saatleri, ödünç verme hizmetleri, soru ve cevaplar gibi) ile haber ve etkinliklerin duyurulması amaçlarıyla bloglardan faydalandığı gözlemlenmiştir. Ayrıca bloglar, atıf kurallarını içeren araştırma aracı (%29,8) ve yeni kitapların duyurulması (%29,8) amaçlarıyla da kullanılmaktadır. Bu çalışmada Linh, kullanıcılara sunulacak blog kullanımını ile ilgili olarak bir rehber veya eğitim materyalinin eksikliğini farketmiştir. Linh'e göre; kütüphane bloglarında yeni giriş yaratma, bir yoruma cevap yazma gibi blog kullanımına ilişkin konularda kullanıcılara bilgi sunmak yararlı olacaktır (Linh, 2008).

Blogların, günlük hayatta karşılaşılan sorunlara ilişkin kullanıcıların deneyimlerini, bilgilerini paylaşma ve problem çözme amaçlı kullanıldığı da görülmektedir. Carnegie Mellon Üniversite Kütüphanesi, vergi politikası gibi günlük hayatı ilgilendiren çeşitli konuları blog üzerinden kullanıcılarına sunmaktadır (Kim ve Abbas, 2010).

3.3 KÜTÜPHANELERDE WİKİ KULLANIMI

Kütüphaneciler, basit Wiki yazılımlarını kullanarak Web sitesi yaratabilmekte, bilgi paylaşabilmekte, belge düzenleyebilmektedir (Gordon ve Stephens, 2007). Kullanımı kolay olan özel bir uzmanlık bilgisi gerektirmeyen Wikiler'in kütüphanelerde birçok kullanım alanı vardır. Daha iyi bir danışma hizmeti sağlamada yardımcı bir araçtır. Wikiler, çeşitli konularda kullanıcılara yol gösteren kaynak rehberi niteliğindedir. Okuyucu olmanın yanı sıra yazar da olan kullanıcıların katılımı ile içerik zenginleşmektedir. Kaynak seçiminde kullanıcıların yorumlarından faydalanılabilmektedir (Sodt ve Summey, 2009). Ayrıca kurum içinde; işbirliğini sağlama, personel eğitimi, eğitim materyallerini

depolama, bilgiyi düzenleme, kaynaklara erişme, mesleki toplantıları ve haberleri duyurma amaçlarıyla kullanılabilir (Bejune, 2007).

Bazı kütüphaneler hazır yazılımları kullanmak yerine kendi Wiki'lerini yaratmaktadır. Örneğin Ohio Üniversite Kütüphanesi, işletme kütüphanecisi Chad Boeninger tarafından yaratılan "Biz Wiki" işletme konulu kitapları, veri tabanlarını, web sitelerini ve diğer araştırma rehberlerini içermektedir. Bu kaynakların büyük bir çoğunluğu üniversite mensupları için erişilebilir konumdadır. Biz Wiki'de 180'den fazla makale bulunmaktadır (The Ohio University Libraries, 2011).

Eccles Sağlık Bilimleri Kütüphanesinde, kütüphaneciler stratejik planı yazmak için Wiki'yi beyin fırtınası platformu olarak kullanmıştır (Lombardo, Mower ve McFarland, 2008).

Bejune (2007) çalışmasında; kütüphanecilikte kullanılan 33 Wiki'nin kullanım alanlarını belirlemek için kütüphaneler arası işbirliği, kütüphane personeli arasında işbirliği, personel-kullanıcı işbirliği ve sadece kullanıcı işbirliği olarak 4 grupta sınıflandırdığı şemadan yararlanmıştır. Wikiler en çok kütüphanelerarası işbirliği (%45,7) ve kurum içinde personel arası işbirliği (%31,4) amacıyla kullanılmaktadır. LibrarySuccess Wiki (www.librarysuccess.org) kütüphaneler arası işbirliği amacıyla, Connecticut Üniversite Kütüphanesi Wiki'si (wiki.lib.uconn.edu) ise personel arası işbirliği amacıyla kullanılan Wiki'lere örnek olarak verilebilir. Çalışma kapsamında incelenen Wiki'lerin yaratılmasında %33,3 oranla MediaWiki yazılımından faydalandığı ortaya çıkmıştır.

Kütüphanelerde Wiki kullanımı için öncelikle kullanılacak olan Wiki aracı seçilmelidir. Daha sonra, Wiki'nin kullanım amacı ve yazarlar belirlenmelidir. En son aşamada ise, Wiki kullanımına yönelik olarak kütüphane personeline eğitim verilmelidir (Stephens, 2006).

3.4 KÜTÜPHANELERDE ANINDA MESAJLAŞMA UYGULAMALARININ KULLANIMI

Kütüphaneler pahalı olmayan anında mesajlaşma araçlarını kullanarak kullanıcılara sanal referans hizmetleri sunabilmektedir (Stephens ve Collins, 2007).

Kullanıcılar referans hizmetlerinde fiziksel olarak kütüphaneye gitmek yerine soruların ve yanıtların eş zamanlı olarak alınmasına olanak sağlayan anında mesajlaşma uygulamalarını tercih etmektedir (Harinarayana ve Raju, 2010).

Kütüphaneler anında mesajlaşma uygulamalarında ticari programlar veya ücretsiz platformları kullanabilmektedir. Colombia Üniversitesi'nde ücretsiz bir platform olan Google Talk kullanılmaktadır. Kütüphanelerin Google Talk gibi ücretsiz olan bir uygulamayı tercih etmesi kullanıcıların bu hizmete daha kolay erişmesini sağlamaktadır (Xu, Ouyang ve Chu, 2009).

Rochester Teknoloji Enstitüsü Kütüphanesi'nde, ödünç verme ve araştırma hizmetlerinde iki ayrı Meebo konuşma penceresi ile kullanıcıların sorularına cevap verilmektedir (RIT Libraries, 2011).

Columbia Üniversitesi Kütüphanesi, kullanıcıların sorularını AOL, Google, MSN, ve Yahoo! anında mesajlaşma araçları veya web sitesine eklediği konuşma penceresi aracılığı ile yanıtlamaktadır (Columbia University Libraries, 2013).

3.5 KÜTÜPHANELERDE MEDYA PAYLAŞIM UYGULAMALARININ KULLANIMI

Kütüphanelerde medya paylaşım uygulamaları yeni kitap ve kaynakları tanıtmak, kütüphane hakkında haber ve bilgi vermek, blog yazılarının sesli formatını sunmak amaçlarıyla kullanılabilir (Sodt ve Summey, 2009).

Bilgi paylaşımında iyi bir yöntem olan podcast ile kütüphane hizmetleri, kaynakları ve araştırma araçları hakkında kullanıcı bilgilendirilmektedir. Oklahoma Üniversite Kütüphanesi, kütüphane turu ve eğitim materyallerini

içeren podcast koleksiyonu ile araştırma bildirileri hazırlamada öğrencilerin kütüphane kaynaklarından nasıl yararlanacakları konusunda onlara yardımcı olmaktadır (Kim ve Abbas, 2010).

Görme engellilere kütüphane hizmetleri hakkında bilgi sunmak için podcastler çok kullanışlıdır. RMIT ve Souther Cross Kütüphaneleri, görme engelli kullanıcılara kütüphane hizmetlerinde yardımcı olmak ve onlara yönelik özel koleksiyonlar hakkında bilgi sunmak amacıyla podcastlerden faydalanmaktadır (Linh, 2008).

Dowling College Kütüphanesi, kütüphane ile ilgili eğitim materyallerini podcast aracılığıyla kullanıcılarına sunmaktadır.

Mount Allison Üniversite Kütüphanesi; arama stratejileri, intihal gibi konularda kullanıcıları bilgilendirmek için video görüntülerinden faydalanmaktadır. Leicester Üniversitesi Kütüphanesi, kullanıcıların kendi kendilerine ödünç alma ve iade işlemlerini yapmalarına yardımcı olmak için vodcast'ten faydalanarak süreci kullanıcılara görsel olarak sunmaktadır (Tripathi ve Kumar, 2010).

Jaypee Bilgi Teknolojisi Üniversitesi (JUIT) kütüphanenin yarattığı YouTube hesabı ile eğitim videolarını ve ders materyallerini paylaşmaktadır. Konulara ve kullanıcı türüne göre tanımlanan videolar ilgi alanına göre kullanıcılar tarafından doğrudan görüntülenebilmekte veya indirilebilmektedir (Ram, Anbu ve Kataria, 2011).

Amerikan Kongre Kütüphanesi, 2008 yılında pilot proje uygulamasıyla 3000'den fazla tarihi fotoğraf koleksiyonunu Flickr üzerinden kullanıcılarına sunmuştur. Bu fotoğraflar, insanların yardımıyla etiketlenmiş ve birçok olay, yer, kişi ve tarih bilgisi ortak akıldan faydalanılarak ortaya çıkmıştır. Ayrıca insanların etiketleriyle fotoğraflara erişilebilirlik de artmıştır. Web 2.0'ın sunduğu fırsatları Flickr üzerinden iyi bir şekilde kullanan Kongre Kütüphanesi, kullanıcılarından olumlu geribildirimler almıştır. Ve bu dönem içersinde, kütüphanenin web sitesi yoğun olarak ziyaret edilmiştir (Springer ve diğerleri, 2008).

Auburn Üniversite Kütüphanesi, kütüphane hizmetlerini tanıtmaya yönelik oryantasyon programlarını içeren fotoğraf ve videoları Flickr üzerinden kullanıcılarıyla paylaşmaktadır (Jenda ve Kesselman, 2008).

3.6 KÜTÜPHANELERDE RSS KULLANIMI

Kütüphaneciler, kullanıcılarına daha iyi hizmet verebilmek için yenilikçi ve yaratıcı olmalı, yeni teknolojileri kullanmaktan kaçınmamalıdır. RSS beslemeler, bilginin dağıtılmasında ve farkındalık yaratmada önemli araçlardır (Wu ve Li, 2007).

Kütüphanelerde, güncel etkinliklerin, haberlerin, sergilerin, yeni yayınların (kitap, rezerv kitap, dergi, DVD gibi), yeni alınan veya denemeye açılan veri tabanlarının duyurulmasında, dergi içindekiler tablosu veya ses dosyaları gibi Web sitelerine eklenen en son içeriğin sunumunda ve kütüphane hizmetlerinin pazarlanmasında RSS beslemelerden yararlanılmaktadır (Xu, Ouyang ve Chu, 2009; Linh, 2008; Wu ve Li, 2007).

Linh (2008) çalışmasında, RSS beslemelerin en çok (%53,2) yeni gelen kitapların duyurulması amacıyla kullanıldığını saptamıştır. Yeni kitaplar konularına göre veya yeni gelen yayınlar türlerine göre sınıflandırılarak ayrı RSS beslemeler ile sunulmaktadır. Kuzey Avustralya Üniversitesi ve Melbourne Üniversite kütüphaneleri yeni gelen kitapları Dewey Onlu Sınıflama sistemine göre kategorize ederek konulara göre yayın takibini kolaylaştırmaktadır. Ayrıca kullanıcılar kendi belirledikleri arama kelimeleri ile güncel yayınları takip edebilmektedir. Charles Sturt Üniversitesi kütüphane otomasyon sisteminin “özel katalog arama” özelliği ile kullanıcılar, ilgi duydukları alanlarda Kütüphane kataloğuna yayın eklendiğinde haberdar olabilmektedir. Linh’e göre, RSS beslemelerin kütüphanelerde genel haberlerin (%21,3) veya üniversite haberlerinin (%25,5) duyurulması amaçlarıyla az kullanılma nedeni üniversite ve haber sitelerinin sayfalarından RSS beslemelere abone olunabilmesidir.

Lincoln ve Southborough üniversiteleri kütüphaneleri genel haberler, üniversite haberleri, kütüphane haberleri ve etkinlikler hakkındaki duyuruların takibi için RSS beslemelerden faydalanmaktadır (Tripathi ve Kumar, 2010).

RSS beslemeler ayrıca kullanıcılardan gelen geribildirimleri yönetmek amacıyla da kullanılabilir. Örneğin; Auckland Üniversitesi'nde kullanıcılar kütüphane hizmetleri hakkındaki öneri ve görüşlerini bildirmekte ve kütüphane personeli RSS beslemelere üye olarak kullanıcı geribildirimlerini takip edebilmektedir (Chua ve Goh, 2010).

3.7 KÜTÜPHANELERDE MOBİL UYGULAMALARIN KULLANIMI

Teknolojik gelişmeler ile birlikte kullanıcıların davranışı da değişmekte ve bu değişim kütüphane hizmetlerini de etkilemektedir. Kütüphaneler bütçelerinin büyük çoğunluğunu elektronik kaynaklara ayırmakta ve kullanıcıların fiziksel olarak mekana bağımlılıkları ortadan kalkmaktadır (Choy, 2010).

Kullanıcı merkezli içeriğin gelişmesi ve Web 2.0 teknolojilerinin mobil ortama uyarlanması ile kütüphanelerin de hizmetlerini bu ortamlara taşıma gerekliliği doğmuştur (Traxler, 2008, s.50)

Mobil uygulamalar, kütüphaneler için her yaş grubundan kullanıcılara hareket halindeyken istedikleri yerde bilgi sağlamada yeni fırsatlar sunmaktadır (Pope ve diğerleri, 2010). Kütüphane ve kullanıcı arasındaki iletişimi sağlamada yeni bir yol olan mobil uygulamalar, kütüphane kaynaklarına ve yeni kullanıcılara erişimi kolaylaştırmaktadır (Griggs, Bridges ve Rempe, 2009).

Mobil kütüphane uygulamaları fiziksel olarak belli bir alan içerisinde kalan bilgi kaynaklarının daha çok kullanıcıya ulaşmasını sağlamaktadır. Kütüphanelerdeki bu gelişmeler, kullanıcıların gereksinimlerini karşılamada ve memnuniyeti artırmada önemli bir fırsat yaratmaktadır (Odabaş, 2009).

Kütüphanelerde verilen her türlü hizmet mobil ortama uyarlanarak kullanıcılara sunulmaktadır. Kütüphane koleksiyonu ve hizmetleri hakkında bilgi sunmak,

çevrimiçi kataloga erişim sağlamak, bilgi okuryazarlığı programları yaratmak mobil uygulamalara örnek olarak verilebilir (Kroski, 2008).

3.7.1 Kütüphane Web Siteleri

Web sitesinden erişilebilecek her türlü bilgiye mobil ortamdan da erişmek mümkündür (Kroski, 2008). Bazı kütüphaneler, web sitelerinin en çok kullanılan bilgilerini ve hizmetlerini kapsayan mobil arayüzler tasarlayarak kullanıcılarına sunmaktadır. Çoğunlukla iletişim adresi, kütüphane çalışma saatleri ve sunulan hizmetler mobil web içeriğini oluşturmaktadır. Yeni materyal istekleri, kütüphaneler arası ödünç verme istekleri, çalışma odası ayırma, kütüphanenin sosyal ağ sayfalarına bağlantı gibi web sitesinde erişebileceğimiz her türlü bilgiye mobil ortamdan da erişilebilmektedir (Khare, 2009; Choy, 2010). Örneğin; Ball State Üniverisite Kütüphanesi, web sitesini akıllı telefonlar veya diğer mobil aygıtların küçük ekranlarında sunumu için tekrar tasarlamıştır. Kütüphane hakkında her türlü bilgiye (misyon, çalışma saatleri, hizmetler gibi) ve akademik kaynaklara (katalog tarama, Worldcat, IEEE gibi) mobil arayüzden erişmek mümkündür. Ayrıca kullanıcılar bilgisayarların kullanılabilirlik durumunu sorgulayabilmekte, mobil bağlantılar ile diğer sitelere geçiş yapabilmektedir (BSU Libraries Mobile, 2011).

Yeni Zelanda'daki Auckland Üniversite Kütüphanesi mobil uygulamaları kitap, dergi, tez, film gibi çeşitli materyallerin katalog taramasının yapılmasına, kütüphane hesabına girilmesine, yeni gelen yayınların görüntülenmesine, üniversite ve kütüphanenin sosyal ağ sitelerine erişilmesine olanak sağlanmaktadır (The University of Auckland Library, 2011).

3.7.2 Mobil Kütüphane Katalogları

Birçok kütüphane, mobil aygıtlar üzerinden kütüphane kataloğuna erişim sağlamaktadır (Kroski, 2008, s. 41). Kütüphane otomasyon sistemi üreten firmalar, kütüphane kataloğuna mobil erişim için yeni ürünler tasarlamaktadır.

Dünya çapında birçok kütüphane kataloğunu toplu taramaya olanak sağlayan ve 10.000'den fazla bilgi kaynağını kapsayan WorldCat, web sitesinin mobil arayüzünü kullanıcılarına sunmaktadır. Kullanıcılar, sorguladıkları kaynaklara ilişkin ayrıntılı bilgilere ulaşmakta ve kaynakların hangi kütüphanelerde olduğunu saptayabilmektedirler (OCLC, 2010).

Kitapların çevrimiçi olarak kataloglanmasına olanak sağlayan ve yaklaşık 59 milyon kataloglanmış kitabı koleksiyonunda barındıran LibraryThing, web sitesini mobil ortama taşımıştır. LibraryThing koleksiyonunda tarama yapmak için sisteme üye olmaya gerek yoktur ancak kataloglama yapmak için üyelik gerekmektedir (LibraryThing, 2010).

Innovative Interfaces firması akıllı telefonlar aracılığıyla Millennium kataloğuna hızlı erişim için AirPac adlı ürünü geliştirmiştir. Katalog taraması, elektronik kaynaklara erişim, kullanıcı hesabına girilerek süre uzatma veya rezerv koyma gibi işlemler mobil aygıtlar üzerinden yapılabilmektedir. (Innovative Interfaces, 2008).

SirsiDynix Symphony otomasyon sistemini kullanan kütüphaneler için geliştirilen BookMyne uygulaması ile kütüphane koleksiyonuna mobil ortamdan erişim sağlanmaktadır. Bu uygulama, Apple App Store üzerinden ücretsiz olarak indirilebilmektedir. Kullanıcılar cezalarını görebilmekte ve Apple mobil aygıtı üzerinden ödeme yapabilmektedir (SirsiDynix, 2010). İYTE, Bilkent, Hacettepe gibi birçok üniversite kütüphanesi bu uygulamayı kullanmaktadır.

Kullanılan otomasyon sistemi tarafından bir mobil ürün geliştirilmese de kütüphaneler bunun için özel yazılımlar kullanarak mobil kataloglarını kullanıcılarına sunmaktadır.

3.7.3 SMS Hizmetleri

Kısa mesaj, referans hizmetlerinde bir iletişim kanalı olarak kullanılmaktadır. Sorulara verilen yanıtlar saklanarak daha sonra cep telefonları ile erişebilir hale getirilmektedir. Ancak anında mesajlaşma hizmeti gibi eş zamanlı olmaması

nedeniyle soruların yanıtlanma süresi açısından bazı problemler yaratabilmektedir. Kütüphane çalışma saatleri, bilgi kaynaklarına erişim, aranılan yayının kullanılabilirlik durumu, kullanıcı üzerinde kayıtlı bulunan yayınların listesi gibi sorgulamalarda SMS hizmetlerinden faydalanılabilmektedir. Ayrıca kullanıcıları bilgilendirmek amacıyla da kısa mesaj hizmetleri kullanılabilmektedir. Elektronik postaya göre kısa mesajlar ile kullanıcılara ulaşmak daha kolaydır. Kullanıcıların ilgisini çekecek yeni yayınların listesinin gönderilmesi, sistem tarafından ödünç alınan materyallerin iade tarihinin otomatik olarak kullanıcılara hatırlatılması, güncel haberlerin duyurulması, rezerv edilen yayın iade edildiğinde bilgi verilmesi de mümkündür (Buczynski, 2008; Library Success, 2010; Vimal Kumar ve Chitra, 2008).

Kullanıcılar, hatırlatma amacıyla gönderilen SMS'lere tek kelime veya kısa cümlelerden oluşan standart cevaplar ile yanıt vererek uzatma isteği veya rezervasyon iptali gibi işlemleri kolaylıkla yapabilmektedir (Mills, 2009).

Yakın Doğu Üniversitesi Büyük Kütüphane'de, 2007 yılından beri kullanıcılarını SMS hizmeti ile bilgilendirmektedir. Kullanıcılar uzatma isteklerini uzatma anlamına gelen R (renew), şifre ve barkod yazarak SMS ile kütüphaneye gönderebilmektedirler (Near East University Grand Library, 2011).

Katalog tarama sonucunda aranılan kaynağa ait bilgilerin olduğu ekranda bulunan link ile yer numarası cep telefonuna kısa mesaj olarak gönderilebilmektedir. Örneğin; Bentley Üniversite Kütüphanesi yer numarasının SMS olarak gönderilmesi mümkündür (Bentley Library Catalog, 2011).

Amerika'daki Oregon State Üniversite Kütüphanesi mobil referans hizmetinde kullanıcılarına anında mesajlaşma, arama yapma, kısa mesaj veya e-posta gönderme gibi birçok seçenek sunmaktadır. Kısa mesaj bağlantısı üzerine tıklanıldığında otomatik olarak telefonun mesaj yazma ekranı açılarak SMS numarası yazmaktadır. "Sıkça sorulan sorular" sayfası ile aranılan materyalin nerede olduğu, nasıl bulunacağı, ödünç alma koşulları, süre uzatma işlemleri hakkında kullanıcılara bilgi verilmektedir (OSU Libraries, 2010).

Referans hizmetlerinde anında mesajlaşma araçlarından faydalanan kütüphaneler mobil ortamda hizmet vermeseler dahi bu araçlar hizmetlerini mobil ortama taşıdığından kullanıcılar kütüphane hesabını arkadaş listesine ekleyerek mobil ortamda da sorularına yanıt alabilmektedirler.

3.7.4 Mobil Veri Tabanları

Bazı yayıncılar ve veri tabanı sağlayıcılar içeriklerini mobil formatta tasarlayarak kullanıcılarına sunmaktadır (Choy, 2010; Kroski, 2008). IEEE Xplore Mobile, Wilson, PubMed, Encyclopedia Britannica, JSTOR, Library Information Science & Technology Abstracts gibi veri tabanları kullanıcılarına mobil ortamdan hizmet vermektedir.

Bazı üniversite kütüphaneleri (Boston College Kütüphanesi, Miami Üniversite Kütüphanesi gibi) mobil dostu veri tabanlarını mobil web sitelerinde listeleterek kullanıcıların doğrudan veri tabanı üzerinden tarama yapmasına olanak sağlamaktadır (BC University Libraries, 2011; Miami University Libraries, 2011)

EBSCO Publishing firması, kaynaklarına mobil erişim için geliştirdiği "EBSCOHost Mobile" ile veri tabanları üzerinden tek tek veya çoklu olarak tarama imkanı sunarak basit ve gelişmiş arama seçenekleriyle istenilen elektronik kaynağa html veya pdf formatlarında erişim veya e-posta adresine gönderme imkanı sağlamaktadır (EBSCO Publishing, 2010).

3.7.5 Multimedya İçerik

Kütüphaneler; metin, ses, video veya ekran görüntüsünden oluşan multimedya araçlarını kullanarak sanal turlar, eğitim materyalleri ve mobil koleksiyonlar oluşturmaktadır. Bu multimedya içerik, mobil aygıtlara indirilebilir veya mobil ekranda görüntülenebilir formattadır.

3.7.5.1 Mobil Koleksiyonlar

Kütüphaneler, kullanıcılarına hareket halindeyken erişebilecekleri elektronik koleksiyonlar sunmaktadır (Kroski, 2008, s.42). Kullanıcılar, elektronik dokümanları görüntüleyebildikleri gibi eğitim materyalleri, ses kayıtları gibi kaynakları indirerek mekandan bağımsız olarak bu kaynaklardan faydalanabilmektedirler.

İYTE, Bilkent Üniversitesi gibi bazı üniversite kütüphaneleri tarafından kullanılan e-kitap, sesli kitap, video ve müziklerden oluşan OverDrive Dijital Kütüphane koleksiyonu, mobil aygıtlardan tarama ve indirme yapabilmek için mobil versiyonunu kullanıcılarına sunmaktadır. Kullanıcılar istedikleri kaynakları internet üzerinden bilgisayarlarına, mobil aygıtlarına veya MP3 oynatıcılarına 7/24 indirebilmekte; izlemek istedikleri video için Mobil versiyon indirme seçeneğini seçerek mobil aygıtlar için tasarlanmış e-kaynakları kullanabilmektedirler. İndirmenin nasıl yapılacağını anlatan bir rehberle de kullanıcılara yol gösterilmektedir (İYTE Library, 2010; Bilkent University Library, 2011).

3.7.5.2 Bilgi Okuryazarlığı Programları

Kütüphane kaynak ve hizmetleri hakkında bilgi sunan ve yaşamboyu öğrenmeyi destekleyen eğitim programları, mobil ortamda kullanıcılara sunulmaktadır. Mobil ortam için hazırlanan eğitim programlarında video ve ses kayıtlarından faydalanılmaktadır. Kullanıcılara yardımcı konu rehberleri de yaratılmaktadır. Blog, Wiki gibi sosyal ağlar aracılığıyla kullanıcılara sunulan rehberler mobil ekrana uygun formatta görüntülenebilmektedir (Choy, 2010).

Birleşik Krallık'taki Open Üniversitesi ve Kanada'daki Athabasca Üniversitesi'nin ortaklaşa geliştirdikleri bilgi okuryazarlığı programı mobil ortama uygun formata dönüştürülmüştür. Bilginin organizasyonu, bilgi arama stratejileri, bilgiyi kullanma ve değerlendirilme, atıf verme (Endnote), sosyal etiketleme

konularında kullanıcılara bilgi okuryazarlığı eğitimi verilmektedir (The Open University, 2011).

3.7.5.3 Sanal Turlar

Kütüphaneler oluşturdukları rehberler ve sanal turlar ile kullanıcılara kütüphaneyi tanıtmakta ve kütüphane hizmetleri hakkında bilgi sunmaktadır.

Miami Üniversitesi Kütüphanesi, mobil arayüzü ile kullanıcılara yol gösterici rehberler sunmakta ve Twitter, Facebook, Blog gibi sosyal ağlara bağlantı vermektedir (Miami University Libraries, 2011).

Yeni Zelanda'da bulunan Otago Üniversite Kütüphanesi; dergiler, görsel-işitsel koleksiyon, katalog, grup çalışma odaları, yerleşim planı, genel referans, ödünç verme ve fotokopi hizmetleri hakkında hazırlanan indirilebilir ses kayıtlarını kullanıcılarına sunmaktadır (University of Otago Library, 2011).

Oxford Brookes Üniversitesi Headington Kütüphanesi kullanıcılar için rehber niteliğindeki 25 dakika süren ses kaydı ile kütüphaneyi tanıtmaktadır (Oxford Brookes University, 2010).

3.8 KÜTÜPHANELERDE SOSYAL YER İMLERİ, ETİKETLEME VE SOSYAL KATALOGLAMA SİTELERİNİN KULLANIMI

Kütüphane kataloglarının etiketleme yapmaya elverişli olması ve etiket bulutu yapısında görüntülenmesi kullanıcıların değişik erişim uçlarıyla istenilen materyale ulaşmasını kolaylaştırmaktadır (Kroski, 2007; Stephens, 2006).

OPAC 2.0 olarak nitelendirilen ikinci nesil çevrimiçi kataloğun birçok kullanım alanı bulunmaktadır. Kullanıcılar için kütüphane koleksiyonu veya ödünç verilmiş kitaplar hakkında ayrıntılı bilgi sağlar. Bu uygulama ile kullanıcıların ilgisini çekecek materyaller önerilmektedir. Bu öneriler; aranılan sözcüğe ilişkin popüler yayınları belirtme, aynı konu veya aynı yazar ile ilgili materyalleri sunma

veya “bunu alanlar şunu da aldı” önermesi şeklinde olabilmektedir (Han ve Liu, 2010).

Kütüphane koleksiyonu ile ilgili kitap oylama, kitap yorumlarına katılım veya etiket ekleme gibi kullanıcıların geribildirimde bulunmasına izin verme en yaygın OPAC 2.0 uygulamalarındandır (Han ve Liu, 2010).

Pennsylvania Üniversite Kütüphanesi’nde, “Penn Tags” projesi ile kullanıcılar kütüphane kaynaklarını etiketlemekte ve çevrimiçi katalogda arama yapıldığında kullanılan etiketler diğer kullanıcılar tarafından da görüntülenmektedir (Kim ve Abbas, 2010).

Kütüphane kataloğunun LibraryThing, Shelfari gibi web sitelerine uyarlanarak kataloglamada kullanıcı katılımını ve materyale ilişkin bilgilerin zenginleştirilmesini sağlamak mümkündür.

JUIT Kütüphanesi Shelfari üzerinde yarattığı hesap ile yeni gelen yayınların görsel sunumunu sanal rafda görüntülemektedir. Günlük olarak güncellenen bu raf, kullanıcıların görsel olarak yeni gelen yayınları incelemelerini sağlamaktadır. Ayrıca Shelfari, herhangi bir kitaba benzer mevcut kitaplar ve aynı anahtar sözcükle etiketlenmiş kitaplar hakkında da bilgi vermektedir. Başka bir deyişle, ilgili kitapların seçiminde kullanıcılara yardımcı olmaktadır (Ram, Anbu ve Kataria, 2011).

LibraryThing, sosyal kataloglamadan kütüphanelerde de yararlanılması amacıyla “LibraryThing For Libraries (LTFL)” uygulamasını geliştirmiştir. Bu uygulama ile kullanıcılar, kaynaklar için etiketleme, kitap yorumu ekleme ve oylama yapabilmektedir. Bu uygulama, Z39.50 standardını destekleyen kütüphane kataloglarıyla uyumlu çalışmaktadır. Kütüphane web sitesine LT ikonu (widget) eklenerek yeni gelen kitapların web sitesinde görünmesi sağlanabilmektedir. Widget özelliğinden faydalanmak için LT hesabı açmak, kitap eklemek ve widget kodunu web sitesine yapıştırmak gerekmektedir. Kütüphanelerin LibraryThing sitesine üye olmaları durumunda koleksiyonlarına mobil ortamdan da erişim sağlanabilir (LibraryThing, 2013).

Danbury Halk Kütüphanesi, koleksiyonunu LibraryThing sitesine ekleyen ilk kütüphanedir. Böylelikle kullanıcılar kitaplar hakkında daha çok bilgi görmekte, benzer materyallere erişebilmekte ve etiket ekleyebilmektedir (Danbury Library Blog, 2007).

Google arayüzüne benzeyen ve kitap, dergi, film ve diğer bilgi kaynaklarını içeren Oregon Devlet Üniversitesi Kütüphanesi LibraryFind kataloğu, geleneksel katalogdan daha dinamik bir yapıdadır. Materyal türü, konu veya yazar gibi alanlarda sonuçlar daraltılabilmekte, bilgi kaynağına ilişkin yorum yapılabilmekte ve etiket eklenebilmektedir (Jenda ve Kesselman, 2008).

Serials Solutions firması kullanıcıların daha başarılı taramalar yapabilmesi için AquaBrowser yazılımını geliştirmiştir. AquaBrowser, katalog taraması için seçilen anahtar sözcük ile ilgili konuları, kelimeleri, kişileri ilgililik derecesine göre etiket bulutu yapısında kullanıcılara sunmaktadır. Kullanıcılar, kütüphane materyalleri için etiketleme yaparak kataloğu geliştirmeye yardımcı olmaktadır. Sonuç çıkmayan veya heceleme hatası olan sorgularda “Bunu mu kastedtiniz?” sorusuyla öneri sunulmaktadır. Tarama sonuçlarını fasat yapıda (yazar, dil, tarih gibi gruplandırılmış seçenekler) sunarak gezinmeye, sonuçları daraltmaya yardımcıdır. Kullanıcılara zengin içerik sunan AquaBrowser ile kaynakları imleme, e-posta ile gönderme, sosyal ağda paylaşma yapılabilmektedir. Tarama sorgusu ile ilgili RSS desteği vardır. Harvard, Chicago, Edinburgh gibi birçok üniversite kütüphanesi tarafından kullanılmaktadır (SerialsSolutions, 2012).

3.9 KÜTÜPHANELERDE SANAL DÜNYA UYGULAMALARI

Sanal dünya uygulamaları, kuralların ve stratejilerin olmadığı, çevreyle ve başkalarıyla etkileşim kurulabilen bir ortamdır. Bu sanal çevrede kütüphaneler de yerlerini almış ve hizmetlerini bu ortama taşımıştır.

Sanal dünya uygulamalarından yaygın olarak kullanılan Second Life, kütüphanecilere birçok avantaj sunmaktadır. Second Life, kütüphaneciler arası etkileşimin sağlanmasında, deneyimlerin paylaşılmasında, problemlerin

çözülmesinde ve önerilerin sunulmasında olanaklar sağlamaktadır. Kütüphaneciler, sanal dünya uygulamalarını kullanan diğer kütüphaneleri gözlemleyerek hizmetlerini düzenleyebilmekte ve yeni kullanıcılara ulaşabilmektedirler. Sanal dünya uygulamalarında sunulan kitap tartışmaları, eğitim programları, referans hizmetleri ve kataloğa erişim yaratıcı hizmet örneklerindedir (Ralph ve Stahr, 2010). Greenhill (2008) çalışmasında kütüphane hizmetlerinin Second Life'da yaratılmasının kütüphanecilerin kodlama becerilerini arttırdığını belirtmiştir. Ayrıca bu uygulamalarda kullanılan kapı sayacı ile sanal ziyaretçi sayısına ulaşmak mümkündür.

Murdoch Üniversite Kütüphanesi, Second Life platformunda, kullanıcıların bilgiye erişimini kolaylaştırmak amacıyla oyun şeklinde sunduğu bilgi okuryazarlığı programı ile kullanıcılarını bilinçlendirmektedir (Greenhill, 2007).

Türkiye'deki üniversitede kütüphanelerinde henüz sanal dünya uygulamaları kullanılmamaktadır. Ancak ODTÜ'de bir ders kapsamında Second Life kullanıldığı saptanmıştır. ODTÜ Bilgisayar ve Öğretim Teknolojileri Eğitimi bölümündeki öğrenciler için "Özel Öğretim Yöntemleri" dersine yönelik motivasyonun ve öğrenmenin artırılması amacıyla Second Life ortamında bu ders uygulanmıştır. Öğrencilerin Second Life ortamında eğitime yönelik olumlu görüş bildirdikleri ortaya çıkmıştır. Ayrıca öğrenciler bu sanal dünya uygulamasının öğrenmeyi ilgi çekici kılarak eğlenceli, etkili, verimli, yararlı ve motive edici bir ortam sunduğunu belirtmiştir (Bulu ve İşler, 2011). Bu uygulamanın kütüphanelerde Second Life kullanımına yönelik örnek teşkil edeceği düşünülmektedir.

3.10 KONUYLA İLGİLİ ARAŞTIRMALAR

Uluslararası literatürde Web 2.0 uygulamalarının kütüphanelerde kullanımına yönelik çok sayıda çalışma bulunmaktadır.

Chua ve Goh (2010) çalışmalarında Kuzey Amerika, Avrupa ve Asya kıtalarında bulunan halk ve üniversite kütüphanelerinden 120 tanesinin web sitelerini inceleyerek Web 2.0 uygulamalarının ne ölçüde kullanıldığını saptamışlardır.

Çalışma bulgularına göre Bloglar (%56,6), RSS (%50) ve anında mesajlaşma (%46,6) en çok kullanılan; sosyal ağlar (%20), Wiki'ler (%16,6) ve sosyal etiketleme (%16,6) ise en az kullanılan Web 2.0 araçlarıdır. Web 2.0 uygulamalarının kullanım amaçlarına göre bilgi sağlama (Blog, Wiki), dağıtma (RSS), düzenleme (social tagging-etiketleme) ve paylaşma (IM- anında mesajlaşma, sosyal ağlar) olarak sınıflandırıldığı bu çalışmada, bölgelere göre Web 2.0 uygulamalarının kapsamının da değiştiği saptanmıştır. Kuzey Amerika'da Asya ve Avrupa'ya göre Web 2.0 araçlarının kütüphanelerde kullanımı daha yaygın olup en çok anında mesajlaşma araçları kullanılmaktadır.

Avustralya ve Yeni Zelanda'da bulunan üniversite kütüphanelerinde Web 2.0 uygulamalarından yararlanıp yararlanılmadığını belirlemek ve bu uygulamaların kullanım amaçlarını saptamak üzere web siteleri ziyaret edilerek bir araştırma yapılmıştır. Avustralya'daki üniversite kütüphanelerinin üçte ikisi bir veya daha fazla Web 2.0 uygulamasından faydalanmaktadır. Kütüphanelerde RSS (%63,8), Blog (%36,2), podcast (%21,3) ve anında mesajlaşma (%10,6) olmak üzere sadece dört tane Web 2.0 aracının kullanıldığı belirlenmiştir. En çok tercih edilen Web 2.0 aracı RSS; yeni kitapların (%53,2), e-dergilerin (%46,8), veri tabanlarının (%42,6) ve kütüphane haberlerinin (%46,8) duyurulması amacıyla kullanılmaktadır. Bloglar ise en çok kütüphane hizmetleri (%34), haberler (%34), araştırma araçları (%29,8) ve yeni kitaplar (%29,8) hakkında bilgi sunmak amacıyla kullanılmaktadır. En az kullanılan uygulama olan anında mesajlaşma araçlarından, genellikle referans hizmetlerinde faydalanılmaktadır (Linh, 2008).

Amerika Birleşik Devletleri'nde bulunan 230 üniversite kütüphanesini kapsayan bir çalışmada, en çok kullanılan Web 2.0 araçlarının RSS beslemeler (%73) ve Bloglar (%65) olduğu saptanmıştır (Kim ve Abbas, 2010).

Amerika, İngiltere, Kanada ve Avustralya'daki 277 akademik kütüphaneyi kapsayan araştırma sonuçlarına göre seçilen kütüphanelerin %76'sının en az bir Web 2.0 aracını kütüphane hizmetlerine uyarladığı ortaya çıkmıştır. Anında mesajlaşma (%43,7), Blog (%33,2) ve RSS (%31,4) yoğun olarak kullanılırken

Podcast (%7,6), Wiki (%6.1) ve Vodcast (%2,2) nadir olarak kullanılmaktadır (Tripathi ve Kumar, 2010).

İngiltere’de Yükseköğretim ve Araştırma Kütüphanelerinde 2007 yılında yapılan araştırmaya göre RSS beslemeler (%18) ile Bloglar (%11) en çok kullanılan Web 2.0 araçlarıdır. Bloglar genellikle kütüphane haberlerini duyurmak amacıyla kullanılmakta ve RSS beslemeler ile izlenebilmektedir (Shoniwa ve Hall, 2007).

İtalya’da yapılan bir araştırmada, kütüphanelerde Web 2.0 araçlarının kullanımının sınırlı olduğu saptanmıştır. RSS beslemeler (%14,33), Blog (%11,52) ve Wiki (%10,96) kütüphanelerde kullanılan bazı Web 2.0 araçlarıdır (Rinnovati, 2009).

Xu, Ouyang ve Chu (2009) New York’taki 81 tane akademik kütüphane üzerinde bir araştırma yürütmüştür. Akademik kütüphanelerin %42’sinin çeşitli amaçlarla Web 2.0 uygulamalarını kullandığı saptanmıştır. Anında mesajlaşma araçları özellikle referans hizmetleri için tercih edildiğinden en çok kullanılan platform (%34) olarak belirtilmiştir. Bloglar (%20) genellikle bir haber bülteni olarak kullanılmaktadır. Blogların, RSS ve etiketleme veya RSS’lerin Wiki ve Blog ile birlikte kullanıldığı belirlenmiştir. %6 oranında kullanılan etiketleme, daha çok blog postalarında kullanılırken kütüphane kataloglarında kullanılmadığı saptanmıştır. Podcast (%2) ise en az kullanılan Web 2.0 aracı olarak belirlenmiştir.

Harinarayana ve Raju (2010) çalışmalarında, en iyi kütüphaneler arasından seçilen, İngilizce web sitesi olan ve en az bir çeşit Web 2.0 uygulamasından faydalanan 57 üniversite kütüphanesinin web sitelerini ziyaret ederek yaygın uygulamaları ve bu uygulamaların kullanım amaçlarını saptamışlardır. RSS (%64,91) ve anında mesajlaşma uygulamaları (%64,91) en çok kullanılan Web 2.0 araçlarıdır. RSS beslemeler en çok kütüphane ile ilgili haberlerin ve duyuruların sunulması (%94,59) amacıyla kullanılmaktadır. Yaygın olan bir diğer kullanım amacı ise yeni gelen yayınların (%32,43) duyurulmasıdır. Bu çalışmada, Blog (%26,32) ve Wiki (1,75) kullanımının az olduğu; sadece bir

üniversitenin (%1,75) elektronik ve basılı ders materyallerini yönetmek için Wiki kullandığı görülmektedir.

Çin'de bulunan en iyi 38 üniversite kütüphanesini kapsayan araştırmada, kütüphanelerin %81'inin hizmetlerini desteklemek amacıyla en az bir çeşit Web 2.0 aracından faydalandığı ortaya çıkmıştır. En çok OPAC 2.0 (%71) ve RSS (%55) uygulamalarından yararlanılmaktadır (Han ve Liu, 2010).

Çin'de bulunan 30 üniversite kütüphanesini kapsayan başka bir çalışmada ise, üniversite kütüphanelerinin üçte ikisi en az bir çeşit Web 2.0 aracını kullanmaktadır. Bu kütüphanelerin yalnızca %10'u 4'den fazla Web 2.0 teknolojisini birlikte kullanmaktadır. En çok kullanılan araç RSS (%37) ve anında mesajlaşma (%32) uygulamalarıdır. RSS kullanım amaçları en çok haberlerin duyurulması (%43) ve yeni yayınların bildirilmesi (%25) olarak saptanmıştır. Anında mesajlaşma uygulamaları ise danışma hizmetlerinde kullanılmaktadır (Si, Shi ve Chen, 2011).

USAIN (United States Agricultural Information Network) forumuna üye olan kütüphanelere gönderilen ve 118 tarım kütüphanesini kapsayan anket sonuçlarına göre, tarım kütüphanelerinde Wiki, podcast, RSS, Blog, Flickr gibi Web 2.0 araçlarından faydalandığı saptanmıştır. Bu araçların hangi amaçlarla kullanıldığı örneklerle açıklanarak Web 2.0 teknolojilerinin bilgiyi kolay bir şekilde daha ilgi çekici ve erişilebilir yollardan sunduğu vurgulanmıştır (Jenda ve Kesselman, 2008).

2007 yılında İsrail'de kütüphaneciler üzerine yapılan bir çalışmada; motivasyon, kapasite, bilgisayar kullanma becerisi ve kişisel özelliklerin Web 2.0 kullanımına etkisi olduğu gözlemlenmiştir. Değişikliklere kapalı olan kütüphaneciler Web 2.0 araçlarını daha az kullanırken yetki alan ve dışa dönük kütüphaneciler Web 2.0 araçlarını daha çok kullanmaktadır. Ayrıca bilgisayar becerisi ve Web 2.0 uygulamalarını kullanma kapasitesi olan, Web 2.0 araçlarının önemini bilen kütüphanecilerin Web 2.0 uygulamalarını daha çok kullandığı saptanmıştır (Aharony, 2009).

Kütüphanecilik ve Bilgi Bilimi alanındaki akademik personelin Web 2.0'a karşı tutumunu saptamak ve bu araçların kullanım engellerini ortaya çıkarmak amacıyla biri Wisconsin, ikisi Kuveyt'de bulunan 3 farklı üniversitede 79 akademisyene anket uygulanmıştır. Araştırmaya katılanların %25'i mensup oldukları okulda Web 2.0 aracının kullanıldığını belirtirken %31,8'i bu araçların kullanılmadığını ifade etmiştir. %43,2'lik çoğunluğun ise bu konuda fikir sahibi olmadıkları gözlemlenmiştir. Araştırma sonuçlarına göre, sadece 5 akademisyen derslerinde bu araçlardan faydalanmaktadır. Sonuç olarak, eğitimde Web 2.0'ın etkin kullanımının akademisyenlerin Web 2.0 araçlarını bilmelerine ve bu araçları etkileşimli kullanmalarına bağlı olduğu ortaya çıkmıştır (Al-Daihani, 2009).

Uçak ve Çakmak'ın (2010) Hacettepe Üniversitesi Bilgi ve Belge Yönetimi Bölümü öğrencileri üzerinde yaptığı araştırmada da bilgisayar ve İnternet kullanma becerileri ile Web 2.0 kullanım becerileri arasında doğru orantı olduğu saptanmıştır. Bilgisayar ve İnternet'i kullanma becerileri açısından kendilerini yeterli gören öğrencilerin oranı %94 iken Web 2.0 araçlarını kullanmada kendilerini yeterli bulanların oranı %90,5'tir. Öğrencilerin yarısına yakını (%47) Web 2.0 araçlarını güncel gelişmeleri ve yenilikleri izlemek amacıyla kullanmaktadır. MSN, Google Talk, Yahoo Messenger gibi anında mesajlaşma hizmetleri (%82,7) ile Facebook (%81) en çok tercih edilen Web 2.0 araçlarıdır. Geleceğin bilgi merkezinde çalışacak olan bu öğrenciler sosyal yaşamlarında Web 2.0 uygulamalarını yoğun olarak kullanmalarına rağmen büyük çoğunluğunun (%93) mesleki açıdan Web 2.0 araçlarını nasıl kullanacakları konusunda eğitime ihtiyaç duydukları belirlenmiştir (Uçak ve Çakmak, 2010).

Web 2.0 araçlarıyla ilgili Web üzerinden uygulanan ve 43 ülkeden katılım olan bir anketin sonuçlarına göre; kütüphanecilerin %83'ü Web 2.0'ın farkında olmasına rağmen katılımcıların %53'ünün kütüphane hizmetlerinde bu uygulamalardan faydalanabileceğinin farkında olmadığı ortaya çıkmıştır. Kütüphane hizmetlerinde sosyal ağların kullanım oranı %41,4 olup Facebook ve Orkut en çok tercih edilen araçlardır. Sosyal ağlardan faydalanmayan kütüphanelerde ise genellikle konu ile ilgili bilgi sahibi olunmaması, teknik

nedenler, idari desteğin olmaması ve zaman kaybı düşüncesi bu uygulamaların kütüphanelerde kullanılmama nedenlerindedir (Ram, Kataria, Hopkinson ve Paliwal, 2010).

Avustralya'daki Edith Cowan Üniversitesinde 2007 yılında yapılan bir çalışmada, Web 2.0 teknolojilerinden faydalanılarak 9 haftalık bir eğitim programı kapsamında 23 adımda kütüphane personeline Web 2.0 öğretilmiştir. Web 2.0'ın sunduğu fırsatları, kütüphanelerde kullanımını öğrenen kütüphaneciler eğitim sonrasında mesleki alanda Web 2.0 araçlarından faydalanmaya başlamışlardır. Kullanıcı ve kütüphaneci arasında bir iletişim kanalı olarak Bloglar kullanılmakta, sıcak konuları tartışmak için Wiki'lerden yararlanılmakta, bilgisayar ekranında yapılanları kaydetme ve düzenleme olanağı sunan bir program olan Camtasia kullanılarak öğrencilere bilgi okuryazarlığı eğitimi verilmekte ve güncel duyurular için RSS beslemeler kullanılmaktadır (Gross ve Leslie, 2008).

4. BÖLÜM

BULGULAR VE DEĞERLENDİRME

Türkiye'deki üniversite kütüphanelerinde Web 2.0 araçlarının kullanım durumunu saptamaya yönelik olarak yürütülen bu çalışma kapsamında hem kütüphanelerin web sayfaları ziyaret edilerek hem de anket yoluyla veri toplanmıştır. Bulgular veri toplama şekline göre iki farklı bölüm altında sunulmakta, değerlendirme aşamasında ortak bir değerlendirme yapılmaktadır.

4.1 WEB SAYFALARI ZİYARET EDİLEREK ELDE EDİLEN BULGULAR

Bu bölümde, Türkiye'deki üniversite kütüphanelerinin web sayfaları ziyaret edilerek kütüphanelerde Web 2.0 araçlarının kullanım durumuna yönelik elde edilen veriler sunulmuştur. Nguyen Cuong Linh (2008) tarafından hazırlanan kontrol listesi ile bu liste esas alınarak Tripathi ve Kumar (2010) tarafından oluşturulan kontrol listesinden faydalanılarak yeni bir liste oluşturulmuştur (bkz.: Ek. 1). Oluşturulan kontrol listesi doğrultusunda, kullanılan uygulamaların özellikleri incelenmiştir. Mayıs 2011- Ocak 2012 ve Aralık 2012 – Mart 2013 tarihlerinde 2 ayrı çalışma kapsamında Web 2.0 uygulamalarının kullanım durumu saptanmıştır. İlk çalışma 136, ikinci çalışma ise 149 üniversiteyi kapsamaktadır. Web 2.0 uygulamalarının özelliklerine ait verilerin elde edildiği tarihler metin içinde belirtilmiştir.

4.1.1 Sosyal Ağlar

Kütüphaneler; genel duyuruların yapılması, kullanıcılarla iletişim halinde bulunarak kütüphane hizmetlerinin ve olanaklarının tanıtılması, yeniliklerden kullanıcıların haberdar edilmesi amacıyla hizmetlerini sosyal ağ platformlarına taşımıştır.

Tablo 1. Üniversite kütüphaneleri tarafından kullanılan sosyal ağlar

Üniversite adı	Facebook		Twitter	
	Hesap açış tarihi	Beğenen sayısı	Hesap açış tarihi	Takipçi sayısı
Anadolu	28.01.2010	4933*	09.03.2010	688
Ankara	26.12.2011	109	27.12.2011	43
Atılım	23.12.2010	291	21.12.2010	33
Balıkesir	28.09.2010	209	-	-
Başkent	20.01.2013	51	15.03.2012	11
Bilgi	20.11.2011	122	14.02.2011	544
Bilkent	26.02.2010	4627	-	-
Bozok	28.09.2011	93	13.05.2012	10
Çanakkale 18 Mart	25.05.2012	248	belirlenemedi	18
Çankırı Karatekin	06.04.2012	8	06.04.2012	9
Fatih Sultan Mehmet	04.01.2011	340	16.04.2011	47
Hacettepe	12.09.2010	2303	06.10.2010	484
Hasan Kalyoncu	15.12.2010	342	-	-
Işık	15.09.2010	504	27.12.2011	49
İstanbul	01.12.2011	441	29.12.2011	35
İstanbul Aydın	09.04.2012	179	25.04.2012	62
İstanbul Gelişim	14.11.2011	90	28.11.2011	490
İYTE	03.01.2012	845	30.01.2012	300
Koç	05.11.2008	976	18.10.2011	705
Marmara	13.05.2011	1066	-	-
Muğla	25.05.2010	1561	11.11.2010	239
ODTÜ	28.01.2011	2792	01.02.2011	1527
Özyeğin	18.11.2008	775	18.05.2010	376
Sabancı	27.09.2011	460	25.08.2010	419
Uşak	05.03.2012	15	29.02.2012	46
Yaşar	04.11.2011	375	10.11.2011	57

*Topluluk sayfası olmadığından arkadaş sayısı verilmiştir.

**Veriler, 28.01.2013-10.02.2013 tarihleri arasında elde edilmiştir.

Bazı kütüphanelerin web sayfalarında herhangi bir bilgi olmamasına rağmen sosyal ağ hesaplarının olduğu saptanmıştır. Bazı kütüphanelerde ise sosyal ağlara ait ikonlar bulunmakta ancak herhangi bir sayfaya yönlendirme bulunmamaktadır. Bunun üzerine söz konusu sosyal ağlarda kurum adı ile tarama yapılmış ve bazı kütüphanelerin adına birden fazla sosyal ağ hesabı olduğu saptanmıştır. Bu hesapların kurum tarafından yaratıldığından şüphe duyulduğu için web sayfasında yeterli bilgi bulunmayan kütüphanelerin sosyal ağ hesapları değerlendirme kapsamına alınmamıştır. Bu bağlamda, 26

üniversite kütüphanesinin en az bir sosyal ağı kullanıldığı belirlenmiştir (bkz.: Tablo 1). Bir başka deyişle, üniversite kütüphanelerinin sadece %17,45'inde sosyal ağ kullanılmaktadır.

Kütüphanelerin sosyal ağ kullanım durumu yıllara göre incelendiğinde, 2010 ve 2011 yıllarında bir artış olduğu görülmektedir. 2008 yılında sadece 2 kütüphane sosyal ağ kullanırken 2010 yılında bu sayı 4 kat artarak sosyal ağ kullanan kütüphane sayısı 10'a ulaşmıştır. 2011 yılında ise 10 kütüphane daha sosyal ağ kullanmaya başlamış ve sosyal ağ kullanan kütüphane sayısı 2 katına çıkmıştır. 2012 yılında ise 6 kütüphane daha eklenerek toplam sosyal ağ kullanan kütüphane sayısı 26'ya ulaşmıştır. Atılım ve Marmara Üniversitesi kütüphaneleri sosyal ağ hizmetlerini, hesap açış tarihinden daha sonra web sayfasında kullanıcılarıyla paylaşmıştır.

Üç kütüphane sadece bir sosyal ağ aracı kullanmaktadır. Genellikle Facebook ve Twitter'ın birlikte kullanıldığı görülmektedir. Yalnız Anadolu Üniversitesi Kütüphanesi Facebook ve Twitter'ın yanı sıra Formspring'i de kullanmakta ve referans hizmetlerini "Formspring" aracılığıyla vermekte ve kullanıcıların kütüphane ile ilgili sorularını yanıtlamaktadır. Söz konusu soru ve cevaplar aynı zamanda Facebook ve Twitter üzerinden de paylaşılmaktadır.

Facebook üzerinde paylaşılan son gönderi tarihleri incelendiğinde; Hasan Kalyoncu (01.02.2012), Başkent (15.03.2012), Muğla (03.04.2012), Uşak (13.04.2012), Çankırı Karatekin (29.06.2012) ve Bozok (03.09.2012) üniversite kütüphanelerinin Facebook ağını aktif olarak kullanmadıkları görülmektedir. Ayrıca söz konusu kütüphanelerle Çanakkale 18 Mart, Fatih Sultan Mehmet ve İstanbul Aydın üniversite kütüphanelerinin Twitter üzerindeki gönderi sayısı oldukça azdır.

Kütüphanelerin en çok fotoğraf-video paylaşma (%96,15, 25 kütüphane), kütüphane hizmetlerini pazarlama (%92,31, 24 kütüphane), kütüphane hakkında genel bilgi verme (%92,31, 24 kütüphane) ve etkinlik duyuruları yapma (%92,31, 24 kütüphane) amacıyla sosyal ağları kullandıkları saptanmıştır. Ayrıca sosyal ağlar üzerinden abone olunan ve deneme erişimine

açılan veri tabanları hakkında bilgilendirme ve genel duyurular yapılmaktadır (bkz.: Tablo 2).

Tablo 2. Sosyal ağların kullanım amaçları

Üniversite adı	Kütüphane hizmetlerinin pazarlanması	Kütüphane hakkında genel bilgi	Kütüphane kaynaklarına erişim	Etkinlik duyuruları	Deneme veri tabanları duyurusu	Referans hizmeti	Fotoğraf paylaşma	Video paylaşma	Kullanıcıların istek, öneri ve görüşlerini alma	Kitap tanıtımları
Anadolu	✓			✓	✓	✓	✓	✓		
Ankara	✓	✓	✓	✓	✓		✓	✓		
Atılım	✓	✓		✓	✓		✓	✓		
Balıkesir	✓	✓		✓			✓	✓		✓
Başkent	✓	✓		✓	✓		✓			
Bilgi	✓	✓		✓	✓	✓	✓	✓	✓	
Bilkent	✓	✓		✓	✓		✓	✓		
Bozok	✓	✓		✓	✓		✓	✓		
Çanakkale 18 Mart		✓			✓		✓			
Çankırı Karatekin		✓					✓	✓		
Fatih Sultan Mehmet	✓	✓		✓	✓		✓	✓		
Hacettepe	✓	✓	✓	✓	✓		✓	✓		✓
Hasan Kalyoncu	✓	✓		✓	✓		✓	✓		✓
Işık	✓	✓		✓	✓		✓	✓		✓
İstanbul	✓	✓		✓			✓		✓	
İstanbul Aydın	✓			✓			✓	✓		✓
İstanbul Gelişim	✓	✓		✓			✓	✓		
İYTE	✓	✓	✓	✓	✓		✓	✓	✓	
Koç	✓	✓	✓	✓	✓		✓	✓	✓	✓
Marmara	✓	✓		✓	✓		✓			
Muğla	✓	✓		✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
ODTÜ	✓	✓		✓	✓		✓	✓	✓	
Özyeğin	✓	✓	✓	✓	✓		✓	✓	✓	
Sabancı	✓	✓		✓			✓	✓		✓
Uşak	✓	✓		✓	✓				✓	
Yaşar	✓	✓		✓	✓		✓	✓		

*Veriler, 28.01.2013-10.02.2013 tarihleri arasında elde edilmiştir.

Genellikle kütüphaneler kütüphane kaynaklarına erişim sağlayan bağlantıları ileti olarak paylaşmaktadır. Ancak yeni iletiler paylaşıldığında bu bağlantılar arka planda kalmaktadır. Facebook duvarında kütüphane kaynaklarına (e-

dergiler, e-kitaplar, katalog gibi) yönelik bağlantı bulunan kütüphanelerin sayısı (5) oldukça azdır. Ankara, Hacettepe, İYTE, Koç ve Özyeğin üniversite kütüphaneleri, kullanıcıların sosyal ağ ortamındayken kütüphane kaynaklarına erişimini sağlamıştır.

Sosyal ağ üzerinden referans hizmeti veren kütüphaneler oldukça azdır. Muğla Üniversitesi Kütüphanesi Facebook, Anadolu Üniversitesi Kütüphanesi Formspring aracılığıyla kullanıcılardan gelen soruları yanıtlamaktadır. Yapılan ilk çalışmada, Hacettepe Üniversite Kütüphanesi'nin Facebook üzerinden Meebo anında mesajlaşma aracını kullanarak referans hizmeti verdiği fakat Meebo aracının artık kullanılmamasıyla birlikte bu hizmeti sonlandırdığı görülmektedir.

Özyeğin, İYTE, İstanbul, Muğla, Koç, Uşak ve ODTÜ kullanıcıların istek, öneri ve görüşlerini almak amacıyla sosyal ağlardan faydalanan kütüphaneler arasındadır. ODTÜ, İstanbul Muğla ve Özyeğin üniversite kütüphaneleri ayrıca küçük anketler düzenleyerek kullanıcılardan görüş almaktadır.

4.1.2 Blog

2011 Aralık ayında yapılan ilk çalışmada, Blog kullanan kütüphane sayısı 7 (Sabancı, Hasan Kalyoncu, Özyeğin, SDÜ, Bülent Ecevit, ODTÜ, Bilkent) iken 2012 Aralık ayında yapılan çalışmada 5 kütüphanenin (Başkent, Bilgi, Bozok, İstanbul Şehir, Ardahan) daha blog yarattığı ve toplam 12 kütüphanenin blog kullandığı saptanmıştır. Son bir yıl içinde, Blog kullanan kütüphane sayısında yaklaşık %70 oranında artış olduğu görülmekle birlikte blog kullanan kütüphane oranı sadece %8,05'dir.

Kütüphane blog sayfaları çoğunlukla (%75) Wordpress hizmet sağlayıcısı kullanılarak oluşturulmuştur. Hasan Kalyoncu ve Bozok Üniversitesi kütüphanelerinin blog sayfaları Blogger; İstanbul Şehir Üniversitesi Kütüphanesinin blogu ise Microsoft SharePoint kullanılarak yaratılmıştır.

Blog sayfalarının özellikleri incelendiğinde, sadece Ardahan, Özyeğin, Sabancı ve SDÜ kütüphanesinin blog sayfalarında kullanıma ilişkin yönlendirme veya açıklamaların bulunduğu görülmektedir.

Tablo 3. Blog kullanan üniversite kütüphaneleri ve Blog özellikleri

Üniversite adı	Hesap açılış tarihi	Kullanıma ilişkin açıklamalar	İletilerin tarihleri	Blog arşivi	Kütüphane ana sayfasına link	Kütüphane kataloğuna link	Kategorileendirme
Sabancı	17.09.2008	√	√		√		
Hasan Kalyoncu	30.11.2008		√	√		√	
Özyeğin	27.03.2009	√	√	√	√		√
SDÜ	15.01.2010	√	√	√	√	√	√
Bülent Ecevit	19.04.2011		√		√	√	
ODTÜ	05.05.2011		√	√	√		√
Bilkent	05.07.2011		√	√	√		√
Başkent	16.03.2012		√	√			√
Bilgi	16.03.2012		√	√	√		√
Bozok	13.05.2012		√	√			
İstanbul Şehir	15.10.2012		√	√	√		
Ardahan	08.11.2012	√	√	√	√	√	

Blog kullanan tüm üniversite kütüphanelerinde gönderilen iletilerin/girişlerin tarihleri mevcutken sadece Hasan Kalyoncu, Bozok ve İstanbul Şehir Üniversitesi Kütüphanesinde ileti saati de bulunmaktadır.

Sabancı ve Bülent Ecevit Üniversitesi kütüphaneleri dışında diğer üniversite kütüphanelerinin blog sayfalarında blog arşivi bulunmaktadır ve gönderiler ilk ileti tarihine dek arşivlenmiştir. Blog kullanım süreleri incelendiğinde; Sabancı, Hasan Kalyoncu, Özyeğin ve SDÜ kütüphanelerinin en az iki yıldır Blog kullandığı görülmektedir. İstanbul Şehir ve Ardahan Üniversitesi kütüphanelerinin blog hizmeti diğer kütüphanelere göre daha yenidir. Bozok Üniversitesi Kütüphanesi 2012 Mayıs ayında blog kullanmaya başlamasına rağmen sadece bir gönderisi bulunmaktadır. Söz konusu kütüphanenin blog sayfasını aktif olarak kullanmadığı söylenebilir.

Blog sayfalarında son gönderilen ileti tarihleri 26.12.2012 tarihinde incelenmiş ve Ardahan, Özyeğin, Bilkent kütüphane bloglarında son bir hafta içinde gönderilmiş gönderiler olduğu saptanmıştır. Başkent, Bilgi, Bozok, Hasan Kalyoncu, Sabancı ve SDÜ kütüphane bloglarında en az üç aydır hiçbir gönderi paylaşılmadığı saptanmıştır. Blog kullanan kütüphanelerin yaklaşık yarısı bu sayfaları aktif olarak kullanmaktadır.

Başkent, Bilgi, Bilkent, Hasan Kalyoncu, ODTÜ, Özyeğin, Sabancı ve SDÜ kütüphane bloglarında, blog içinde arama çubuğu bulunmaktadır. Yapısı itibariyle diğer Web 2.0 araçlarıyla da kullanılan blogların, kütüphanelerde genellikle RSS uygulamalarla birlikte kullanıldığı görülmektedir. Hasan Kalyoncu, İstanbul Şehir, Özyeğin, Sabancı ve SDÜ kütüphane bloglarında gönderiler RSS beslemeleri aracılığıyla takip edilebilmektedir. Başkent, Bilgi ve Bilkent kütüphane bloglarında ise iletilerin yanı sıra iletilere yapılan yorumlar da RSS ile izlenebilmektedir.

Blog sayfalarında büyük çoğunlukla kütüphane web sayfalarına bağlantı bulunduğu görülmektedir (bkz.: Tablo 3.). Ancak kütüphane kataloğuna bağlantı sadece Ardahan, Bülent Ecevit, Hasan Kalyoncu ve SDÜ kütüphane blog sayfalarında bulunmaktadır. Bilgi, Bilkent, ODTÜ ve Özyeğin kütüphanelerinin kullandığı diğer Web 2.0 uygulamalarına blog sayfalarında link verildiği saptanmıştır.

Blogların bir özelliği de gönderilen iletilere kullanıcılar tarafından yorum bırakılmasıdır. Kütüphane bloglarının hepsinde bu özellik bulunmaktadır. Ancak Sabancı, ODTÜ ve Özyeğin kütüphane bloglarında görüşe açık iletilere yorum eklemek için sisteme giriş yapmak gerekmektedir.

Bilgi, Başkent, ODTÜ ve SDÜ kütüphane bloglarında son gönderilen iletilere başlıklar altında göz atmak mümkündür.

İstanbul Şehir, ODTÜ, Özyeğin ve SDÜ kütüphane blogları etiket bulutu yapısıyla gönderilmiş postalara hızlı ve kolay erişime olanak sağlamaktadır. Ayrıca Bilkent, Bilgi, Başkent, ODTÜ, Özyeğin ve SDÜ kütüphane bloglarında paylaşılan iletiler belirli kategorilerde sınıflandırılmıştır (bkz.: Tablo 3.).

Tablo 4. Blog kullanım amaçları

	Ardahan	Başkent	Bilgi	Bilkent	Bülent Ecevit	Bozok	Hasan Kalyoncu	İstanbul Şehir	ODTÜ	Özyeğin	Sabancı	SDÜ
Kütüphane hakkında genel bilgi	√		√	√	√							
Yeni abonelikler			√	√	√		√		√	√		√
Yeni gelen yayınlar listesi			√		√				√		√	√
Araştırma konusunda yönlendirmeler			√									
Kitap tanıtımları / tartışmalar											√	√
E-dergi ve e-kaynak listesi	√				√							
Veri tabanları listeleri	√		√		√		√					
Bilgi okuryazarlığı hakkında bilgi												
Bilgi kaynaklarının tanıtımı	√						√		√	√		√
Çalışma saatleri hakkında bilgi	√		√		√			√	√	√	√	
Hizmet kesintisi										√	√	
Etkinlik duyuruları		√	√	√	√	√		√	√	√	√	
Kütüphane hizmetleri	√		√			√		√	√	√	√	√
Deneme veri tabanları			√			√		√	√	√	√	√

Blogların en çok etkinliklerin duyurulması (%75, 9 kütüphane) ve kütüphane hizmetlerinin pazarlanması (%66,67, 8 kütüphane) amacıyla kullanıldığı görülmektedir. Başkent Üniversitesi Kütüphane blogu sadece etkinliklerin duyurulması amacıyla kullanılmaktadır. Bozok Üniversitesi Kütüphane blogunda paylaşılan ilk ve tek iletide ise sayfanın kullanım amacının “kullanıcıların yorumlarını bire bir almak” olduğu belirtilmiştir.

Ardahan ve Bülent Ecevit Üniversitesi kütüphanelerinin web sayfası blog kullanılarak yaratılmıştır. Bülent Ecevit Kütüphanesi sayfasının tek blog özelliği bazı duyurulara kullanıcıların yorum bırakabilmesidir. Bilgi Üniversitesi

Kütüphanesi blogunda ise web sayfasından ulaşılabilecek birçok bilgi bulunmaktadır. Her üç kütüphane blog sayfasında personel, çalışma saatleri, sıkça sorulan sorular, ödünç ve iade politikası, kütüphane kullanımı gibi birçok bilgiye erişim vardır. Bilgi Üniversitesi Kütüphanesi blogunda basılı kaynakların yanı sıra elektronik kaynakların kullanımına yönelik rehber de bulunmaktadır. Araştırma konusunda yönlendirmeler sunan tek blog Bilgi Üniversitesi; e-dergi ve e-kaynak listesi olan bloglar ise Ardahan ve Bülent Ecevit Üniversitesi blog sayfalarıdır.

Bilgi ve ODTÜ Kütüphanesi blog sayfalarında yeni gelen yayınlar duyurulmaktadır. Sabancı ve SDÜ bloglarında yeni gelen yayınların paylaşımının yanı sıra kitap tanıtımları da bulunmaktadır.

Ayrıca ODTÜ Kütüphanesi kullanıcılarından geri bildirimler almak amacıyla blog sayfasında mini anketler uygulamaktadır.

4.1.3 Anında Mesajlaşma

2011 yılını kapsayan ilk çalışmada, 17 (%12,5) kütüphane anında mesajlaşma hizmeti vermekte ve bu kütüphanelerin tamamına yakını (16) Meebo aracını kullanmaktayken bu sayı 2013'de 11'e düşmüştür. Bu azalmanın nedenlerinden biri Meebo'nun 11 Temmuz 2012 tarihinde Google firmasına satılarak kaldırılması ve Google Plus için kullanılmaya başlanması diğeri de sanal danışma hizmetlerindeki diğeri gelişmeler olabilir.

Meebo aracını kullanan Bilecik, İYTE, Osmaniye Korkut Ata ve Özyeğin kütüphaneleri anında mesajlaşma hizmetini artık vermemektedir. Çağ, Mehmet Akif Ersoy ve Pamukkale kütüphanelerinde kütüphaneciye danışın linki bulunmakta ancak sayfa açılmamaktadır. Hasan Kalyoncu ve SDÜ kütüphanelerinde ise halen Meebo kodunu içeren sayfanın açıldığı görülmektedir.

2013 yılında anında mesajlaşma hizmeti veren kütüphane sayısı 11'e (%7,38) düşmüştür.

Tablo 5. Anında mesajlaşma araçlarını kullanan üniversite kütüphaneleri

Üniversite adı	Mayıs 2011- Ocak 2012	Aralık 2012 – Mart 2013
Bilecik	√	
Bilgi	√	√
Bilkent	√	√
Çağ	√	
Fatih		√
Hacettepe	√	√
Hasan Kalyoncu	√	
Işık		√
İTÜ	√	√
İYTE	√	
Koç	√	√
Mehmet Akif Ersoy	√	
Mevlana		√
ODTÜ	√	√
Osmaniye Korkut Ata	√	
Özyeğin	√	
Pamukkale	√	
Sabancı	√	√
Sakarya	√	√
SDÜ	√	

Kütüphaneler, bilgi kaynaklarına erişimde rehberlik ve danışma hizmeti sunmak amacıyla anında mesajlaşma uygulamalarından faydalanmaktadır. Bilkent, Işık, Koç, Mevlana, Sakarya ve İTÜ kütüphanelerinde anında mesajlaşma uygulamalarının kullanımına yönelik bilgilendirme bulunmaktadır. İTÜ kütüphanesinin anında mesajlaşma uygulamasından yararlanmak için Chatango üzerinde hesap açmak gerekmektedir.

Meebo uygulamasını kullanan kütüphanelerin bu hizmetin kapanmasıyla birlikte genellikle Zoho aracını tercih ettikleri görülmektedir.

Tablo 6. Anında mesajlaşma araçlarının kullanım özellikleri

Üniversite adı	Kullanıma yönelik bilgilendirme	Mesai saatleri dışında hizmet	Kullanılan araç
Bilkent	√		Digsby
Bilgi			Zoho
Fatih			Php Free Chat
Hacettepe			Zoho
Işık	√		Zoho
İTÜ	√		Chatango
Koç	√	√	Zoho
Mevlana	√	√	Mibew Messenger
ODTÜ			Zoho
Sabancı			Zoho
Sakarya	√		Zoho

Koç ve Mevlana üniversite kütüphaneleri akşam 5'ten sonra ve hafta sonu belirli saatlerde anında mesajlaşma hizmeti vermektedir (bkz.: Tablo 6).

4.1.4 Medya Paylaşımı

Üniversite kütüphanelerinde, fotoğraf, video ve doküman paylaşım gibi çeşitli medya paylaşım uygulamalarının 8 (%5,37) kütüphane tarafından kullanıldığı görülmektedir (bkz.: Tablo 7). En çok kullanılan uygulamanın fotoğraf paylaşım sitesi olan Flickr olduğu saptanmıştır.

Tablo 7. Medya paylaşım sitelerini kullanan üniversite kütüphaneleri

	Flickr	YouTube	Vimeo	Issue
Balıkesir				√
Bilgi	√			
Bilkent	√	√		
Fatih Sultan Mehmet				√
Hasan Kalyoncu	√			
Koç	√		√	
ODTÜ	√	√		
Sabancı	√	√		

*Veriler, 20.01.2013 tarihinde elde edilmiştir.

Bazı üniversite kütüphanelerinin web sayfalarında medya paylaşımına yönelik herhangi bir bilgi olmamasına rağmen sosyal ağ platformlarındaki paylaşımları aracılığıyla medya paylaşım uygulamalarını kullandıkları saptanmıştır. Örneğin; Fatih Sultan Mehmet Vakıf Üniversitesi Kütüphanesi kütüphane hizmetlerinin pazarlanması; Balıkesir Üniversitesi Kütüphanesi ise e-bültenleri kullanıcılarıyla paylaşmak amacıyla Issuu doküman paylaşım sitesini kullanmaktadır. Koç Üniversitesi Kütüphanesi; tanıtım filmi, oryantasyon turları ve kütüphane hizmetlerinin tanıtılmasına yönelik videoları Vimeo üzerinden paylaşmaktadır. Ayrıca RSS beslemeler aracılığıyla güncel içerik takip edilebilmektedir.

Bilgi Üniversitesi Kütüphanesi Flickr kullanmakta ancak kütüphane web sayfasında bununla ilgili bir bağlantı bulunmamaktadır.

Tablo 8. Flickr kullanan üniversite kütüphaneleri

	İlk yükleme	Son yükleme	Paylaşılan fotoğraf sayısı
Bilgi	19.03.2012	18.01.2013	47
Bilkent	03.01.2011	25.12.2012	318
Hasan Kalyoncu	02.12.2010	09.12.2011	157
Koç			0
ODTÜ	18.06.2012	22.03.2012	200
Sabancı	20.07.2012	15.01.2013	60

Bilkent ve Hasan Kalyoncu kütüphanelerinde en az 2 yıldır Flickr kullanıldığı ve son bir yıl içinde Flickr kullanım oranının 2 kat arttığı görülmektedir. Kütüphanelerin Flickr üzerinden paylaştıkları fotoğraflar RSS aracılığıyla izlenebilmektedir. Yapılan ilk çalışmada, Koç Üniversitesi Kütüphanesinin Flickr hesabı oluşturduğu (Kasım 2011) ve fotoğraf ekmediği saptanmıştı. Son bir yılda da bu durumun değişmediği belirlenmiştir. Başka bir deyişle, Koç Üniversitesi Kütüphanesi Flickr hesabı yaratmıştır ancak bu siteyi aktif olarak kullanmamaktadır. Aynı şekilde Hasan Kalyoncu ve ODTÜ kütüphanelerinin de sitelerine uzun süredir fotoğraf ekmediği görülmektedir.

Genellikle kütüphane fotoğraflarının Flickr sitesinde paylaşıldığı görülmektedir. Özellikle Hasan Kalyoncu ve ODTÜ kütüphanelerinin paylaştığı görüntüler

kütüphanelerin kurulum aşamasından bugüne dek arşiv niteliğindedir. Bilgi, Bilkent ve Sabancı Üniversitesi kütüphaneleri ise etkinlik fotoğraflarını Flickr üzerinden paylaşmaktadır.

Tablo 9. YouTube kullanan üniversite kütüphaneleri

	İlk yükleme	Son yükleme	Görüntülenme sayısı
Bilkent	09.02.2011	28.12.2012	22443
ODTÜ	02.10.2011	22.08.2012	2395
Sabancı	22.11.2011	28.12.2012	2634

Bilkent, ODTÜ ve Sabancı Üniversitesi kütüphaneleri en az iki yıldır YouTube video paylaşım sitesini kullanmaktadır. Bilkent Üniversitesi Kütüphanesi'nin paylaştığı video ve videoların görüntülenme sayısı diğer iki kütüphaneye oranla daha fazladır. Bilkent Üniversitesi Kütüphanesi YouTube sitesinde, Kütüphanede düzenlenen etkinlik, söyleşi ve eğitim kapsamında konuşmacılara ait videolar; katalog tarama, kaynak kullanımı, dış kullanıcıları bilgilendirme ve okumanın önemine yönelik videolar; genel kuralların ve bilgi okuryazarlığı eğitimlerinin yer aldığı videolar paylaşmaktadır.

ODTÜ Kütüphanesi kütüphane kaynaklarının kullanımına yönelik eğitici videolar; Sabancı Üniversitesi Kütüphanesi ise tanıtım, oryantasyon ve etkinlik videoları paylaşmaktadır.

4.1.5 RSS

Sadece 8 (%5,37) üniversite kütüphanesinde RSS kullanıldığı saptanmıştır. Bazı üniversite kütüphanelerinde RSS ikonu olmasına rağmen, bağlantı olmadığı için veya bağlantı RSS mantığında çalışmadığı için bu kütüphaneler değerlendirme kapsamına alınmamıştır. Bir kütüphane ise, RSS hizmetine üniversite web sayfasında yer verilmesi, kütüphane web sayfasında abone olunacak bağlantı bulunmaması nedeniyle değerlendirilmeye alınmamıştır.

Tablo 10. RSS kullanan üniversite kütüphaneleri

Üniversite adı	Kullanıma ilişkin açıklamalar	İçerik üzerinde tarama	Kolay erişim için sınıflandırma	RSS indirmek için bağlantı
Işık İstanbul				
İstanbul Kültür İYTE	√			√
Kırklareli Koç ODTÜ SDÜ	√		√	√

*Veriler, 05.01.2013 tarihinde elde edilmiştir.

RSS özellikleri incelendiğinde, sadece İstanbul Kültür ve Kırklareli Üniversitesi kütüphanelerinde RSS kullanımına yönelik bilgilendirmeler ve RSS okuyucusu indirmek için bağlantı olduğu görülmektedir (bkz.: Tablo 10). Aralık 2011’de yapılan ilk çalışmada Sabancı Üniversitesi Kütüphanesinde de RSS kullanıldığı; Sabancı ve ODTÜ kütüphane web sayfalarında RSS’in tanımı, kullanımına yönelik açıklamalar ve RSS okuyucusu indirmek için yönlendirmeler bulunduğu görülmüştür. Ancak son çalışmada, Sabancı Üniversitesi Kütüphanesi’nin RSS kullanmadığı, ODTÜ Kütüphanesinin ise RSS kullanımına yönelik açıklamalara yer vermediği belirlenmiştir.

Kırklareli Üniversitesi Kütüphanesi, etkinlik ve duyurular olmak üzere iki kategori altında RSS oluşturmuştur. Etkinlik sayfasında kullanıcı eğitimine yönelik duyurular bulunmaktadır. Duyurular sayfasında ise kütüphane ile ilgili haberler ve duyuruların yanı sıra deneme veri tabanları ve yeni abone olunan veri tabanları ile ilgili bilgiler vardır.

Işık, İstanbul, Koç ve SDÜ kütüphanelerinin RSS sayfalarında kütüphane web sayfasına bağlantı bulunmaktadır.

Kütüphanelerin RSS kullanım amaçları incelendiğinde kütüphane ile ilgili haber ve duyurularla deneme veri tabanlarının duyurulması ön plana çıkmaktadır.

Tablo 11. RSS kullanım amaçları

Üniversite adı	Üniversite ile ilgili genel haberler ve duyurular	Kütüphane ile ilgili haberler ve duyurular	Yeni gelen yayınlar listesi	Deneme veri tabanları ile ilgili duyurular	Yeni veri tabanları ile ilgili duyurular	E-dergi ve e-kaynak listeleri	Kullanıcı eğitimleri ile ilgili duyurular	Etkinlik duyuruları
Işık		√						
İstanbul		√		√	√			√
İstanbul Kültür		√	√	√				
İYTE		√	√	√	√		√	√
Kırklareli		√		√	√		√	√
Koç		√		√				
ODTÜ		√		√				
SDÜ		√		√	√			

Kütüphaneler daha kapsamlı amaçlarla da RSS kullanıyor olabilir ancak çalışma belirli bir zamanda yapıldığından ve genellikle güncel duyurulara erişim olduğundan Tablo 11'deki veriler bir yıl arayla yapılan iki çalışmanın birleştirilmesiyle oluşturulmuştur.

Hiçbir kütüphanede üniversite ile ilgili haberler ile e-dergi ve e-kaynak listeleri RSS aracılığıyla takip edilememektedir. Sadece ODTÜ Kütüphanesi yeni dergi aboneliklerinin duyurusunu paylaşmaktadır. İstanbul Kültür Üniversitesi yeni gelen yayınların duyurusunu yaparken İstanbul, Kırklareli ve SDÜ kütüphaneleri abone olunan yeni veri tabanlarını duyurmaktadır. İYTE kütüphanesi ise hem yeni gelen yayınların hem de abone olunan veri tabanlarının duyurusunu yapmaktadır.

İstanbul, İYTE ve Kırklareli Üniversitesi kütüphaneleri etkinliklerini duyurmak amacıyla da RSS kullanmaktadır. İYTE ve Kırklareli Üniversitesinde ayrıca kullanıcı eğitimi ile ilgili duyuruların RSS ile takibi de mümkündür.

4.1.6 Mobil Uygulamalar

Bazı bilgi kaynağı sağlayıcıları hizmetlerini mobil ortama uygun olarak tasarlamıştır. Ancak birçok kütüphane bu sağlayıcılardan hizmet almasına rağmen mobil erişim özelliğini kullanıcılarına duyuran kütüphane sayısı çok azdır. Örneğin; Fatih Sultan Mehmet Vakıf Üniversitesi Kütüphanesi, EBSCO veri tabanlarına mobil erişim özelliğini kullanıcılarına duyurmaktadır.

Bu çalışmada web sayfalarını mobil ekrana uygun olarak tasarlayan ve bu hizmetlerini kullanıcılarına duyuran kütüphaneler değerlendirme kapsamına alınmıştır.

Yıldız Teknik Üniversitesi web sitesinin tamamının (kütüphane de dahil olmak üzere) mobil aygıtlara göre tasarlanmış olduğu kurumun sayfasından duyurulmuştur. Mobil aygıt aracılığıyla “wap.yildiz.edu.tr” adresi ziyaret edilmiş ancak kütüphane web sayfasına ait bir uygulama bulunmadığı için bu üniversite değerlendirme kapsamına alınmamıştır.

Tablo 12. Hizmetlerini mobil ortama uygun olarak tasarlayan üniversite kütüphaneleri

Üniversite adı	Web sitesi sunumu	Katalog tarama	Kullanıcı hesabına giriş	Duyurular	Çalışma saatleri	Veri tabanları	Personel bilgisi	İletişim
Bilgi		√	√					
Hacettepe		√	√					
İYTE	√	√	√	√	√	√	√	√
İTÜ		√	√					√
Koç		√	√	√	√	√	√	√
ODTÜ		√	√	√	√			
Özyeğin		√	√	√	√			√
Sabancı		√	√	√	√			√

Mobil uygulamaları kullanan 8 (%5,37) üniversite kütüphanesi bulunmaktadır. Söz konusu kütüphanelerin tümü mobil arayüz ile katalog tarama ve kullanıcı hesabına giriş imkanı sunmaktadır.

Hacettepe İOS, İTÜ Android, İYTE ise İOS ve Android işletim sistemli mobil aygıtlar için bu hizmeti sunmakta ve mobil arayüze erişim için bir yazılım

yüklemek gerekmektedir. Sadece İTÜ Kütüphanesi web sayfasında yazılımın yüklenmesi için link bulunmaktadır.

İYTE Kütüphanesi web sayfasından erişilebilen tüm bilgilere mobil aygıtlarla da erişmek mümkündür. Web sitesinin tamamı mobil ortama uygun olarak tasarlanmıştır. Mobil aygıtlar ile siteye giriş yapıldığında otomatik olarak mobil web sitesine yönlendirme bulunmaktadır.

Koç Üniversitesi Suna Kıraç Kütüphanesi birçok hizmetini mobil ortama taşımıştır. Mobil ortamda, çalışma saatleri, duyurular, veri tabanları, iletişim, referans hizmeti ve konu rehberleri için bağlantı bulunmaktadır.

Özyeğin Üniversitesi Kütüphanesi kullanıcıları, mobil ortamda duyurulara, çalışma saatlerine ve iletişim bilgilerine ulaşabilmektedir. Ayrıca bilgi kaynaklarının (e-dergiler, veri tabanları, görsel-işitsel, kitaplar vb.) taranmasının yanı sıra federe tarama olanağı da kütüphanenin sunduğu mobil hizmetler arasındadır.

ODTÜ mobil kütüphane web sayfası; basılı ve elektronik kaynak tarama, duyuruları takip etme, çalışma saatlerine ve yer bilgisine erişme, e-posta ile referans hizmeti olanağı sunmaktadır. İnternet bağlantısı olan herhangi bir mobil aygıt ile siteye girildiğinde otomatik olarak mobil siteye yönlendirme bulunmaktadır.

Koç, Özyeğin ve ODTÜ kütüphaneleri Library Anywhere uygulamasını kullanmakta ve uygulamayı kullanan diğer üniversite kütüphanelerinin katalogunda tarama yapılabilmektedir.

Sabancı Üniversitesi Bilgi Merkezi mobil arayüzü ile bilgi merkezi kataloğu taranabilmekte, istek formları doldurulabilmekte, çalışma odası rezerve edilebilmekte, haber ve etkinlik duyuruları ile çalışma saatleri ve iletişim bilgilerine ulaşabilmektedir. Ayrıca telefon, e-posta veya anında mesajlaşma yoluyla referans hizmeti verilmektedir. Üniversite sayfasına ve bilgi merkezinin sosyal ağlarına (Facebook, Twitter) bağlantı vardır.

4.1.7 Sosyal Yer İmleri, Etiketleme ve Kataloglama

Kütüphane kataloglarında çeşitli taramalar yaparak elde edilen bulgulara göre 11 (%7,38) kütüphanede OPAC 2.0 özelliklerinin bulunduğu tespit edilmiştir (bkz.: Tablo 13). Aynı zamanda sosyal etiketleme ve kataloglama sitelerinin kütüphaneler tarafından kullanım durumu da incelenmiştir.

Sosyal kütüphane kataloglarında en çok gelişmiş tarama özelliği ile sorgu sonuçlarının türe, yazara, dile, yıla v.b, göre filtrelemeye olanak sağlayan daraltma seçenekleri bulunduğu gözlemlenmektedir.

Tablo 13. Kütüphane kataloğu Web 2.0 özellikleri taşıyan üniversiteler

Üniversite adı	Etiket ekleme	Yorum ve görüş bildirme	Kitap oylama	Etiket bulutu yapısı	Öneri sunma	Heceleme önerisi	RSS
Bilkent						√	√
Dokuz Eylül			√				
Hacettepe						√	√
İstanbul Gelişim		√					√
İYTE						√	√
İTÜ			√				
ODTÜ		√					
Özyeğin				√		√	
Sabancı				√		√	√
SDÜ	√	√				√	√
Yeni Yüzyıl							√

*Veriler, 01.03.2013 tarihinde elde edilmiştir

Bilkent, Hacettepe, İstanbul Gelişim, İYTE, Sabancı, SDÜ kütüphane katalogları, belirlenen sorguya yönelik yeni gelen yayınların RSS aracılığıyla takip edilebilmesine olanak sağlamaktadır. Ayrıca bu üniversiteler ile Özyeğin Üniversitesi kütüphane kataloğunda -arama teriminin hatalı yazılması veya hiçbir sonuç vermemesi durumunda- heceleme önerisi sunulmaktadır. Genellikle kütüphane kataloglarında seçilen anahtar kelimeye yönelik benzer materyaller (aynı konu, aynı yazar gibi) seçenek olarak sunulmakta ancak hiçbir kütüphane kataloğu popüler kitap veya “bu yayını ödünç alan kişi şu yayını da aldı” gibi bir öneri sunmamaktadır.

SDÜ Kütüphanesi Koha kütüphane otomasyon yazılımına ara yüz olarak Vufind'ı kullanmaktadır. Kullanıcıların etiket ekleyebilmesi için sisteme giriş yapmaları gerekmektedir. Yorum ve görüş ise üyelik olmaksızın eklenebilmektedir. Kaynağın künyesini veya katalog bilgisini paylaşma, telefona gönderme, e-posta gönderme ve MLA ve APA'ya göre alıntılama seçenekleri bulunmaktadır.

Sabancı Üniversitesi Bilgi Merkezi, otomasyon sistemi AquaBrowser kullanmaktadır. AquaBrowser anahtar sözcükleri etiket bulutu yapısında sunmaktadır. Katalog kayıtları ayrıca paylaş ikonları ile sosyal medyada paylaşılabilir. Ayrıca katalog kayıtları ayrıca paylaş ikonları ile sosyal medyada paylaşılabilir.

Özyeğin Üniversitesi Kütüphanesi kataloğunda herhangi bir yayına ait ilgili konu başlıkları büyük-küçük, koyu-açık fontlar kullanılarak etiket yapısında sunulmaktadır.

Bilkent Üniversitesi Kütüphanesi OPAC 2.0 özellikleri olan SirsiDynix otomasyon sistemini kullanmaktadır. İstenilen yayını Facebook üzerinde beğenme ve puanlama olanağı sunmaktadır. Kütüphane, Delicious üyeliğiyle çeşitli bilgi kaynaklarına ve konulara yönelik rehber niteliğindeki web sitelerini etiket ekleyerek arşivlemiştir. Bu siteyi takip eden kullanıcı bulunmamaktadır ve en son 2 yıl önce paylaşım yapılmıştır.

Yeni Yüzyıl Üniversite Kütüphanesi, Koha otomasyon sistemini kullanmaktadır. Uygulanan ankete verilen cevaba göre etiketleme imkanı olduğu da ifade edilmiştir. Ancak böyle bir örneğe rastlanmamıştır.

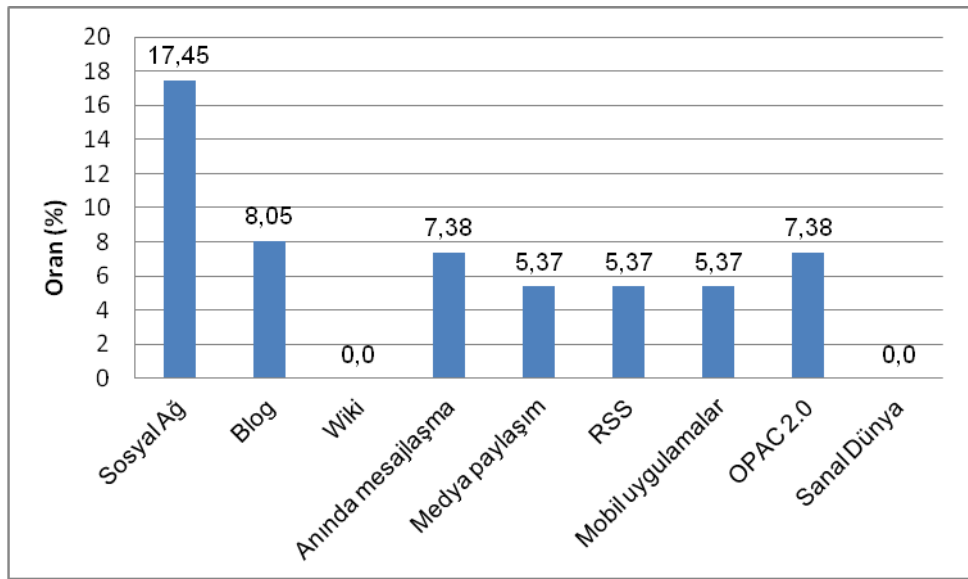
Hacettepe ve SDÜ kütüphanelerinin otomasyon sistemlerini değiştirdiği görülmektedir. SDÜ kataloğu halen aynı Web 2.0 özelliklerine sahiptir. Hacettepe Üniversitesi'nin önceki otomasyon sisteminde kitap oylama özelliği bulunmaktayken şimdiki bu özellik bulunmamaktadır.

Yapılan ilk çalışmada, Millennium otomasyon sistemini kullanan Işık Üniversitesi Kütüphanesi katalog kaydında konu başlıkları etiket yapısında sunulmakta ve

ilgili durumunu büyük-küçük fontlarla gösterilmekte iken ikinci çalışmada bu özelliğin olmadığı saptanmıştır.

Sabancı Üniversitesi Bilgi Merkezi, Pinterest resim imleme sitesine üyedir. Yeni kitaplar, dergiler, filmler, önerilen kitaplar gibi ayrı duvarlarda imlenen materyalleri tanıtmaktadır.

LibraryThing sosyal kataloglama sitesine Özyeğin, Sabancı, Işık gibi bazı üniversitelerin üyesi olduğu görülmektedir. Ancak kütüphane web sayfalarında bu siteye üye olduğuna yönelik bir bilgi bulunmamaktadır.

Şekil 1. Web 2.0 araçlarının kütüphanelerde kullanım oranları

Genel olarak üniversite kütüphanelerinde Web 2.0 uygulamalarının kullanımı incelendiğinde, 136 üniversite kütüphanesini kapsayan ilk çalışmada en çok tercih edilen uygulama anında mesajlaşma araçları (17) iken 149 üniversiteyi kapsayan ikinci çalışmada bu uygulamaları kullanan kütüphane sayısının (11) düştüğü görülmektedir. En çok kullanılan araç olan Meebo'nun satılması ve sanal danışma hizmetlerindeki diğer gelişmeler nedeniyle kullanım durumunun değiştiği söylenebilir.

Tablo 14. Web 2.0 araçlarını kullanan kütüphaneler ve kullandıkları araçlar

Üniversite adı	Sosyal Ağ	Blog	Anında mesajlaşma	Medya paylaşım	RSS	Mobil uygulamalar	Sosyal kataloglama
Anadolu	✓						
Ankara	✓						
Ardahan		✓					
Atılım	✓						
Balıkesir	✓			✓			
Başkent	✓	✓					
Bilgi	✓	✓	✓	✓		✓	
Bilkent	✓	✓	✓	✓			✓
Bozok	✓	✓					
Bülent Ecevit		✓					
Çanakkale 18 Mart	✓						
Çankırı Karatekin	✓						
Dokuz Eylül							✓
Fatih			✓				
Fatih Sultan Mehmet	✓			✓			
Hacettepe	✓		✓			✓	✓
Hasan Kalyoncu	✓	✓		✓			
Işık	✓		✓		✓		
İstanbul	✓				✓		
İstanbul Aydın	✓						
İstanbul Gelişim	✓						✓
İstanbul Kültür					✓		
İstanbul Şehir		✓					
İTÜ			✓			✓	✓
İYTE	✓				✓	✓	✓
Kırklareli					✓		
Koç	✓		✓	✓	✓	✓	
Marmara	✓						
Mevlana			✓				
Muğla	✓						
ODTÜ	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
Özyeğin	✓	✓				✓	✓
Sabancı	✓	✓	✓	✓		✓	✓
Sakarya			✓				
SDÜ		✓			✓		✓
Uşak	✓						
Yaşar	✓						
Yeni Yüzyıl							✓

*Aralık 2012- Mart 2013 tarihinde elde edilen bulgulara göre derlenmiştir.

Şekil 1.'de sunulan 2013 verilerine göre, üniversite kütüphanelerinin en çok kullandığı Web 2.0 uygulaması sosyal ağlardır (26 kütüphane, %17,45). Wiki'ler ve sanal dünya uygulamalarının hiçbir üniversite kütüphanesinde kullanılmadığı görülmektedir.

Yaklaşık bir yıl arayla yapılan 2 çalışmada, kütüphanelerde Web 2.0 uygulamalarının çok yaygın olmamakla beraber arttığı görülmektedir. 136 üniversite kütüphanesinin değerlendirildiği ilk çalışmada kütüphanelerin sadece %19,85'i (27), 149 üniversitenin değerlendirildiği ikinci çalışmada kütüphanelerin %25,50'si (38) Web 2.0 uygulaması kullanmaktadır. Bu kütüphanelerde, en az iki Web 2.0 aracını birlikte kullananların oranı ilk çalışmada %44,44 iken ikinci çalışmada %57,89'dur.

Bilgi, Bilkent, ODTÜ, Koç ve Sabancı kütüphaneleri Web 2.0 uygulamalarından üst düzeyde yararlanmaktadır. Bu kütüphanelerde en az 5 farklı Web 2.0 uygulaması birlikte kullanılmaktadır (bkz.: Tablo 14). Medya paylaşım ve mobil uygulamaları kullanan kütüphanelerin hepsi başka bir Web 2.0 aracını da kullanmaktadır.

4.2 ANKET SONUÇLARINA GÖRE ELDE EDİLEN BULGULAR

Bu bölümde, Türkiye'deki üniversite kütüphanelerinde çalışan kütüphanecilerin Web 2.0 teknolojilerinin sağladığı olanakların ne derece farkında olduklarının, Web 2.0 araçlarını ne sıklıkla ve hangi amaçlarla kullandıklarının ve söz konusu araçların kütüphanelerde kullanımı konusunda ne düşündüklerinin saptanması amacıyla uygulanan ankette elde edilen bulgular sunulmaktadır.

Çalışmanın başladığı tarihte (31.12.2010) YÖK'ün web sayfasında listelenen üniversite sayısı 155'dir. Söz konusu 155 üniversitenin web sayfalarından kütüphane çalışanlarının listesi ve e-posta adresleri saptanmıştır. 19 üniversite yeni kurulmaları veya kütüphane web sayfasında yeterli bilgi olmaması nedeniyle çalışma kapsamı dışında tutulmuştur. Türkiye'deki 136 üniversite kütüphanesinde çalışan yaklaşık 1100 kişiye "SurveyMonkey" sitesi üzerinde oluşturulan web anket bağlantısı gönderilmiş ve 07.09.2011 - 01.01.2012

tarihleri arasında 354 kişiden yanıt alınmıştır. Anketin tamamını yanıtlamayan katılımcılar da vardır. Bu nedenle verilerde toplam sayı değişmektedir. Kişi sayısı veriler değerlendirilirken verilmiştir. Yanıtlayan kişi sayısının belirtilmediği sorularda tüm katılımcılardan yanıt alınmıştır.

Anket üç bölümden oluşmaktadır. İlk bölümde, katılımcıların demografik özelliklerinin belirlenmesine yönelik sorular, ikinci bölümde ise Web 2.0 uygulamalarının (sosyal ağ, Blog, Wiki gibi) kullanımına yönelik sorular yer almaktadır. İlk iki bölümde toplam 61 soru bulunmaktadır. Son bölümde ise, kullanıcıların kütüphanelerde Web 2.0 araçlarının kullanımına yönelik genel görüşlerini belirlemek amacıyla 23 maddeden oluşan 5'li likert tipi bir ölçek kullanılmıştır. Anket toplam 84 sorudan oluşmaktadır.

Anketi yanıtlayan kişiler, 110 üniversite kütüphanesini temsil etmektedir. Bir başka deyişle, değerlendirilme kapsamına alınan üniversite sayısına göre yanıtlanma oranı %80,88'dir.

4.2.1 Katılımcıların Demografik Bilgileri

Bu bölümde anketi yanıtlayan kütüphanecilerin cinsiyeti, yaşı, eğitim durumu, görev yaptığı birim, çalışma süresi ve bilgisayar beceri düzeyi ile ilgili sorular sorulmuştur.

Tablo 15. Katılımcıların yaşı

Yaş aralığı	Sayı	%
30 yaş altı	122	34,5
30 – 39	134	37,9
40 – 49	84	23,7
50 – 59	12	3,4
60 yaş ve üstü	2	0,6
Toplam	354	100

Araştırmaya katılan kütüphaneçilerin %56,5'i (200) kadın, %43,5'i (154) ise erkektir. Katılımcıların büyük çoğunluğu (%72,4, 256 kişi) 40 yaşın altındadır. 50 yaşın üstündeki katılımcıların oranı ise sadece %4'tür (14 kişi). Yaş dağılımına

bakıldığında, katılımcıların genellikle genç yaşta oldukları söylenebilir (bkz.: Tablo 15).

Tablo 16. Katılımcıların eğitim durumları

<i>Eğitim durumu*</i>	<i>Sayı</i>	<i>%</i>
Kütüphanecilik /BBY lisans	239	67,5
Kütüphanecilik /BBY yüksek lisans	46	13,0
Kütüphanecilik /BBY doktora	6	1,7
Başka bölüm lisans	55	15,5
Başka bölüm lisansüstü	16	4,5
Diğer (lise, önlisans)	16	4,5

*Katılımcılar birden fazla seçenek işaretlemiştir.

Katılımcıların çoğu Kütüphanecilik/Bilgi ve Belge Yönetimi alanında lisans (%67,5) veya lisansüstü (%13'ü yüksek lisans, %1,7'si doktora) eğitim almıştır. Kütüphanecilik dışı alanlarda lisans mezunu olanların oranı %15,5, yine kütüphanecilik dışı alanlarda lisans üstü derecesi olanların oranı %4,5'tir (16 kişi). Katılımcılardan %4,5'inin (16 kişi) lise mezunu olduğu veya önlisans derecesine sahip olduğu saptanmıştır. Büyük çoğunluğun Kütüphanecilik/Bilgi ve Belge Yönetimi alanında eğitim aldıkları görülmektedir (bkz.: Tablo 16).

Tablo 17. Katılımcıların kütüphanede çalışma süreleri

<i>Çalışma Süresi</i>	<i>Sayı</i>	<i>%</i>
1-5 yıl	155	43,8
6-10 yıl	75	21,2
11-15 yıl	55	15,5
16-20 yıl	35	9,9
20 yıldan fazla	34	9,6
Toplam	354	100

Kütüphanede çalışma süresi açısından yapılan değerlendirmede, çalışma süresi 10 yıldan az olanların oranı %65'i (230 kişi) bulunurken, 20 yıldan uzun süredir kütüphanede çalışanların oranı %10'un (34 kişi) altında kalmaktadır (bkz.: Tablo 17).

Katılımcıların yarısından çoğu (%59,3, 210 kişi) bilgisayar kullanma beceri düzeyini iyi olarak nitelendirirken, %23,2'si (82 kişi) çok iyi bilgisayar

kullandığını belirtmiştir. Bilgisayar kullanma becerisi orta düzeyde olanların oranı %16,4 (58 kişi) zayıf düzeyde olanların oranı ise sadece %1,1'dir (4 kişi).

4.2.2 Web 2.0 Araçlarının Kullanımına Yönelik Bulgular

Bu bölümde, kütüphane çalışanlarının sosyal yaşamlarında veya iş yaşamlarında Web 2.0 araçlarından faydalanıp faydalanmadıkları, bu araçlarda ne kadar süre harcadıkları ve bu araçları hangi amaçlarla kullandıkları saptanmaya çalışılmıştır.

4.2.2.1 Sosyal Ağlar

Ankete katılanların büyük çoğunluğu (%86,4, 306 kişi) Facebook, Twitter, Myspace gibi sosyal ağları kullanmaktadır. Cinsiyete göre kullanımına bakıldığında, sosyal ağ kullananların %55,9'unun (171 kişi) kadın, %44,1'inin (135 kişi) ise erkek olduğu saptanmıştır. Cinsiyet ile sosyal ağ kullanımı arasında bir ilişki olup olmadığı test edilmiş ve Fisher's exact testi ile %95 güven aralığında anlamlı bir ilişki olmadığı belirlenmiştir ($p=0,639 > \alpha=0,05$).

Tablo 18. Katılımcıların kullandıkları sosyal ağlar

Araçlar*	Sosyal ağ kullananlar		Tüm katılımcılar
	Sayı	%	%
Facebook	288	94,1	81,4
Twitter	105	34,3	29,7
Linkedin	54	17,6	15,3
Myspace	19	6,2	5,4
Friendfeed	5	1,6	1,4
Diğer	7	2,3	2,0

*Katılımcılar birden fazla seçenek işaretlemiştir.

Sosyal ağları kullananların hemen hepsi (%94,1, 288 kişi) Facebook, yaklaşık üçte biri (%34,3, 105 kişi) Twitter, %17,6'sı (54 kişi) ise LinkedIn kullanmaktadır. Myspace, Friendfeed, Google+, About me, Foursquare gibi sosyal ağların kullanımının çok daha az olduğu saptanmıştır (bkz.:Tablo 18).

Facebook sosyal paylaşım sitesinin kullanıcı sayısının her gün arttığı ve çok yoğun olarak kullanıldığı düşünülürse, kütüphane çalışanlarının da en çok kullandığı sosyal ağın Facebook olması beklenen bir sonuçtur. Google, Haziran 2011 tarihinde Google+ projesini tanıtmıştır (Google, 2013). Araştırmanın yapıldığı tarihte Google+ yeni bir uygulama olduğu için çok kullanılmadığı ancak şu an durumun değişmiş olabileceği düşünülmektedir.

Tablo 19. Sosyal ağlarda harcanan süre

Harcanan Süre	Sosyal ağ kullanıcıları		Tüm katılımcılar
	Sayı	%	%
Ayda birkaç saat veya daha az	49	16,0	13,8
Haftada birkaç saat	54	17,6	15,3
Günde 1 saatten az	103	33,7	29,1
Günde 1-2 saat	80	26,1	22,6
Günde 3-4 saat	13	4,2	3,7
Günde 4 saatten fazla	7	2,3	2,0
Toplam	306	100	86,4

Katılımcıların yarısından fazlasının (%66,3, 203 kişi) sosyal ağları her gün kullandıkları görülmektedir. Sosyal ağlarda haftada birkaç saat zaman harcayanlarla (%17,6, 54 kişi) ayda birkaç saat veya daha az zaman harcayanların (%16, 49 kişi) oranları ise birbirine yakındır (bkz.: Tablo 19).

Tablo 20. Sosyal ağların kullanım amaçları

Kullanım amacı*	Sosyal ağ kullanıcıları		Tüm katılımcılar
	Sayı	%	%
İletişim	236	77,1	66,7
Bilgi edinmek	178	58,2	50,3
Paylaşım	165	53,9	46,6
Güncel gelişmeleri ve yenilikleri izlemek	152	49,7	42,9
Eğlenmek	146	47,7	41,2
İşimle ilgili	130	42,5	36,7
Sosyalleşmek	86	28,1	24,3
Farkındalık yaratmak	50	16,3	14,1
Hobi olarak	34	11,1	9,6
Arkadaş edinmek	20	6,5	5,6

*Katılımcılar birden fazla seçenek işaretlemiştir.

Sosyal ağlar, katılımcılar tarafından en çok (%77,1, 236 kişi) iletişim kurmak amacıyla kullanılmaktadır. Bilgi edinmek, paylaşım, güncel gelişmeleri izlemek ve eğlenmek katılımcıların yaklaşık olarak yarısının sosyal ağ kullanım amaçları arasındadır. Sosyal ağları işiyle ilgili olarak kullandığını belirten katılımcıların oranı %42,5'tir. Sosyal ağlar en az arkadaş edinmek amacıyla kullanılmaktadır (%6,5, 20 kişi). (bkz.: Tablo 20).

Katılımcıların yaklaşık yarısı (%48,5, 147 kişi) sosyal ağlarda meslektaşlar ve/veya kullanıcılarla iletişim kurmaktadır. Bu oranın işiyle ilgili olarak sosyal ağları kullananların oranından yüksek olması, meslektaşlar ve/veya kullanıcılarla sadece iş yaşamında değil sosyal yaşamda da iletişim kurulduğu şeklinde yorumlanabilir.

Sosyal ağlarda fotoğraf, video, görüş, haber, durum gibi paylaşım biçimleri incelendiğinde, sadece başkalarının paylaşımlarını takip edenlerle (%15, 46 kişi) sürekli paylaşımda bulunanların (%11,8, 36 kişi) oranının düşük, ara sıra paylaşımda bulunanların oranının (%73,2, 224 kişi) yüksek olduğu saptanmıştır. Sosyal ağlarda sürekli paylaşımda bulunanların oranının düşük olması, sosyal ağların en çok iletişim amaçlı kullanıldığı sonucunu desteklemektedir.

Yaş gruplarına göre sosyal ağ kullanımı arasında anlamlı bir ilişkinin olup olmadığını anlamak için yapılan Ki-Kare testinde %95 güven aralığında ($\chi^2=2,311$; $p=0,510 > 0,05$) anlamlı bir ilişki belirlenememiştir. Her yaş grubu için sosyal ağ kullanımı yüksek ve birbirine yakın bulunmuştur.

Katılımcıların bilgisayar kullanma beceri düzeyleri ile sosyal ağların kullanımı arasında ilişki vardır ($\chi^2=27,083$; $p=0,00 < 0,05$). Bilgisayar kullanma beceri düzeyi arttıkça sosyal ağları kullanma durumu da artmaktadır.

4.2.2.2 Bloglar

Blog kullanımının katılımcılar arasında (%22, 78 kişi) pek yaygın olmadığı görülmektedir. Cinsiyete göre dağılım incelendiğinde, Blog kullananların %53,8'inin kadın, %46,2'sinin ise erkek olduğu görülmektedir. Cinsiyete göre

blog kullanımında farklılık olup olmadığını belirlemek için Fisher's exact testi uygulanmıştır. Cinsiyete göre blog kullanımında %95 güven düzeyinde istatistiksel açıdan anlamlı bir farklılık yoktur ($p=0,607 > \alpha=0,05$). Katılımcıların sadece %11,3'ü (40 kişi) kişisel blog sahibidir. Diğer bir deyişle, blog kullanan katılımcıların yaklaşık yarısı (%51,3) kişisel blog sahibidir. Kişisel blog sahibi olanların %70'i (28 kişi) Blogger, %30'u (12 kişi) ise Wordpress hizmet sağlayıcısını kullanmaktadır. Blogcu (%12,5, 5 kişi) ve Tumblr (%2,5, 1 kişi) ise daha az kullanılan hizmet sağlayıcılarıdır.

Tablo 21. Bloglarda harcanan süre

Harcanan Süre	Blog kullananlar		Tüm katılımcılar
	Sayı	%	%
Ayda birkaç saat veya daha az	32	43,8	9,0
Haftada birkaç saat	26	35,6	7,3
Günde 1 saatten az	7	9,6	2,0
Günde 1-2 saat	6	8,2	1,7
Günde 4 saatten fazla	2	2,7	0,6
Toplam	73*	100,0	20,6

*Bu soruyu blog kullanan 3 kişi yanıtlamamıştır.

Blog kullanımının az olmasının yanı sıra katılımcılar tarafından bloglarda harcanan sürenin de az olduğu saptanmıştır. Blog kullanan 73 kişinin %43,8'i (32 kişi) bloglarda ayda birkaç saat veya daha az zaman harcamaktadır. Düzenli olarak her gün blog kullananların oranı %20,5'tir. Tüm katılımcılar dikkate alındığında bu oran %4,3'e (15 kişi) düşmektedir.

Bloglar en fazla bilgi edinmek (%59, 46 kişi) ve paylaşım (%44,9, 35 kişi) amacıyla kullanılmaktadır. Blogları işiyle ilgili olarak kullananlarla güncel gelişmeleri ve yenilikleri izlemek amacıyla kullananların oranı aynıdır (30 kişi). Blog kullananların %38,5'i, tüm katılımcıların %8,5'i).

Tablo 22. Blogların kullanım amaçları

Kullanım amacı*	Blog kullananlar		Tüm katılımcılar
	Sayı	%	%
Bilgi edinmek	46	59,0	13,0
Paylaşım	35	44,9	9,9
Güncel gelişmeleri ve yenilikleri izlemek	30	38,5	8,5
İşimle ilgili olarak	30	38,5	8,5
Araştırma yapmak	24	30,8	6,8
Hobi olarak	20	25,6	5,6
Eğlenmek	14	17,9	4,0
Etkileşimde bulunmak	13	16,7	3,7
Farkındalık yaratmak	13	16,7	3,7
Sosyalleşmek	8	10,3	2,3

*Katılımcılar birden fazla seçenek işaretlemiştir.

Blog kullananların yarısından fazlası (%52,6, 41 kişi) blogları sadece izleyici olarak kullanmaktadır. Kişisel bloguna yazanların sayısı 37'dir (%47,4). Kişisel blog sahiplerinin sayısı (40) dikkate alındığında, 3 kişinin kendi blogunu aktif olarak kullanmadığı söylenebilir. Kişisel veya başkalarının bloglarına sürekli yazarak kullananların sayısı da (6) oldukça düşüktür (bkz.: Tablo 23).

Tablo 23. Blogların kullanım biçimleri

Kullanım biçimi*	Blog kullananlar		Tüm katılımcılar
	Sayı	%	%
Kişisel bloguma sürekli yazarak	5	6,4	1,4
Kişisel bloguma ara sıra yazarak	32	41,0	9,0
Başkalarının bloglarına sürekli yazarak	1	1,3	0,3
Başkalarının bloglarına ara sıra yazarak	14	17,9	4,0
Başkalarının bloglarını yalnızca izleyerek	41	52,6	11,6

*Katılımcılar birden fazla seçenek işaretlemiştir.

Blogların meslekle ilgili izlenme durumu ile ilgili soruya 70 kişi yanıt vermiştir. Blog kullanan katılımcıların %35,7'si, tüm katılımcıların ise sadece %7,1'i (25 kişi) meslekle ilgili bir Blog takip etmektedir. Türk Kütüphaneciler Derneği ve BBY Haber Blogu en çok izlenen bloglar arasındadır. Katılımcıların ayrıca kütüphanecilerin kişisel bloglarını, Kongre Kütüphanesi Blogunu, çeşitli Kaynak Tanımlama ve Erişim (Resource Description and Access) bloglarını ve kitap tanıtım bloglarını takip ettikleri görülmektedir. Meslekle ilgili blog izleme, blogların iş amacıyla kullanımı ile ilgili verilerle tutarlılık göstermektedir.

Yapılan Ki-Kare testine göre yaş ile blog kullanımı arasında istatistiksel açıdan anlamlı bir ilişki bulunmamaktadır ($\chi^2=2,604$; $p=0,457 > 0,05$). Ancak bilgisayar beceri düzeyi ile blog kullanımı arasında ilişki vardır ($\chi^2=30,079$; $p=0,000 < 0,05$). Bilgisayar beceri düzeyini iyi olarak tanımlayanlar daha çok blog kullanmaktadır.

4.2.2.3 Wikiler

Kütüphane çalışanlarının yarısından fazlası (%59,3, 210 kişi) wiki kullanmaktadır. Wiki kullananların %53,8'i (113 kişi) kadın, %46,2'si (97 kişi) erkektir. Uygulanan Fisher's exact testine göre, %95 güven aralığında, Wiki kullanımında cinsiyete göre farklılık görülmemektedir ($p=0,231 > \alpha=0,05$).

Tablo 24. Katılımcıların kullandıkları wikiler

Kullanılan wikiler*	Wiki kullananlar		Tüm katılımcılar
	Sayı	%	%
Wikipedia	200	95,2	56,5
Wikibooks	23	11,0	6,5
Wikisource	14	6,7	4,0
WikiNews	8	3,8	2,3
WikiHow	4	1,9	1,1
Wikimatrix	1	0,5	0,3
LISwiki	1	0,5	0,3
Diğer	3	1,4	0,8

*Katılımcılar birden fazla seçenek işaretlemiştir

Wikipedia %95,2 ile (200 kişi) en fazla kullanılan wiki uygulamasıdır. İkinci sırada gelen Wikibooks'un kullanım oranı %11'dir (23 kişi) . Wikimatrix ve LISwiki'yi kullanan sadece bir katılımcıdır. Diğer seçeneğini işaretleyen üç katılımcı ise Wikileaks kullandıklarını belirtmiştir (bkz.: Tablo 24).

“Herhangi bir amaçla wiki yarattınız mı?” sorusuna yanıt veren katılımcı sayısı 206'dır. Bunların tamamına yakını (%98, 203 kişi) herhangi bir Wiki yaratmamıştır. Wiki yaratan katılımcı sayısı sadece 3'tür (%1,4). Wiki yaratma amacıyla MediaWiki (2 kişi) Wikia, PBWorks, Wikispaces ve Wikidot (1'er kişi) kullanılan hizmet sağlayıcılarıdır.

Tablo 25. Wikilerde harcanan süre

Harcanan süre	Wiki kullananlar		Tüm katılımcılar
	Sayı	%	%
Ayda birkaç saat veya daha az	113	58,2	31,9
Haftada birkaç saat	51	26,3	14,4
Günde 1 saatten az	22	11,3	6,2
Günde 1-2 saat	8	4,1	2,3
Toplam	194	100,0	54,8

Wikilerde harcanan sürenin az olduğu görülmektedir. Wiki kullanan katılımcıların yarısından fazlası (%58,2, 113 kişi) Wikilerde ayda birkaç saat veya daha az zaman harcamaktadır. Bu ortamlarda, günde 2 saatten fazla zaman harcayan hiç yokken günde 1-2 saat zaman harcayanların oranı (%4,1, 8 kişi) düşüktür. (bkz.: Tablo 25).

Tablo 26. Wikilerin kullanım amaçları

Kullanım amacı	Wiki kullananlar		Tüm katılımcılar
	Sayı	%	%
Bilgi edinmek	179	85,2	50,6
Araştırma yapmak	81	38,6	22,9
Güncel gelişmeleri ve yenilikleri izlemek	51	24,3	14,4
İşimle ilgili olarak	47	22,4	13,3
Paylaşım	15	7,1	4,2
Hobi olarak	11	5,2	3,1
Eğlenmek	9	4,3	2,5
Farkındalık yaratmak	6	2,9	1,7
Sosyalleşmek	6	2,9	1,7
Etkileşimde bulunmak	3	1,4	0,8

*Katılımcılar birden fazla seçenek işaretlemiştir.

Wikiler en çok bilgi edinmek (%85,2, 179 kişi) ve araştırma yapmak (%38,6, 81 kişi) amacıyla kullanılmaktadır. Wikileri işiyle ilgili kullandığını belirten katılımcıların oranı %22,4'tür (47 kişi). Bilgi edinmek ve araştırma yapmak amacıyla wiki kullanan katılımcıların işle ilgili olarak wiki kullanımlardan fazla olması katılımcıların kişisel bilgi ihtiyaçlarını karşılamak için de Wikilerden faydalandığı şeklinde açıklanabilir (bkz.: Tablo 26).

Tablo 27. Wikilerin kullanım biçimleri

Kullanım biçimi	Wiki kullananlar		Tüm katılımcılar
	Sayı	%	%
Yalnızca kullanıcı olarak	186	93,9	52,5
Nadiren yazarak (eklemeler ve düzeltmeler yaparak)	11	5,6	3,1
Sürekli yazarak (eklemeler ve düzeltmeler yaparak)	1	0,5	0,3
Toplam	198	100,0	44,1

Katılımcıların büyük çoğunluğu wikilerden sadece kullanıcı olarak (%93,9, 186 kişi) faydalanmaktadır. Wikilere eklemeler ve düzeltmeler yaparak katkı sağlayanların oranı (%6,1, 12 kişi) oldukça düşüktür (bkz.: Tablo 27). Farkındalık yaratmak, sosyalleşmek ve etkileşimde bulunmak amacıyla wiki kullananların oranının az olması, wikilerin en çok “yalnızca kullanıcı olarak” kullanıldığı sonucunu desteklemektedir

Meslekle ilgili wikileri takip edenlerin sayısı (5) çok düşüktür. Wikibooks, LISWiki ve GreenstoneWiki izlenen wikiler arasındadır.

Tablo 28. Wikipedia'nın kullanım amaçları

Kullanım amacı*	Wikipedia kullananlar		Tüm katılımcılar
	Sayı	%	%
Kişisel bilgi ihtiyacımı karşılamak için	159	75,7	44,9
Herhangi bir konuda temel düzeyde bilgi edinmek için	140	66,7	39,5
Bir konuda araştırmaya başlarken başlangıç noktası olarak	78	37,1	22,0
Kullanıcıların bilgi ihtiyaçlarını karşılamak için	38	18,1	10,7
Wikipedia'ya giriş yapıyorum	4	1,9	1,1
Kullanmıyorum	6	2,9	1,7
Diğer	2	1,0	0,6

*Katılımcılar birden fazla seçenek işaretlemiştir.

Katılımcılar en çok kişisel bilgi ihtiyaçlarını karşılamak (%75,7, 159 kişi) ve herhangi bir konuda temel düzeyde bilgi edinmek (%66,7, 140 kişi) amacıyla Wikipedia'yı kullanmaktadır (bkz.: Tablo 28). Diğer seçeneğini işaretleyen iki katılımcı ise arama motorunda yaptıkları tarama sonucunda Wikipedia sonuçları arasında çıkarsa kullandıklarını belirtmiştir. Wikipedia'ya giriş (ekleme ve düzeltme) yapanların oranına (4 kişi, Wiki kullananların %1,9'u, tüm

katılımcıların %1,1'i) bakıldığında, Wikipedia'nın genellikle başvuru kaynağı olarak kullanıldığı söylenebilir.

Yaş grupları ile Wiki kullanımı arasında anlamlı bir ilişkinin olup olmadığını anlamak için yapılan Ki-Kare testinde, %95 güven aralığında, anlamlı bir ilişki belirlenmiştir ($\chi^2=9,634$; $p=0,022 < 0,05$). Gençler wikileri daha çok kullanmaktadır.

Katılımcıların bilgisayar beceri düzeyleri ile Wiki kullanımı arasında istatistiksel açıdan anlamlı bir ilişki bulunmamaktadır ($\chi^2=4,539$; $p=0,209 > 0,05$). Wiki kullanımı, bilgisayar beceri düzeyine göre farklılık göstermemektedir.4.2.2.4 Anında Mesajlaşma Uygulamaları

Katılımcıların büyük çoğunluğu (%83,1, 294 kişi) anında mesajlaşma uygulamalarından faydalanmaktadır. Bu uygulamaları kullananların %57,5'i (169 kişi) kadın, %42,5'i (125 kişi) erkektir. Cinsiyete göre anında mesajlaşma uygulamalarının kullanımı arasında anlamlı bir ilişkinin olup olmadığını anlamak için uygulanan Fisher's exact testinde %95 güven aralığında ($p=0,475 > \alpha=0,05$) anlamlı bir ilişki belirlenmemiştir.

Tablo 29. Katılımcıların kullandıkları anında mesajlaşma uygulamaları

Araçlar*	Anında mesajlaşma uygulamalarını kullananlar		Tüm katılımcılar
	Sayı	%	%
MSN Messenger	275	93,5	77,7
Google Talk	67	22,8	18,9
Skype	62	21,1	17,5
Meebo	24	8,2	6,8
Yahoo Messenger	21	7,1	5,9
ICQ	6	2,0	1,7
Mynet İCQ	3	1,0	0,8
Oovoo	1	0,3	0,3
Diğer	4	1,4	1,1

*Katılımcılar birden fazla seçenek işaretlemiştir.

Anında mesajlaşma uygulamalarında en çok MSN Messenger (%93,5, 275 kişi) kullanılmaktadır. Bunu Google Talk (%22,8, 67 kişi) ve Skype (%21,1, 62 kişi) izlemektedir (bkz.: Tablo 29). Diğer seçeneğini işaretleyen 4 kullanıcı ise Facebook sosyal ağını anında mesajlaşma aracı olarak kullandıklarını belirtmiştir. 2013 yılında MSN Messenger ve Skype birleşmiş ve tablodaki durum değişmiştir.

Tablo 30. Anında mesajlaşma uygulamalarında harcanan süre

<i>Harcanan süre</i>	<i>Anında mesajlaşma uygulamalarını kullananlar</i>		<i>Tüm katılımcılar</i>
	<i>Sayı</i>	<i>%</i>	<i>%</i>
Ayda birkaç saat veya daha az	86	29,7	24,3
Haftada birkaç saat	62	21,4	17,5
Günde 1 saatten az	70	24,1	19,8
Günde 1-2 saat	45	15,5	12,7
Günde 3-4 saat	15	5,2	4,2
Günde 4 saatten fazla	12	4,1	3,4
<i>Toplam</i>	<i>290</i>	<i>100,0</i>	<i>81,9</i>

Her gün düzenli olarak anında mesajlaşma uygulamalarını kullananların oranı yaklaşık %50 (142 kişi) iken, bu ortamlarda ayda birkaç saat veya daha az zaman harcayanların oranı yaklaşık %30'dur (86 kişi) (bkz.: Tablo 30).

Tablo 31. Anında mesajlaşma uygulamalarının kullanım amaçları

<i>Kullanım amacı</i>	<i>Anında mesajlaşma uygulamalarını kullananlar</i>		<i>Tüm katılımcılar</i>
	<i>Sayı</i>	<i>%</i>	<i>%</i>
İletişim	266	90,5	75,1
İşimle ilgili olarak	188	63,9	53,1
Paylaşım	99	33,7	28,0
Bilgi edinmek	97	33,0	27,4
Sosyalleşmek	62	21,1	17,5
Etkileşimde bulunmak	57	19,4	16,1
Hobi olarak	20	6,8	5,6

*Katılımcılar birden fazla seçenek işaretlemiştir.

Katılımcıların %90,5'i (266 kişi) iletişim kurmak amacıyla, yarısından fazlası (%63,9, 188 kişi) ise işiyle ilgili olarak anında mesajlaşma araçlarını kullanmaktadır (bkz.: Tablo 31).

Danışma hizmetlerinde anında mesajlaşma uygulamalarından faydalanan kütüphanelerin tamamına yakını anketin yapıldığı tarihlerde Meebo aracını kullanmaktaydı. Anında mesajlaşma araçlarının kullanım amaçları arasında "işimle ilgili olarak" seçeneğinin oranının yüksek olması ve Meebo kullanım oranının düşük olması sonucu doğrultusunda, anında mesajlaşma uygulamalarının meslektaşlar arası iletişim kurmak ve bilgi alışverişinde bulunmak amacıyla kullanıldığı söylenebilir.

Anında mesajlaşma uygulamalarının kullanımı yaşa göre farklılık göstermemektedir. Her yaş grubu için anında mesajlaşma araçlarının kullanımı yüksek ve birbirine yakın bulunmuştur ($\chi^2=7,505$; $p=0,057 > 0,05$). Bunun aksine, bilgisayar kullanma beceri düzeyine göre söz konusu uygulamaların kullanımı arasında istatistiksel açıdan anlamlı bir ilişki vardır. Bilgisayar kullanma beceri düzeyi arttıkça anında mesajlaşma uygulamalarının kullanım oranı da artmaktadır ($\chi^2=12,237$; $p=0,007 < 0,05$).

4.2.2.5 Medya ve Doküman Paylaşım Uygulamaları

Katılımcıların %73,2'si (259 kişi) medya ve doküman paylaşım uygulamalarını kullanırken, %27'si (95 kişi) bu uygulamaları kullanmamaktadır. Medya ve doküman paylaşım uygulamalarını kullananların %57,9'u (150 kişi) kadın, %42,1'i (109 kişi) erkektir. Cinsiyete göre medya paylaşım uygulamaları kullanımında farklılık olup olmadığını belirlemek için yapılan Fisher's exact testine göre cinsiyet ile medya paylaşım uygulamaları kullanımı arasında %95 güven düzeyinde istatistiksel açıdan anlamlı bir farklılık yoktur ($p=0,398 > \alpha=0,05$).

Tablo 32. Katılımcıların kullandıkları medya ve doküman paylaşım uygulamaları

<i>Araçlar*</i>	<i>Medya ve doküman paylaşım uygulamalarını kullananlar</i>		<i>Tüm katılımcılar</i>
	<i>Sayı</i>	<i>%</i>	<i>%</i>
YouTube	238	91,9	67,2
Google Picassa	83	32,0	23,4
GoogleDocs	74	28,6	20,9
Flickr	41	15,8	11,6
Slideshare	29	11,2	8,2
Scribd	11	4,2	3,1
Teachertube	3	1,2	0,8
Diğer	5	1,9	1,4

*Katılımcılar birden fazla seçenek işaretlemiştir.

YouTube (%91,9, 238 kişi), Google Picassa (%32, 83 kişi) ve Google Docs (%28,6, 74 kişi) en çok kullanılan medya ve doküman paylaşım uygulamalarındandır (bkz.: Tablo 32). Diğer seçeneğinde ise çeşitli fotoğraf paylaşım uygulamalarından (Picnik, Fotokritik v.b) söz edilmiştir.

Tablo 33. Medya ve doküman paylaşım uygulamalarında harcanan süre

<i>Harcanan süre</i>	<i>Medya ve doküman paylaşım uygulamalarını kullananlar</i>		<i>Tüm katılımcılar</i>
	<i>Sayı</i>	<i>%</i>	<i>%</i>
Ayda birkaç saat veya daha az	83	32,4	23,4
Haftada birkaç saat	87	34,0	24,6
Günde 1 saatten az	55	21,4	15,5
Günde 1-2 saat	25	9,8	7,1
Günde 3-4 saat	3	1,2	0,8
Günde 4 saatten fazla	3	1,2	0,8
Toplam	256	100,0	72,3

Medya ve doküman paylaşım uygulamalarında harcanan süre incelendiğinde; günlük (%33,6, 86 kişi), haftalık (%34, 87 kişi) ve aylık (%32,4, 83 kişi) kullanım oranlarının birbirine yakın olduğu görülmektedir (bkz.: Tablo 33).

Tablo 34. Medya ve doküman paylaşım uygulamalarının kullanım amaçları

Kullanım amacı	Medya ve doküman paylaşım uygulamalarını kullananlar		Tüm katılımcılar
	Sayı	%	%
Bilgi edinmek	164	63,3	46,3
Paylaşım	126	48,6	35,6
İşimle ilgili olarak	112	43,2	31,6
Hobi olarak	100	38,6	28,2
Güncel gelişmeleri ve yenilikleri izlemek	95	36,7	26,8
Sosyalleşmek	38	14,7	10,7

*Katılımcılar birden fazla seçenek işaretlemiştir

Katılımcılar medya ve doküman paylaşım uygulamalarını en çok bilgi edinmek (%63,3, 164 kişi), en az sosyalleşmek (%14,7, 38 kişi) amacıyla kullanmaktadır. Bu uygulamaları işiyle ilgili olarak kullandığını belirten katılımcıların sayısı 112'dir (Bu araçları kullananların %43,2'si, tüm katılımcıların %31,6'sı). (bkz.: Tablo 34).

Tablo 35. Medya ve doküman paylaşım uygulamalarının kullanım biçimleri

Kullanım biçimi*	Medya ve doküman paylaşım uygulamalarını kullananlar		Tüm katılımcılar
	Sayı	%	%
Sadece izleyici olarak	185	71,4	52,3
Fotoğraf paylaşarak	84	32,4	23,7
Video paylaşarak	71	27,4	20,1
Doküman yaratarak/biçimlendirerek	67	25,9	18,9
Slayt, ekran görüntüsü paylaşarak	43	16,6	12,1
Ses dosyası paylaşarak	24	9,3	6,8

*Katılımcılar birden fazla seçenek işaretlemiştir

Medya ve doküman paylaşım uygulamalarını sadece izleyici olarak kullananların oranı %71,4'tür (185 kişi). Tablo 35'teki sonuçlar doğrultusunda, en fazla kullanılan araç olan YouTube video paylaşım sitesinin de çoğunlukla video paylaşmak değil izlemek amacıyla kullanıldığı söylenilebilir. Katılımcıların sadece %9,3'ü (24 kişi) ses dosyası paylaşmak amacıyla medya paylaşım uygulamalarını kullanmaktadır. Katılımcıların medya paylaşım uygulamalarını

en çok bilgi edinmek amacıyla kullanması, çoğunlukla sadece izleyici olarak bu uygulamaların kullanıldığı sonucunu desteklemektedir.

Katılımcıların yaşları ve bilgisayar kullanma beceri düzeyleri ile medya ve doküman paylaşım uygulamalarının kullanımı arasında istatistiksel açıdan anlamlı bir ilişki bulunmaktadır (sırasıyla $\chi^2=22,341$; $p=0,000 < 0,05$ ve $\chi^2=16,320$; $p=0,001 < 0,05$). Yaş grubu yüksek ve bilgisayar beceri düzeyi düşük olanlar medya paylaşım uygulamalarını daha az kullanmaktadır.

4.2.2.6 RSS Uygulamaları

RSS uygulamalarından faydalanan kütüphanecilerin oranı %29,4 (104) iken faydalanmayanların oranı %70,6'dır (250 kişi). RSS uygulamalarını kullanan erkek ve kadınların sayısı (52) birbirine eşittir. Cinsiyet ile RSS kullanımı arasında bir ilişki olup olmadığı test edilmiş ve Fisher's exact testi ile %95 güven aralığında ($p=0,126 > \alpha=0,05$) anlamlı bir ilişki olmadığı belirlenmiştir.

Tablo 36. Katılımcıların kullandıkları RSS okuyucular

<i>RSS Okuyucusu</i>	<i>RSS kullananlar</i>		<i>Tüm katılımcılar</i>
	<i>Sayı</i>	<i>%</i>	<i>%</i>
Microsoft Outlook	77	74,0	21,8
GoogleReader	28	26,9	7,9
My Yahoo	10	9,6	2,8
Newsgator	3	2,9	0,8
Bloglines	2	1,9	0,6
RSSOwl	1	1,0	0,3
Diğer	5	4,8	1,4

*Katılımcılar birden fazla seçenek işaretlemiştir

RSS uygulamalarından yararlananların %74'ü (77 kişi) Microsoft Outlook, %26,9'u (28 kişi) ise GoogleReader RSS okuyucusu kullanmaktadır (bkz.: Tablo 36). FeedReader, Ubuntu ve Thunderbird kullanılan diğer RSS okuyuculardır.

Tablo 37. RSS kullanım amaçları

<i>Kullanım Amacı</i>	<i>RSS kullananlar</i>		<i>Tüm katılımcılar</i>
	<i>Sayı</i>	<i>%</i>	<i>%</i>
İşimle ilgili olarak	82	78,8	23,2
Haber sitelerini takip etmek	56	53,8	15,8
Üniversite web sitelerini takip etmek	39	37,5	11,0
Mesleki gelişmeleri izlemek	37	35,6	10,5
Dergi içeriklerini takip etmek	26	25,0	7,3
Yayıncıların sitelerini takip etmek	21	20,2	5,9
Ticari siteleri takip etmek	9	8,7	2,5
İş ilanlarını takip etmek	7	6,7	2,0

*Katılımcılar birden fazla seçenek işaretlemiştir.

RSS uygulamaları en çok iş ile ilgili olarak (%78,8, 82 kişi) kullanılırken en az ticari siteleri (%8,7, 9 kişi) ve iş ilanlarını (%6,7, 7 kişi) takip etmek amacıyla kullanılmaktadır. Mesleki gelişmeleri izlemek, dergi içeriklerini takip etmek ve yayıncıların sitelerini takip etmek amacıyla RSS kullananların toplam oranı ile işiyle ilgili olarak RSS kullananların oranı birbirine yakındır. İşiyle ilgili olarak RSS kullanan katılımcıların; mesleki gelişmeleri, dergi içeriklerini veya yayıncıların sitelerini takip etmek seçeneklerinden sadece birini işaretledikleri söylenebilir (bkz.: Tablo 37).

Uygulanan Ki-kare testine göre, yaş ile RSS kullanımı arasında istatistiksel açıdan anlamlı bir ilişki olduğu belirlenmiştir ($\chi^2=15,032$; $p=0,002 < 0,05$). Aynı şekilde, bilgisayar beceri düzeyi ile RSS kullanımı arasında da ilişki vardır ($\chi^2=25,819$; $p=0,000 < 0,05$). Gençler ve bilgisayar beceri düzeyi iyi olanlar daha çok RSS kullanmaktadır.

4.2.2.7 Mobil Uygulamalar

Katılımcıların %35,3'ü (125 kişi) cep telefonu veya mobil aygıtlar aracılığıyla İnternete bağlanmaktadır. Mobil aygıtlarla İnternete bağlanan kadın (62 kişi) ve erkeklerin (63 kişi) sayısı birbirine yakındır. Cinsiyete göre mobil uygulamaların kullanımında farklılık olup olmadığını belirlemek için Fisher's exact testi

uygulanmıştır. Cinsiyete göre mobil uygulamaların kullanımında %95 güven aralığında istatistiksel açıdan anlamlı bir farklılık yoktur ($p=0,57 > \alpha=0,05$).

Tablo 38. Mobil uygulamalarda harcanan süre

Harcanan süre	Mobil uygulamaları kullananlar		Tüm katılımcılar
	Sayı	%	%
Ayda birkaç saat veya daha az	39	31,2	11,0
Haftada birkaç saat	31	24,8	8,8
Günde 1 saatten az	21	16,8	5,9
Günde 1-2 saat	22	17,6	6,2
Günde 3-4 saat	6	4,8	1,7
Günde 4 saatten fazla	6	4,8	1,7
Toplam	125	100,0	35,3

Mobil uygulamalarda harcanan süre incelendiğinde, mobil uygulamaları kullananların yaklaşık yarısının (%44, 55 kişi) bu uygulamaları her gün kullandıkları saptanmıştır. Mobil ortamda ayda birkaç saat veya daha az zaman harcayanların oranı %31,2'dir (39 kişi). Tüm katılımcıların düzenli olarak her gün mobil uygulamaları kullanma oranı ise (%15,5) düşüktür (bkz.: Tablo: 38). Mobil aygıt kullanımının gittikçe yaygınlaştığı düşünüldüğünde, anketin uygulandığı tarihteki kullanım oranının 2013 yılına dek değiştiği düşünülmektedir.

Tablo 39. Mobil uygulamaların kullanım amaçları

Kullanım amacı*	Mobil uygulamaları kullananlar		Tüm katılımcılar
	Sayı	%	%
E-postalarımı bakmak	84	67,2	23,7
Bilgi edinmek	78	62,4	22,0
İnternette gezinmek	72	57,6	20,3
Güncel içeriği takip etmek	59	47,2	16,7
İletişim kurmak	56	45,2	15,8
Araştırma yapmak	45	36,0	12,7
Sosyalleşmek	29	23,2	8,2
Paylaşmak	25	20,0	7,1
Diğer	1	0,8	0,3

*Katılımcılar birden fazla seçenek işaretlemiştir.

Katılımcılar en çok e-postalarına bakmak (%67,2, 84 kişi), bilgi edinmek (%62,4, 78 kişi) ve İnternette gezinmek (%57,6, 72 kişi) amacıyla mobil uygulamaları kullanmaktadır (bkz.: Tablo: 39).

Araştırmada, katılımcıların yaşları ile mobil uygulamaların kullanımı arasında bir ilişki olup olmadığı test edilmiş ve Ki-Kare testi ile %95 güven aralığında anlamlı bir ilişki olduğu belirlenmiştir ($\chi^2=13,518$; $p=0,004 < 0,05$). Bilgisayar kullanma beceri düzeyi ile mobil uygulamaların kullanımı arasında da benzer bir ilişki vardır ($\chi^2=51,765$; $p=0,000 < 0,05$). Yaş gençleştikçe ve bilgisayar kullanma beceri düzeyi arttıkça mobil uygulamaları kullananların oranı artmaktadır.

4.2.2.8 Sosyal Etiketleme veya Kataloglama Siteleri

Sosyal etiketleme veya kataloglama sitelerinin kullanımına yönelik soruya 350 kişi yanıt vermiştir. Soruya evet yanıtını veren 7 katılımcının cevapları doğrultusunda sorunun geleneksel kataloglama olarak algılandığı saptandığından bu yanıtlar hayır olarak değerlendirilmiştir.

Katılımcıların sosyal etiketleme veya kataloglama sitelerini kullanma oranı (%13,4, 47 kişi) oldukça düşüktür. Cinsiyete göre dağılım incelendiğinde, erkek (%51,1) ve kadınların (%48,9) kullanım oranının birbirine yakın olduğu görülmektedir. Uygulanan Fisher's exact testine göre, %95 güven düzeyinde, sosyal kataloglama ve etiketleme sitelerinin kullanımında cinsiyete göre farklılık görülmemektedir ($p=0,343 > \alpha=0,05$).

Tablo 40. Katılımcıların kullandıkları sosyal etiketleme ve kataloglama siteleri

<i>Kullanılan araçlar*</i>	<i>Sosyal etiketleme ve kataloglama sitelerini kullananlar</i>		<i>Tüm katılımcılar</i>
	<i>Sayı</i>	<i>%</i>	<i>%</i>
LibraryThing	24	51,1	6,8
Delicious	19	40,4	5,4
Shelfari	5	10,6	1,4
CiteULike	3	6,4	0,9
StumbleUpon	2	4,3	0,6

*Katılımcılar birden fazla seçenek işaretlemiştir.

Sosyal etiketleme ve kataloglama sitesini kullanan katılımcıların (47 kişi) yaklaşık yarısı (%51,1, 24 kişi) LibraryThing sosyal kataloglama sitesini, %40,4'ü (19 kişi) ise Delicious sosyal etiketleme sitesini kullanmaktadır (bkz.: Tablo: 40).

Tablo 41. Sosyal etiketleme ve kataloglama sitelerinde harcanan süre

Harcanan süre	Sosyal etiketleme ve kataloglama sitelerini kullananlar		Tüm katılımcılar*
	Sayı	%	%
Ayda birkaç saat veya daha az	21	44,7	6,0
Haftada birkaç saat	13	27,7	3,7
Günde 1 saatten az	3	6,4	0,9
Günde 1-2 saat	5	10,6	1,4
Günde 3-4 saat	4	8,5	1,1
Günde 4 saatten fazla	1	2,1	0,3
Toplam	47	100,0	13,4

*Değerlendirme bu soruya yanıt veren 350 katılımcı üzerinden yapılmıştır.

Sosyal etiketleme ve kataloglama sitelerinde harcanan süreye bakıldığında, bu sitelerin yoğun olarak kullanılmadığı gözlemlenmektedir. Sosyal etiketleme ve kataloglama sitelerini kullananların yaklaşık yarısı (%44,7, 21 kişi) bu sitelerde ayda birkaç saat veya daha az zaman harcamaktadır (bkz.: Tablo: 41).

Sosyal etiketleme ve kataloglama sitelerini kullanan 47 kişiden %80,9'u (38 kişi) işi ile ilgili olarak bu siteleri kullanırken, %38,3'ü (18 kişi) araştırma yapmak, %21,3'ü (10 kişi) kendi kütüphanesini oluşturmak amacıyla bu sitelerden faydalanmaktadır.

Yaşa göre sosyal etiketleme ve kataloglama sitelerinin kullanımı arasında anlamlı bir ilişkinin olup olmadığını anlamak için yapılan Ki-Kare testinde %95 güven aralığında anlamlı bir ilişki belirlenmemiştir ($\chi^2=2,008$; $p=0,571 > 0,05$). Katılımcıların bilgisayar kullanma beceri düzeyi ile sosyal etiketleme ve kataloglama sitelerinin kullanımı arasında ise istatistiksel açıdan anlamlı bir ilişki bulunmaktadır. Buna göre, bilgisayar kullanma beceri düzeyini iyi olarak tanımlayanlar daha çok sosyal etiketleme ve kataloglama sitelerini kullanmaktadır ($\chi^2=21,392$; $p=0,000 < 0,05$).

4.2.2.9 Sanal Dünya Uygulamaları

Sanal dünya uygulamalarının kullanımına yönelik soruya 349 kişi yanıt vermiştir. Katılımcıların sadece %1,7'si (6 kişi) sanal dünya uygulamalarını kullanmaktadır. Bunların tamamı Second Life uygulamasına üyedir. Cinsiyete göre kullanım oranı incelendiğinde, erkeklerde ve kadınlarda (%1,5 ve %2) kullanım oranının birbirine yakın olduğu görülmektedir. Cinsiyete göre sanal dünya uygulamalarının kullanımı arasında anlamlı bir ilişkinin olup olmadığını anlamak için yapılan Fisher's exact testinde %95 güven aralığında ($p=1,00 > \alpha=0,05$) anlamlı bir ilişki belirlenememiştir.

Sanal dünya uygulamalarını kullanan 5 kişi (%83,3) ayda birkaç saat veya daha az, 1 kişi (%16,7) ise günde bir saatten fazla bu ortamlarda zaman harcamaktadır.

Tablo 42. Sanal dünya uygulamalarının kullanım amaçları

<i>Kullanım amacı*</i>	<i>Sanal dünya uygulamalarını kullananlar</i>		<i>Tüm katılımcılar**</i>
	<i>Sayı</i>	<i>%</i>	<i>%</i>
İletişim	4	66,7	1,1
Bilgi edinmek	2	33,3	0,6
İşimle ilgili olarak	2	33,3	0,6
Eğlenmek	2	33,3	0,6
Sosyalleşmek	1	16,7	0,3
Paylaşım	1	16,7	0,3
Hobi olarak	1	16,7	0,3

*Katılımcılar birden fazla seçenek işaretlemiştir.

**Değerlendirme bu soruya yanıt veren 349 katılımcı üzerinden yapılmıştır.

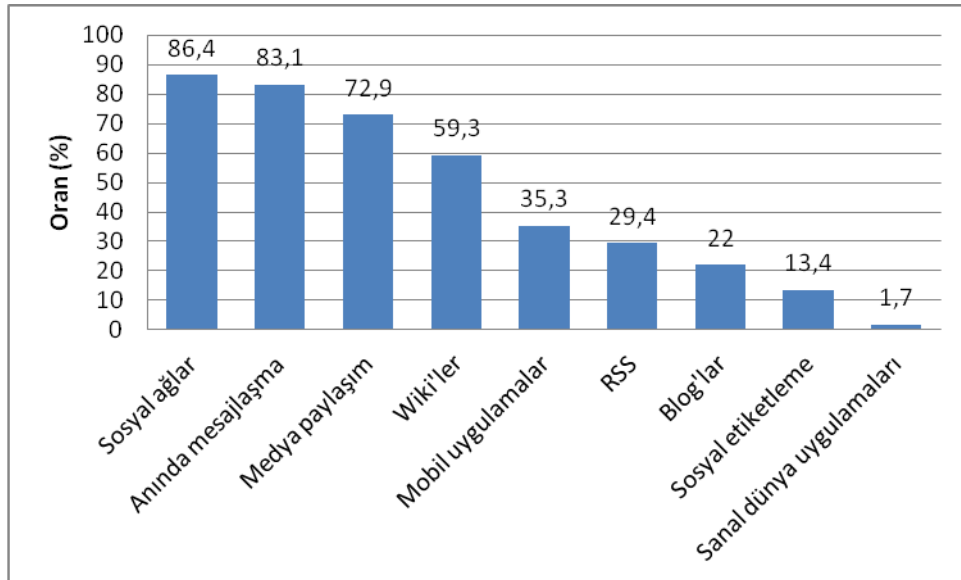
Sanal dünya uygulamaları, en çok iletişim kurmak (%66,7, 4 kişi) amacıyla kullanılırken en az sosyalleşme, paylaşım ve hobi amaçlı kullanılmaktadır (bkz.: Tablo: 42). .

Sanal dünya uygulamaların kullanımı ile katılımcıların yaşları ($r=0.046$, $p<.01$) ve bilgisayar kullanma beceri düzeyi ($r=0.158$, $p<.01$) arasındaki korelasyonlara bakıldığında pozitif ve anlamlı bir ilişki olduğu görülmektedir. Katılımcıların bilgisayar kullanma beceri düzeyi arttıkça sanal dünya uygulamalarını kullanma

durumu arttığı gibi yaş gençleştikçe de bu uygulamaları kullanma durumu artmaktadır.

Katılımcıların yaşları ile sanal dünya uygulamalarının kullanımı arasında istatistiksel açıdan anlamlı bir ilişki yoktur ($\chi^2=3,025$; $p=0,388 > 0,05$). Sanal dünya uygulamalarının kullanımı, her yaş grubu için çok düşük ve birbirine yakındır.

Bilgisayar kullanma beceri düzeyi ile sanal dünya uygulamalarının kullanımı arasında bir ilişki olup olmadığı test edilmiş ve Ki-Kare testi ile %95 güven aralığında anlamlı bir ilişki olduğu belirlenmiştir ($\chi^2=12,225$; $p=0,007 < 0,05$).

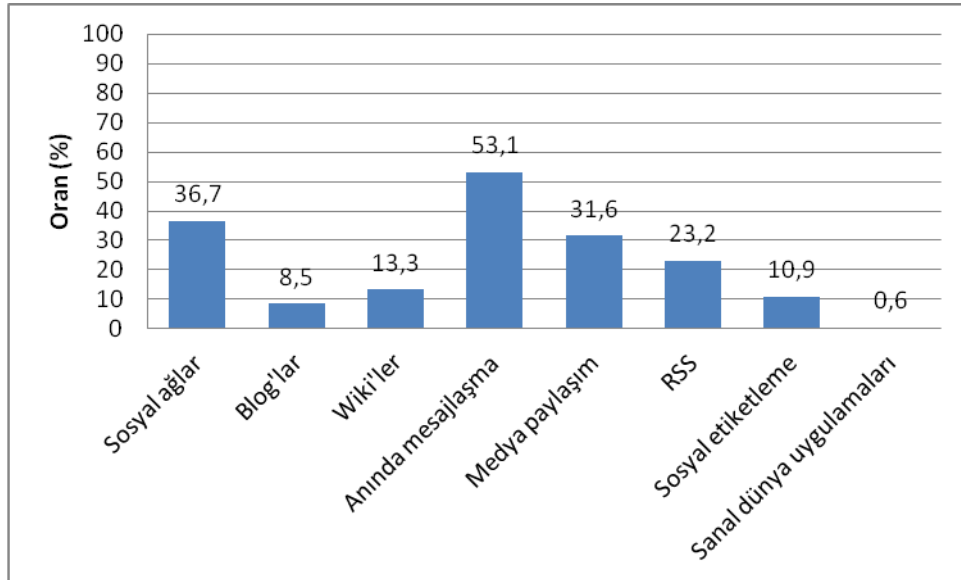
Şekil 2. Web 2.0 araçlarının kullanım oranları (%)

Genel olarak Web 2.0 araçlarının kullanımına baktığımızda, sırasıyla sosyal ağların (%86,4), anında mesajlaşma (%83,1) ve medya paylaşım uygulamalarının (%72,9) yoğun olarak kullanıldığı görülmektedir. En az kullanılan araçlar ise sosyal etiketleme ve kataloglama (%13,4) siteleri ile sanal dünya uygulamalarıdır (%1,7) (bkz.: Şekil 2.)

Tablo 43. Katılımcıların çalıştıkları birime göre Web 2.0 araçlarının kullanımı

	Sosyal Ağ	Blog	Wiki	Anında mesajlaşma	Medya paylaşım uygulamaları	RSS	Mobil uygulamalar	Sosyal etiketleme ve kataloglama	Sanal dünya uygulamaları	Çalışan sayısı
Sağlama	%91,7 (66)	%20,8 (15)	%55,6 (40)	%86,1 (62)	%76,4 (55)	%31,9 (23)	%51,4 (37)	%12,7 (9)	%1,4 (1)	72
Sürekli yayınlar	%88,2 (60)	%20,6 (14)	%57,4 (39)	%82,4 (56)	%75 (51)	%35,3 (24)	%41,2 (28)	%14,9 (10)	%1,5 (1)	68
Okuyucu hizmetleri	%87,5 (91)	%23,1 (24)	%59,6 (62)	%81,7 (85)	%71,2 (74)	%36,5 (38)	%38,5 (40)	%15,7 (16)	%2 (2)	104
Kataloglama	%89,1 (114)	%25,8 (33)	%66,4 (85)	%87,5 (112)	%83,6 (107)	%32 (41)	%36,7 (47)	%19,8 (25)	%0,8 (1)	128
Elektronik kaynaklar	%89,7 (78)	%32,2 (28)	%58,6 (51)	%89,7 (78)	%78,2 (68)	%39,1 (34)	%55,2 (48)	%15,1 (13)	%1,1 (1)	87
Danışma	%88,2 (82)	%32,3 (30)	%63,4 (59)	%84,9 (79)	%81,7 (76)	%49,5 (46)	%44,1 (41)	%19,8 (18)	%2,2 (2)	93
Teknik hizmetler	%84,2 (64)	%31,6 (24)	%67,1 (51)	%85,5 (65)	%80,3 (61)	%36,8 (28)	%39,5 (30)	%17,3 (13)	%1,3 (1)	76
Görsel-ışitsel materyaller	%82,1 (32)	%30,8 (12)	%59 (23)	%92,3 (36)	%74,4 (29)	%38,5 (15)	%48,7 (19)	%12,8 (5)	%5,1 (2)	39
Engelli hizmetleri	%81,8 (9)	%27,3 (3)	%54,5 (6)	%81,8 (9)	%81,8 (9)	%72,7 (8)	%36,4 (4)	%18,2 (2)	%9,1 (1)	11

Katılımcıların çalıştıkları birime göre günlük yaşamda kullandıkları Web 2.0 araçlarının farklılık göstereceği düşünülerek çalışılan birim ve kullanılan Web 2.0 araçlarına ilişkin bir çapraz tablo oluşturulmuştur (bkz.: Tablo 43). Ancak kullanılan Web 2.0 araçları birimlere göre farklılık göstermemektedir. Sosyal ağlar ve anında mesajlaşma uygulamaları en çok tercih edilen araçlarırken sanal dünya uygulamaları en az tercih edilen araçtır.

Şekil 3. Web 2.0 uygulamalarının iş ile ilgili olarak kullanımı (%)

Web 2.0 araçlarının iş amaçlı kullanım oranları incelendiğinde, en çok anında mesajlaşma uygulamalarının (%53,1) kullanıldığı saptanmıştır. Bu amaçla en çok kullanılan diğer Web 2.0 aracının ise sosyal ağlar (%36,7) olduğu görülmektedir. Web 2.0 uygulamalarını kullanan kütüphanelerde de en çok sosyal ağlar ve anında mesajlaşma uygulamalarının kullanılması, Şekil. 3' teki verilerle tutarlılık göstermektedir.

RSS'in genel olarak kullanım oranı (%29,4) ve iş ile ilgili olarak kullanım oranının (%23,2) birbirine yakın olması, RSS uygulamalarının daha çok iş ile ilgili kullanıldığı sonucunu desteklemektedir (bkz. Tablo 33).

Aynı şekilde sosyal etiketleme ve kataloglama sitelerinin genel kullanım (%13,4) ile iş ile ilgili olarak kullanım (%10,9) oranların birbirine yakın olması, bu sitelerin de en çok iş amaçlı kullanıldığı (%80,9) sonucunu desteklemektedir.

Sanal dünya uygulamaları, iş ile ilgili olarak kullanımda (%0,6) da en az kullanılan araçtır. Bu uygulamaların kullanımının az olması mesleki açıdan bu uygulamadan nasıl faydalanılacağına bilinmemesinden kaynaklı olabilir.

4.2.3 Web 2.0 ve Kütüphaneler

Bu bölümde, kütüphanelerde Web 2.0 uygulamalarının kullanımına yönelik sorulara verilen yanıtlar değerlendirilmektedir. Bu bölümdeki sorulara yanıt veren kişi sayısı 284 ve 288 arasında değişmektedir.

Kütüphanelerinde Web 2.0 uygulamalarının kullanılıp kullanılmadığını belirlemek amacıyla sorulan soruya verilen yanıtlar çerçevesinde, katılımcıların %71,4'ünün (205 kişi) kütüphanelerinde Web 2.0 uygulamalarının kullanılmadığı, %25,4'ünün (73 kişi) kütüphanelerinde ise bu uygulamaların kullanıldığı saptanmıştır. Bu konu hakkında herhangi bir fikri olmayanların oranı ise %3,1'dir. Web 2.0 uygulamalarının kullanıldığını ifade eden 73 katılımcının 16 kütüphaneyi temsil ettiği saptanmıştır. Anket cevapları incelendiğinde Web 2.0 uygulamaları kullanıldığı halde kullanılmıyor seçeneğini işaretleyen katılımcıların olduğu da belirlenmiştir. Web sayfaları ziyaret edilerek yapılan araştırmada Web 2.0 uygulamalarını kullanan kütüphanelerin sayısının daha fazla olması Web 2.0 kavramının tam olarak anlaşılmadığını göstermektedir.

Web 2.0 uygulamalarını henüz kullanmayan kütüphanelerde ileriye yönelik planlar olabileceği düşünülerek "çalıştığınız kütüphanede Web 2.0 teknolojilerinin kullanılması konusunda ileriye yönelik planlama var mı?" sorusu yöneltilmiştir. Bu konu hakkında bilgisi olmayanların oranı %43'dür (123 kişi). Kütüphanelerinde böyle bir planlama olmadığını belirten katılımcıların oranı %28,3'tür (81 kişi). Çalıştıkları kütüphanede Web 2.0 teknolojilerinin kullanılmasına yönelik planlama olduğunu belirten katılımcıların oranı sadece %6,3'tür (18 kişi). Bu katılımcılar 6 kütüphaneyi temsil etmektedir. Kütüphaneler özellikle Facebook ve Twitter hesapları açarak daha fazla kullanıcı kitlesine ulaşmayı ve etkin hizmet vermeyi hedeflemektedir. Sosyal etiketleme ve kataloglama uygulamalarının kullanılmasına yönelik birçok kütüphanenin çalışmalarının devam ettiği anlaşılmaktadır. Bazı kütüphanelerde Web 2.0 ve 3.0 uyumlu otomasyon programının alınması, Vufind ve OCLC Worldcatlocal kullanımı bu uygulamalara örnek olarak verilebilir. Ayrıca anında mesajlaşma uygulamalarının, ajax teknolojisi kullanan arama sayfalarının, blogların, sanal

dünya uygulamalarının (Second Life) kullanılması düşünülmektedir. Sosyal ağların daha etkin kullanımı için eğitim programı düzenlemek ve Web 2.0 teknolojileri ile kullanıcılara eğitim vermek bazı kütüphanelerin planları arasındadır. Birkaç kütüphanede ise teknik olanaklar araştırılmakta, teknolojik altyapı ve nitelikli insan gücünün sağlanması için çalışmalar sürdürülmektedir.

Katılımcılara Web 2.0'ın kütüphanelerde kullanılma ve kullanılmama nedenleri de sorulmuştur.

Tablo 44. Web 2.0 araçlarının kütüphanelerde kullanılma nedenleri

<i>Kullanılma nedeni*</i>	Sayı	%
Hızlı iletişim sağlanması	151	52,8
Hizmet sunumunda etkin bir ortam sağlanması	150	52,4
Kullanıcı beklentileri	126	44,1
Bu konuda yeteri kadar bilgi sahibi değilim	108	37,8
Kullanımın yaygın olması	84	29,4
Moda olması	18	6,3
Diğer	1	0,3

*Katılımcılar birden fazla seçenek işaretlemiştir.

**Değerlendirme bu soruya yanıt veren 286 katılımcı üzerinden yapılmıştır.

Katılımcılar en çok hızlı iletişim sağlanması (%52,8, 151 kişi) ve hizmet sunumunda etkin bir ortam sağlanması (%52,4, 150 kişi) nedeniyle Web 2.0 araçlarının kütüphanelerde kullanıldığını belirtmişlerdir. Katılımcıların %37,8'i (108 kişi) bu konuda yeteri kadar bilgi sahibi olmadığını belirtmiştir. Diğer seçeneğini işaretleyen bir kişi ise okuyucular tarafından farkındalığı artırmak amacıyla Web 2.0 araçlarının kullanıldığını ifade etmiştir (bkz.: Tablo 44).

Katılımcıların %41'i (118 kişi) Web 2.0 araçlarının kütüphanelerde kullanılmama nedeni ile ilgili yeteri kadar bilgi sahibi olmadıklarını belirtmişlerdir. Kütüphane hizmetlerinde bu teknolojilerin nasıl uygulanacağını farkında olmama %34,7'lik bir oranla (100 kişi) Web 2.0'ı kütüphanelerde kullanmama nedeni olarak belirtilmiştir. Diğer seçeneğini işaretleyen katılımcılar ise yetkin personel eksikliği, klasik yöntemlerden vazgeçememe, finansal nedenler ve bu uygulamalar için oluşturulmuş ayrı birimlerin, ekiplerin olmayışı nedeniyle Web 2.0 araçlarının kütüphanelerde kullanılmadığını ifade etmiştir (bkz.: Tablo 45).

Tablo 45. Web 2.0 araçlarının kütüphanelerde kullanılmama nedenleri

<i>Kullanılmama Nedenleri*</i>	<i>Sayı</i>	<i>%</i>
Bu konuda yeteri kadar bilgi sahibi değilim	118	41,0
Teknik nedenler	109	37,8
Bu teknolojilerin nasıl uygulanacağını farkında olmamak	100	34,7
İdari desteğin olmaması	96	33,3
Zaman ayıramama	61	21,2
Yararlı bulmama	28	9,7
Hangisini kullanılacağına karar verememek	23	8,0
Diğer	6	2,1

*Katılımcılar birden fazla seçenek işaretlemiştir.

**Değerlendirme bu soruya yanıt veren 288 katılımcı üzerinden yapılmıştır.

Web 2.0 araçlarının kütüphanelerde kullanılma ve kullanılmama nedenlerine yönelik yeteri kadar bilgi sahibi olmadığını belirten katılımcıların sayısı azımsanmayacak kadar çoktur. Bu da Kütüphane 2.0 uygulamalarına yönelik farkındalığın düşük olduğunu göstermektedir.

Web 2.0 uygulamalarının kullanılmama nedenleri arasında girişi engellenen sitelerin de olduğu düşüncesiyle katılımcılara kurumlarında girişi engellenen site olup olmadığı sorulmuştur. Katılımcıların %63,7'si (180 kişi) kurumlarında girişi engellenen site olmadığını, %36,3'ü (103 kişi) ise girişi engellenen sitelerin olduğunu belirtmiştir. Sadece 1 kişi konu hakkında fikrinin olmadığını belirtmiştir. Facebook, YouTube, Messenger gibi birçok sosyal ve video paylaşım siteleri ile sohbet siteleri yasaklı siteler arasındadır. Herhangi bir site girişini engelleyen kurumların oranı engellemeyenlere oranla az gibi görünse de, kütüphanelerde Web 2.0 uygulamalarının kullanımına yönelik olarak teknik nedenler, personel ve zaman yetersizliğinin yanı sıra bazı sitelerin yasaklanmasının engelleri daha da artırdığı söylenebilir.

Kütüphane 2.0 uygulamalarında, kütüphane hizmetlerinin kullanıcıların bulunduğu ortama taşınması gerekliliği önemli bir özellik olarak dikkati çekmektedir. Bu özellik çerçevesinde, kullanıcılara verilecek eğitimlerin de fiziksel olarak mekana bağlı kalmadan yapılmasına olanak sağlayan, kullanıcıların soru ve yorumlarla katkıda bulunabildiği web tabanlı seminerler de

Web 2.0 teknolojisini içermektedir. Kütüphanelerinde webinar (web seminar) düzenlenip düzenlenmediğini belirlemek amacıyla sorulan soruya katılımcıların büyük çoğunluğu (%96,2, 277 kişi) “hayır” cevabını vermiştir. Kütüphanelerde webinar düzenlenme (7 kütüphane) oranı (%3,8) oldukça azdır. Kütüphanelerinde webinar düzenlenen katılımcılar genellikle eğitim amaçlı webinar düzenlendiğini ifade etmiştir.

Kütüphaneciliğin teknolojik gelişmelere paralellik göstererek sürekli yenilenen bir meslek olduğu düşünülürse, kütüphanecilerin de bu gelişmelere ayak uydurması gerekliliği kaçınılmazdır. Kurumların düzenleyeceği hizmetiçi eğitimler personelinin yenilikleri takip etmesi ve bakış açısını değiştirmesi için fırsatlar sunmaktadır. “Kurumunuzda Web 2.0 uygulamalarıyla ilgili hizmetiçi eğitim verilmekte midir?” sorusuna katılımcıların sadece %4,9’u (14 kişi) kurumlarında kullanılan uygulamalar hakkında personelin bilgilendirilmesi ve yeni uygulamaların tanıtılmasına yönelik hizmetiçi eğitim verildiğini belirtmiştir. Bir kurumda, bu eğitim Bilgi Teknolojileri birimi tarafından verilmektedir. Bazı kurumlarda ise eğitimler içinde Web 2.0 uygulamalarından bahsedilmekte ancak nasıl kullanılacağı hakkında detaylı bilgi verilmemektedir.

Katılımcılar en çok kütüphanelerde sosyal etiketleme ve kataloglama (%54, 154 kişi), sosyal ağlar (%44,2, 126 kişi) ve RSS (%41,8, 119 kişi) uygulamalarına yönelik eğitim almak istediklerini belirtmişlerdir. Kütüphanelerde Web 2.0 uygulamalarına yönelik eğitime gereksinim duymayanların oranı %17,2’dir (49 kişi) (bkz: Tablo 46).

Katılımcıların çalıştıkları birime göre (sağlama, süreli yayınlar, okuyucu hizmetleri, kataloglama vb.) eğitim gereksinimi duydukları Web 2.0 araçları arasında farklılık bulunmamaktadır. Her birimde en çok sosyal etiketleme ve kataloglama uygulamalarına yönelik eğitime ihtiyaç duyulmaktadır.

Tablo 46. Web 2.0 araçlarının kütüphanelerde kullanımına yönelik eğitim almak isteyenler

Eğitim ihtiyacı duyulan Web 2.0 aracı*	Sayı	%
Sosyal etiketleme ve kataloglama uygulamaları	154	54,0
Sosyal ağlar	126	44,2
RSS	119	41,8
Wikiler	107	37,5
Bloglar	105	36,8
Mobil uygulamalar	90	31,6
Sanal dünya uygulamaları	73	25,6
Anında mesajlaşma araçları	70	24,6
Böyle bir eğitime gereksinim duymuyorum	49	17,2

*Katılımcılar birden fazla seçenek işaretlemiştir.

**Değerlendirme bu soruya yanıt veren 285 katılımcı üzerinden yapılmıştır.

Web 2.0 uygulamalarının kullanımı ile kütüphanelerde bu uygulamaların kullanımına yönelik eğitim ihtiyacı durumu arasında bir ilişki olup olmadığını belirlemek için Fisher's exact testi uygulanmıştır. Sadece wiki kullanımı ile kütüphanelerde wiki kullanımına yönelik eğitim isteği arasında istatistiksel açıdan anlamlı bir farklılık vardır ($p=0,000 < \alpha=0,05$). Kütüphanelerde wiki kullanımına yönelik eğitim almak isteyen kişiler daha çok wiki kullanan kişilerdir.

4.2.4 Kütüphanelerde Web 2.0 Kullanımına Yönelik Görüşler

Kütüphanelerde Web 2.0 uygulamalarının kullanımına yönelik olarak 5'li likert tipi bir ölçek (5: Kesinlikle katılıyorum, 4: Katılıyorum, 3: Kararsızım, 2: Katılmıyorum, 1. Kesinlikle katılmıyorum) kullanılarak Tablo 47'de belirtilen maddeler doğrultusunda katılımcıların görüşleri saptanmaya çalışılmıştır.

Katılımcıların, kütüphane hizmetlerinde Web 2.0 uygulamalarının kullanılmasına yönelik "Kütüphane hizmetlerini kullanıcıların bulunduğu ortama taşımak gereklidir" ($\bar{X} = 4,33$), "Web 2.0 uygulamaları ile daha etkin danışma hizmetleri verilebilir" ($\bar{X} = 4,08$), "Web 2.0 uygulamaları kütüphane hizmetlerinde verimliliği artırır" ($\bar{X} = 4,05$), "Web 2.0 uygulamaları kütüphane hizmetlerinin hızını artırır" ($\bar{X} = 4,03$) ve "Web 2.0 uygulamaları kütüphanelerin hizmetlerini tanıtmak ve duyurmak için etkili bir seçenektir" ($\bar{X} = 4,16$) görüşlerine büyük ölçüde

katıldıkları görülmektedir. Bu bulguyu destekler şekilde “Kütüphanelerde Web 2.0 uygulamalarını kullanmak gereksizdir” düşüncesine katılmayanların oranı %78’dir. Bu konuda karasız olanların oranı ise %15,3’tür ($\bar{X} = 1,95$) (bkz.: Tablo 47).

Kütüphanelerde Web 2.0 uygulamalarının kullanılmasına yönelik unsurlar bütünüyle ele alındığında, katılımcıların kütüphanelerde bu uygulamaların kullanılması gerektiği yönünde olumlu görüşlere sahip oldukları saptanmıştır.

Kütüphane-kullanıcı ilişkisi yönünden Web 2.0 araçlarının kullanımına ilişkin “Kütüphanelerde Web 2.0 uygulamalarının kullanımı kütüphane-kullanıcı etkileşimini artırır” ($\bar{X} = 4,17$), “Web 2.0 uygulamaları kullanıcıların kütüphane ile iletişimini artırır” ($\bar{X}=4,11$) ve “Web 2.0 uygulamaları kullanıcıların beklentilerinin daha iyi anlaşılmasına olanak tanır” ($\bar{X} = 4,05$) görüşlerine katılma oranı yüksektir. Ayrıca katılımcıların, “Kullanıcılarla sosyal ağlarda iletişim kurmak, bilgi ve içerik paylaşmak gereksizdir” düşüncesine katılmadıkları ($\bar{X} = 1,91$) görülmektedir.

Katılımcıların kütüphanelerde Web 2.0 uygulamalarının kullanılmasının kütüphane hizmetlerinin kalitesinin ve kullanıcıyla iletişimin artırılmasında önemli bir rol oynadığı düşüncesine katıldıkları görülmektedir.

Katılımcıların Web 2.0 uygulamalarının kütüphaneye olan ilgiyi artırdığı görüşüne katıldıkları görülmektedir. ($\bar{X} = 4,02$). Kütüphane hizmetlerinin kullanıcıların bulunduğu ortama taşınması, sunulan hizmetlerin ve kütüphane kaynaklarının görünürlüğünü artırmaktadır. Böylelikle, kütüphaneye olan ilginin artacağı düşünülmektedir.

Tablo 47. Katılımcıların Kütüphane 2.0 uygulamalarına yönelik görüşleri

	$\bar{X}$	S
Kütüphane hizmetlerini kullanıcıların bulunduğu ortama taşımak gereklidir	4,33	0,84
Kullanıcılarla sosyal ağlarda iletişim kurmak, bilgi ve içerik paylaşmak gereksizdir	1,91	0,92
Kütüphanelerde Web 2.0 uygulamalarını kullanmak gereksizdir	1,95	0,92
Kütüphanelerde Web 2.0 uygulamalarının kullanımı kütüphane-kullanıcı etkileşimini artırır	4,17	0,81
Kütüphanelerde Web 2.0 uygulamalarının kullanımı kullanıcı memnuniyetini artırır	4,12	0,82
Kütüphanelerde Web 2.0 uygulamalarının kullanımı kütüphanecilerin verimini düşürür	2,09	0,89
Web 2.0 uygulamaları ile daha etkin danışma hizmetleri verilebilir	4,08	0,83
Kullanıcıların kataloga etiket eklemeleri gereksizdir	2,71	1,02
Wikipedia güvenilir bir kaynak değildir	2,91	0,99
Kütüphane kataloğuna mobil araçlarla erişim gereksizdir	1,86	0,91
Web 2.0 uygulamaları kütüphane hizmetlerinde verimliliği artırır	4,05	0,81
Web 2.0 uygulamaları kütüphane hizmetlerinin hızını artırır.	4,03	0,79
Web 2.0 uygulamaları kullanıcıya özgürlük kazandırır.	4,04	0,81
Anında mesajlaşma araçları ile hizmet vermek kütüphaneciler için zaman kaybıdır	2,07	0,92
Web 2.0 uygulamaları kütüphanecilere zaman kazandırır	3,87	0,84
Web 2.0 uygulamaları meslektaşlar arasında bilginin paylaşımını artırır	4,11	0,78
Web 2.0 uygulamaları uluslararası iletişimi artırır	4,02	0,84
Web 2.0 uygulamaları kişisel bilgi gizliliği için sakıncalıdır	2,66	0,86
Web 2.0 uygulamaları kütüphaneye ilgiyi artırır	4,02	0,83
Web 2.0 uygulamaları kullanıcı geribildirimlerini artırır	4,06	0,78
Web 2.0 uygulamaları kullanıcıların beklentilerinin daha iyi anlaşılmasına olanak tanır	4,05	0,77
Web 2.0 uygulamaları kullanıcıların kütüphane ile iletişimini artırır	4,11	0,74
Web 2.0 uygulamaları kütüphanelerin hizmetlerini tanıtmak ve duyurmak için etkili bir seçenektir	4,16	0,76

Eldeki bulgulara göre, kütüphanelerde Web 2.0 uygulamalarının kullanımının kullanıcı memnuniyetini ($\bar{X} = 4,12$) ve geribildirimlerini ($\bar{X} = 4,02$) artıracığı görüşü yaygındır. Kütüphane 2.0 uygulamalarıyla kullanıcılar, zaman ve mekana bağlı kalmadan kütüphane hizmetlerine ve kaynaklarına erişebilmektedir. Katılımcılar kütüphanelerde Web 2.0 uygulamalarının kullanılmasının kullanıcıya özgürlük kazandırdığını düşünmektedir ($\bar{X} = 4,04$).

Web 2.0 uygulamalarının kütüphanelerde kullanılması için nitelikli personele ihtiyaç olduğu gibi zaman harcanması da gereklidir. Katılımcıların, kütüphaneciler açısından Kütüphane 2.0 kullanımına yönelik görüşleri kapsayan “Kütüphanelerde Web 2.0 uygulamalarının kullanımı kütüphanecilerin verimini düşürür” ($\bar{X} = 2,09$) ve “Anında mesajlaşma araçları ile hizmet vermek kütüphaneciler için zaman kaybıdır” ($\bar{X} = 2,07$) olumsuz düşüncelerine çok fazla katılmadıkları; “Web 2.0 uygulamaları kütüphanecilere zaman kazandırır” ($\bar{X} = 3,87$) “Web 2.0 uygulamaları meslektaşlar arasında bilginin paylaşımını artırır” ($\bar{X} = 4,11$) olumlu düşüncelerine ise katıldıkları anlaşılmaktadır.

Anket sonuçlarına göre, katılımcılar Web 2.0 uygulamalarının uluslararası iletişimi artırdığı düşüncesine katılmaktadır ($\bar{X} = 4,02$). Bu görüşe katılmayanların oranı (%3,1) ise oldukça düşüktür. Kütüphanecilerin bilgi alışverişinde bulunacağı birçok mesleki platform (bloglar, wikiler, sosyal ağlar gibi) bulunmaktadır. Uluslararası meslektaşlarla aynı ortamda bulunmak, iletişim kurulmasında ve mesleki deneyimlerin paylaşılmasında fırsatlar sunmaktadır.

Kütüphane çalışanlarının yarısına yakınının (%46,7) “Web 2.0 uygulamaları, kişisel bilgi gizliliği için sakıncalıdır” görüşünde kararsız oldukları saptanmıştır. Bu görüşe katılmayanların oranı ise %40,9’dur ($\bar{X} = 2,66$).

Web 2.0 teknolojisi kullanılarak geliştirilen kataloglar, kullanıcıların bibliyografik kayıtlara etiket eklemelerine ve yorum yapmalarına olanak sağlamaktadır. “Kullanıcıların kataloğa etiket eklemeleri gereksizdir” fikrine yönelik görüşler incelendiğinde, katılımcıların çoğunlukla kararsız kaldıkları (%41,8) ve bu

görüŖe katılmadıkları (%39,1) görölmektedir ($\bar{X} = 2,71$). Kullanıcıların kataloga etiket eklemesinde herhangi bir standardın olmayışının yaratacağı karmaŖa nedeniyle katılımcıların çoğunlukla kararsız kaldıkları düşünölebilir. Kullanıcıların deneyimlerini paylaŖarak katkıda bulunmalarının OPAC kullanımını artıracacağı düşünölmektedir.

Katılımcıların “kütöphane kataloguna mobil araçlarla erişim gereksizdir” görüşüne katılmadıkları görölmektedir ($\bar{X} = 1,86$). Katılımcıların büyük çoğunluğu (%81,7), mobil araçlarla kataloga erişimin gerekli olduğunu düşünmektedir. Kullanıcıların mobil ortamda kütöphane katalogunu düzgün görüntölemesi için katalog sorgulama ekranının küçük ekrana uygun formatta tasarlanması gereklidir.

“Wikipedia güvenilir bir kaynak değildir” görüşüne yönelik kararsız kalanlar (%37,6) ve bu görüşe katılmayanların oranı (%36,1) birbirine yakındır ($\bar{X} = 2,91$).

Genel olarak görüşlere bakıldığında, Web 2.0 teknolojilerinin kütöphanelerde kullanımına yönelik bir bilgisi olsun ya da olmasın- katılımcıların gerek kullanıcılar gerekse kütöphaneciler açısından kütöphanelerde Web 2.0 uygulamalarının kullanımına yönelik olumlu görüş bildirdikleri saptanmıştır.

5. BÖLÜM

SONUÇ VE ÖNERİLER

Bu çalışma, Türkiye'deki üniversite kütüphanelerinde Web 2.0 teknolojilerinden ne ölçüde ve hangi amaçlarla faydalandığının, kütüphanecilerin Web 2.0 teknolojilerini ne derece kullandıklarının ve Web 2.0 araçlarının kütüphanelerde kullanılması konusundaki görüşlerinin saptanması amacıyla yapılmıştır.

Web 2.0 uygulamalarının kütüphanelerde kullanım durumunu saptamak amacıyla kütüphane web sayfalarının analizi yapılmıştır. Ayrıca kütüphane çalışanlarının Web 2.0 uygulamalarını ne ölçüde kullandıkları ve bu araçların kütüphanelerde kullanımına yönelik görüşlerini belirlemek için bir anket uygulanmıştır.

5.1 SONUÇLAR

Web sayfalarının analizinden elde edilen bulgulara göre, üniversite kütüphanelerinin sadece %25'i Web 2.0 uygulamalarını kullanmaktadır. Bir yıl içinde söz konusu oran yaklaşık %20'den %25'e yükselmiş olmasına rağmen düşük bir orandır. Anket bulguları da elde edilen verileri destekler niteliktedir. Anket bulgularına göre, katılımcıların %71,4'ü kütüphanelerinde Web 2.0 uygulamalarının kullanılmadığını ifade etmiştir. Web sayfası analizi ve anket verilerinin birebir aynı olmamasının nedeni anketlerde tüm üniversite kütüphanelerinin temsil edilmemesinden kaynaklanmaktadır. Tripathi ve Kumar, (2010) tarafından yürütülen ve Amerika, İngiltere, Kanada ve Avustralya'daki akademik kütüphaneleri kapsayan çalışmada söz konusu ülkelerde kütüphanelerin %76'sının en az bir çeşit Web 2.0 uygulamasını kullandığı ortaya çıkmıştır. Çin'de yapılan başka bir çalışmada ise, kütüphanelerin %81'inin en az bir çeşit Web 2.0 aracını kullandığı saptanmıştır (Han ve Liu, 2009). Bulgular ülkemizdeki üniversite kütüphanelerinde Web 2.0 uygulamalarının kullanım oranının düşük olduğunu göstermektedir.

“Türkiye’deki üniversite kütüphanelerinde Web 2.0 uygulamaları yaygın olarak kullanılmamaktadır” şeklinde kurulan hipotez doğrulanmıştır.

Web sayfaları ziyaret edilerek elde edilen bulgulara göre, üniversite kütüphanelerinin yaklaşık %17’si sosyal ağları kullanmaktadır. Bir yıl içinde söz konusu oran %11’den %17’ye yükselmiştir. Sosyal ağ kullanan 22 kütüphane Facebook ve Twitter aracını birlikte kullanmaktadır. Sadece 1 kütüphane 3 sosyal ağ aracını birlikte kullanmaktadır. Sosyal ağlar genellikle kütüphane hizmetlerinin pazarlanması ve duyuruların yapılması amacıyla kullanılmaktadır. 43 ülkeyi kapsayan bir araştırma sonucuna göre, sosyal ağların kullanım oranı %41,4 olup en çok tercih edilen aracın Facebook ve Orkut olduğu saptanmıştır (Ram, Kataria, Hopkinson ve Paliwal, 2010). Bu çalışmadan elde edilen sonuçlar literatürdeki bulgulara kısmen benzerlik göstermektedir. Kullanım oranları ülkemizde daha düşüktür, ancak kullanılan araçlar benzerlik göstermektedir. “Sosyal ağlar kütüphanelerde en çok kullanılan Web 2.0 araçlarıdır” ve “Bu araçlar en çok kütüphane hizmetlerinin pazarlanması amacıyla kullanılmaktadır” şeklinde kurulan 2 hipotez de doğrulanmıştır.

Üniversite kütüphanelerinden yaklaşık %8’inde Blog kullanılmaktadır. Bu sayı bir yıl içinde %70 oranında artmıştır. Blog kullanan kütüphanelerin çoğu Wordpress hizmet sağlayıcısını kullanmaktadır. Bloglar çoğunlukla kütüphane hizmetlerinin pazarlanması ve etkinliklerin duyurulması amaçlarıyla kullanılmaktadır. İngiltere’de 2007 yılında yapılan bir araştırmaya göre üniversite kütüphanelerinde Blog kullanım oranı %11 olarak saptanmıştır. Bloglar genellikle kütüphane haberlerini duyurmak amacıyla kullanılmakta ve RSS beslemeler ile izlenebilmektedir (Shoniwa ve Hall, 2007). Çin’de yapılan bir çalışmada da Blog kullanımının az olduğu (%10) saptanmıştır (Si, Shi ve Chen, 2010). Kütüphanelerde sosyal ağlardan sonra genellikle en çok kullanılan Web 2.0 araçları olmalarına rağmen Blog kullanım oranları sosyal ağlara oranla oldukça düşüktür. Araştırmadan elde edilen bulgularla literatürdeki bulgular arasında benzerlik söz konusudur.

Anında mesajlaşma araçlarının kütüphanelerde kullanım oranı yaklaşık %7’dir. Bir yıl önce %12,5 olan bu oranın düşmesinde önceleri ücretsiz kullanılabilen ve

anında mesajlaşmayı kullanan çoğu kütüphane tarafından tercih edilen Meebo'nun bu özelliğinin değişmesi önemli bir etken olmuştur. Chua ve Goh (2010) çalışmalarında Kuzey Amerika'daki halk ve üniversite kütüphanelerinde; Xu, Ouyang ve Chu (2009) ise New York' taki üniversite kütüphanelerinde kullanılan en yaygın Web 2.0 uygulamasının anında mesajlaşma araçları olduğunu saptamıştır. Başka bir araştırmada da, çevrimiçi danışma hizmeti vermek amacıyla anında mesajlaşma uygulamalarını kullanan 37 kütüphanenin genellikle Meebo aracını kullandığı görülmektedir (Harinarayana ve Raju, 2010). Bu iki araştırma web sayfaları ziyaret edilerek yapılan ilk çalışmayla benzerlik göstermektedir. İlk çalışmaya göre, Web 2.0 uygulamalarını kullanan kütüphaneler arasında en yaygın uygulama anında mesajlaşma olup anında mesajlaşma uygulamalarını kullanan kütüphanelerin tamamına yakını Meebo aracını kullanmaktadır. Meebo aracının Google tarafından alınması ve sanal danışma hizmetlerindeki diğer gelişmelerle birlikte kütüphanelerde bu uygulamaların kullanım oranının düştüğü görülmektedir.

Web sayfalarının analizinden elde edilen bulgulara göre medya ve doküman paylaşım uygulamalarını kullanan kütüphane oranı yaklaşık %5'dir.

Üniversite kütüphanelerinin yaklaşık %5'inin RSS kullandığı görülmektedir. Genellikle kütüphane ile ilgili haber ve duyurularla deneme veri tabanlarını ile ilgili duyurular RSS aracılığıyla takip edilmektedir. E-dergi ve e-kaynak listelerini paylaşmak amacıyla RSS kullanan kütüphane bulunmamaktadır. Harinarayana ve Raju (2010) en iyi kütüphaneler arasından seçilen 57 üniversite kütüphanesini kapsayan çalışmalarında, RSS beslemelerin en çok kullanılan (%64,91) Web 2.0 uygulamalarından biri olduğunu saptamıştır. RSS uygulamaları genellikle kütüphane ile ilgili haberler, etkinlikler ve sergilerin duyurulması amacıyla kullanılmaktadır. Eldeki veriler literatürdeki verilerle örtüşmemekte, üniversite kütüphanelerimizde RSS kullanım oranlarının çok daha düşük olduğu görülmektedir.

Üniversite kütüphanelerinde hizmetlerini mobil ortama uygun olarak tasarlayan kütüphaneler yaklaşık %5'dir. Kataloğunda Web 2.0 özellikleri bulunan kütüphanelerin oranı ise yaklaşık olarak %7'dir. Kütüphanelerin web

sayfalarındaki bilgilere göre, Wikiler ve sanal dünya uygulamalarını kullanan kütüphane bulunmamaktadır.

Üniversite web sayfalarında da Web 2.0 araçları kullanımına bakılmış ve 73 üniversitede Web 2.0 araçlarının kullanıldığı saptanmıştır. İlk çalışmada saptanan sayı 39'dur. Bir yıl içinde Web 2.0 araçlarını kullanan üniversitede sayısında %50'den fazla bir artış olmuştur. Kütüphanelerinde Web 2.0 uygulamalarını kullanmayan üniversitelerin yaklaşık %66'sında Web 2.0 uygulamalarının üniversite düzeyinde kullanıldığı görülmektedir. Üniversitelerde bu uygulamaların kullanılmasına rağmen kütüphanelerde kullanmaması, teknik veya idari açıdan bir sorunun olmadığına göstergesidir. Kütüphanenin bu uygulamalara üniversitenin diğer birimleri kadar hızlı adapte olamadığını göstermektedir. Web 2.0 araçlarıyla ilgili 43 ülkeyi kapsayan ve kütüphanecilere uygulanan bir anketin sonuçlarına göre; kütüphanecilerin %83'ünün Web 2.0'in farkında olmasına rağmen, %53'ünün kütüphane hizmetlerinde bu uygulamaları nasıl kullanacaklarını bilmedikleri ortaya çıkmıştır (Ram, Kataria, Hopkinson ve Paliwal, 2010). Anketlerden elde edilen bulgular da benzer bir sonuca işaret etmektedir.

Anket bulgularına göre, üniversite kütüphanecilerinin Web 2.0 araçlarını yoğun olarak kullandığı görülmektedir. Katılımcıların büyük çoğunluğu (yaklaşık %81) Facebook sosyal ağını kullanmaktadır. Sosyal ağlar çoğunlukla (yaklaşık %77) iletişim kurmak amacıyla kullanılmaktadır. Eldeki bulgular, "Kütüphaneciler Web 2.0 araçlarını yaygın olarak kullanmaktadır" ve "en çok sosyal ağları kullanmaktadır" hipotezlerini desteklemektedir.

Katılımcıların, Blog kullanım oranı sosyal ağlarla karşılaştırılınca oldukça düşüktür (yaklaşık %23). Blog kullanan katılımcıların yaklaşık yarısının kişisel blogu vardır. Bloglar en fazla bilgi edinmek ve paylaşım amacıyla kullanılmaktadır.

Wiki kullanım oranı yaklaşık %60 olup, Wiki kullananların tamamına yakını (yaklaşık %95) Wikipedia kullanmakta ve Wiki'lerden sadece kullanıcı olarak (yaklaşık %94) faydalanmaktadır. Wiki'ler en çok bilgi edinmek ve araştırma

yapmak; Wikipedia ise en çok kişisel bilgi ihtiyaçlarını karşılamak ve herhangi bir konuda temel düzeyde bilgi edinmek amacıyla kullanılmaktadır. Web sayfaları analizinden elde edilen bulgulara göre Wiki kullanan kütüphane bulunmamaktadır. Katılımcıların Wiki'lerden sadece kullanıcı olarak faydalanması ile kütüphanelerde bu aracın kullanılmaması anket ve web sayfası analizi bulgularının birbirini desteklediğini göstermektedir.

Katılımcıların büyük çoğunluğu (yaklaşık %83) anında mesajlaşma uygulamalarından faydalanmakta ve en çok MSN Messenger'ı (yaklaşık %94) kullanılmaktadır. Katılımcılar işleriyle ilgili olarak Web 2.0 araçlarından en çok anında mesajlaşma araçlarını kullandıklarını belirtmiştir. İlk saptamalara göre (bugün değişmiş olmakla birlikte) referans hizmetinde en çok Meebo kullanıldığı bilinmektedir. Bu durum kütüphanecilerin MSN Messenger'ı meslektaşlar arası iletişim kurmak ve bilgi alışverişinde bulunmak amacıyla kullandıklarını düşündürmektedir.

Medya ve doküman paylaşım uygulamalarını kullanan katılımcıların oranı % 73,2'dir. En çok kullanılan medya paylaşım uygulaması YouTube'dur (yaklaşık %92). Katılımcılar bu uygulamaları genellikle sadece izleyici olarak ve bilgi edinmek amacıyla kullanmaktadır.

RSS uygulamalarından faydalanmayan katılımcıların oranı (yaklaşık %71) oldukça yüksektir. RSS kullananlar bu uygulamalardan en çok iş ile ilgili olarak faydalanmaktadır. Aynı şekilde, kütüphanelerin de bu uygulamaları az kullandığı görülmektedir. Kütüphanecilerin özel yaşamlarında da iş yaşamlarında da RSS uygulamalarını yaygın olarak kullanmadıkları görülmektedir.

Katılımcıların yaklaşık üçte biri cep telefonu veya mobil aygıtlar aracılığıyla İnternete bağlanmaktadır. Mobil uygulamaları kullanan katılımcılar en çok e-postalarına bakmak, bilgi edinmek ve internette gezinmek amacıyla mobil uygulamaları kullanmaktadır.

Anket bulgularına göre katılımcıların sadece %13'ü sosyal etiketleme veya kataloglama sitelerini kullanmaktadır. LibraryThing en çok kullanılan sosyal kataloglama sitesi, Delicious ise en çok kullanılan sosyal etiketleme sitesidir.

Sanal dünya uygulamalarını kullananlar sadece 6 kişi olup tamamı Second Life uygulamasını kullanmaktadır. Bu uygulamalar en çok iletişim amaçlı kullanılmaktadır. Sanal dünya uygulamalarının iş yaşamında ve özel yaşamda kullanım oranı benzerlik göstermektedir, her ikisinde de son derece düşüktür.

Katılımcılar özel yaşamlarında en çok sosyal ağları (%86) ve anında mesajlaşma araçlarını (%83) kullanmaktadır. En az kullanılan araç ise sanal dünya uygulamalarıdır (%1,7). Uçak ve Çakmak'ın (2010) Hacettepe Üniversitesi Bilgi ve Belge Yönetimi Bölümü öğrencileri üzerinde yaptığı araştırmada da anında mesajlaşma araçları (%82,7) ve Facebook (%81) en çok kullanılan uygulamalardır. Web 2.0 araçlarının kullanımı yönünden, geleceğin bilgi profesyonellerinin ve kütüphanecilerin alışkanlıkları benzerlik göstermektedir.

Web 2.0 araçlarının iş amaçlı kullanım oranları incelendiğinde, en çok anında mesajlaşma uygulamalarının (%53) iş ile ilgili olarak kullanıldığı saptanmıştır. İş amaçlı en çok kullanılan diğer Web 2.0 aracının ise sosyal ağlar (yaklaşık %37) olduğu görülmektedir. “Kütüphaneciler en çok sosyal ağları mesleki amaçlı kullanmaktadır” şeklinde kurulan hipotezimiz kısmen doğrulanmıştır.

Katılımcıların sosyal yaşamlarında yoğunlukla kullandıkları araçların mesleki yaşamlarında da yoğun olarak kullanıldığı saptanmış ve bu konuyla ilgili kurulan hipotez doğrulanmıştır.

Genellikle, katılımcıların bilgisayar kullanma beceri düzeyleri arttıkça Web 2.0 uygulamalarını kullanma eğilimlerinin de arttığı gözlemlenmiştir. Aharony (2009) tarafından İsrail'deki kütüphaneciler üzerine yapılan bir araştırmada da, bilgisayar becerisi olan kütüphanecilerin Web 2.0 uygulamalarını daha çok kullandığı saptanmıştır.

Web 2.0 araçlarının kütüphanelerde kullanılma nedenleri en çok hızlı iletişim ve hizmet sunumunda etkin bir ortam sağlaması (yaklaşık %53) olarak belirtilirken Web 2.0 araçlarının kütüphanelerde kullanılmama nedeni ile ilgili katılımcıların büyük çoğunluğu (%41) yeteri kadar bilgi sahibi değildir.

Kütüphane hizmetlerinde bu teknolojilerin nasıl uygulanacağına farkında olmayanların oranı yaklaşık %35'tir. Katılımcıların sadece yaklaşık %5'inin kurumlarında Web 2.0 uygulamalarıyla ilgili hizmetiçi eğitim verilmektedir. Katılımcılar en çok kütüphanelerde sosyal etiketleme ve kataloglama (%54), sosyal ağlar (%44) ve RSS (%42) uygulamalarına yönelik eğitim almak istemektedir.

Katılımcıların genellikle kütüphanelerde Web 2.0 uygulamalarının kullanımına yönelik olumlu görüşe sahip olduğu belirlenmiştir. Kütüphanecilerin olumlu bir görüşe sahip olmalarına rağmen kütüphanelerde Web 2.0 uygulamalarının kullanımının düşük olması, katılımcıların bu uygulamaları kütüphanelerde nasıl kullanacaklarını bilmediklerinden kaynaklı olabileceği düşünülmektedir.

Kurumlarında Web 2.0 araçları kullanılmadığı halde kullanılıyor seçeneğini işaretleyen katılımcıların olduğu da saptanmıştır. Bunun nedeni kütüphanelerinde kullanılan uygulamaların farkında olunmaması veya kütüphanenin bir politikası olmadığı halde meslektaşlarla iletişim için kişisel olarak bu araçların kullanılmasından kaynaklı olabilir. Ayrıca çalışma web sayfaları üzerinden yapıldığı için, kurum içi iletişim ve paylaşımda bu uygulamaların kullanım durumu hakkında elimizde tam olarak bilgi bulunmamaktadır.

5.2 ÖNERİLER

Web 2.0 araçlarının kütüphane hizmetleri ile bütünleşik olarak kullanılabilmesi ve farkındalığın yaratılması açısından kurum içi eğitimler verilmeli ve Web 2.0 teknolojilerine yönelik düzenlenen sempozyum, çalıştay ve eğitim seminerlerine üst düzeyde katılım sağlanmalıdır. Bilgi ve Belge Yönetimi eğitimi veren üniversiteler bu rolü üstlenebilirler. Örneğin; Avustralya'daki Edith Cowan Üniversitesinde, 9 haftalık bir eğitim programı kapsamında kütüphanecilere Web 2.0 uygulamalarının sunduğu fırsatlar öğretilerek mesleki alanda bu araçların kullanılması sağlanmıştır (Gross ve Leslie, 2008).

Web 2.0 uygulamalarına yönelik idari desteğin olmadığı durumlarda, Kütüphane müdürü ve personeli Web 2.0 teknolojileriyle ilgili yeterli donanıma sahip olduktan sonra kütüphane 2.0 uygulamalarını destekleyici dokümanlarla yönetimi ikna etmek için çabalamalıdır.

Bazı Web 2.0 uygulamaları (RSS, mobil uygulamalar gibi) bir kerelik yapılacak düzenlemeyle sürekli kullanılmakta, personel eksikliği veya zaman kaybı gibi bir olumsuzluğa neden olmamaktadır. RSS basit bir kod yazılarak web sayfasına adapte edilebilen basit bir uygulama olmasına rağmen kullanımı çok azdır. Kütüphaneler, yazılım aşamasında üniversitenin ilgili birimlerinden destek alarak RSS uygulamalarından faydalanabilirler. Böylelikle, kullanıcılar kütüphane web sayfasına gitmeden gelişmeleri takip edebilecektir.

Herhangi bir teknik destek veya yazılım bilgisi gerektirmeyen uygulamalar da mevcuttur. Günlük hayatta yoğun olarak kullanılan sosyal ağlar iş hayatında da kolaylıkla kullanılabilir. Sadece web sayfasında yapılan güncellemelerin ve duyuruların aynısının bu platformlarda paylaşılmasının personel ve zaman açısından sıkıntı yaratmayacağı ayrıca daha fazla kullanıcı kitlesine ulaşılacağı düşünülmektedir.

Bazı kütüphanelerin sosyal ağlarının kapalı grup olduğu saptanmıştır. Ancak giriş yapılıncaya paylaşılanlar görülmektedir. Giriş zorunluluğu olmadan sosyal ağların erişilebilir olması gerektiği düşünülmektedir. Kütüphane kaynaklarını sosyal ağlara taşıyan kütüphane sayısı azdır. Kütüphane kaynaklarını da sosyal ağlar üzerinde erişilebilir olmalıdır. Bu bir arama çubuğu ile olabileceği gibi kaynak tarama sayfalarının bağlantılarını paylaşım yoluyla da olabilir.

Kütüphane-kullanıcı ilişkisinin geliştirilmesinde anında mesajlaşma uygulamaları veya sosyal ağlar üzerinden referans hizmeti verilmesinin etkili olacağı düşünülmektedir.

Anında mesajlaşma uygulamalarından faydalanan kütüphane sayısının azalma nedenlerinden biri de Meebo'nun kaldırılmasıdır. Önceden bu uygulamaları kullanmış olan kütüphaneler başka bir araç seçmelidir.

Blog ve Wiki kurulumu ile sanal dünya uygulamalarının kullanımı hakkında yeterli bilgiye sahip olunmaması nedeniyle kullanımın az olduğu veya hiç olmadığı düşünülmektedir. Web 2.0 konusunda kurum içi eğitimler ve mesleki eğitimler düzenlenmelidir.

Kullanıcılara araştırmalarında yol gösterici dokümanların, rehberlerin oluşturulmasında ve derlenmesinde yapısı itibariyle Wikilerin kullanımın uygun olacağı düşünülmektedir.

Kütüphaneler kullanıcılar için hazırlanan dokümanları, kılavuzları, sunumları, fotoğrafları ve videoları paylaşmak için medya paylaşım sitelerinden faydalanabilirler.

Kütüphaneler her okuyucuya hitap etmeli ve özellikle görme engelli kullanıcılar için kütüphane kaynaklarını, hizmetlerini ve oryantasyonu içeren ses dosyaları yaratmalıdır.

Kütüphane otomasyon sisteminin OPAC 2.0 özelliklerini kullanmanın maliyet açısından sıkıntı yaratacağı düşünülebilir ancak ücretsiz yazılımlardan faydalanmak bir çözüm olabilir. Ayrıca yerli firmalar sosyal kataloglamayı destekleyici ürünlerle otomasyon sistemlerini geliştirmelidirler. Katalog kaydına yorum eklenebilmesi kullanıcılar arası etkileşimi sağlayacaktır.

Kütüphane web sayfası mobil aygıtlar aracılığıyla bir şekilde görüntülenmektedir ancak kolay kullanım açısından sayfa küçük ekrana uygun olmalı, web sayfaları ve katalog tarama ekranı mobil aygıtlara uygun olarak tekrar tasarlanmalıdır.

Kullanıcılara gönderilen bilgilendirmelerin SMS hizmeti ile cep telefonlarına gönderilmesi sağlanmalıdır. Kullanıcılar bu mesajları belirlenen kısa kodlarla yanıtlayarak uzatma gibi isteklerde bulunabilmelidir.

Kütüphanelerde webinar düzenlenerek, kullanıcıların fiziksel olarak kütüphaneye gelmelerini beklemeden buldukları ortamda kütüphane hizmetlerinin pazarlanması sağlanmalıdır.

Sosyal paylaşım siteleri de dahil olmak üzere bazı sitelere erişim engellenmemelidir. Web 2.0 uygulamalarının pazarlama amaçlı da kullanılan araçlar olduğu unutulmamalıdır. Daha iyi bir hizmet anlayışı için kullanıcıların içeriğe katkı yapmaları sağlanmalı ve bu uygulamalardan faydalanılmalıdır.

Gençlerin bilgisayar becerilerinin daha gelişmiş olması ve Web 2.0 uygulamalarının daha çok gençler tarafından kullanıldığı düşünüldüğünde, genç kütüphanecilere bildiklerini kütüphanelerde uygulama fırsatı verilmelidir.

KAYNAKÇA

- Aharony, N. (2009). Web 2.0 use by librarians. *Library & Information Science Research*, 31, 29-37.
- Al-Daihani, S. (2009). The knowledge of Web 2.0 by library and information science academics. *Education for Information*, 27 (1), p. 39-55. Library, Information Science & Technology Abstracts with Full Text.
- Aslan, B. (2007). Web 2.0, Teknikleri ve Uygulamaları. M. Akgül, U. Çağlayan, E. Derman ve A. Özgüt (Haz.). *XII. "Türkiye'de İnternet" Konferansı: 8-10 Kasım 2007* (351-357). Ankara: Bilkent Üniversitesi.
- Baltacı, D., Özel, C. (2010). Sabancı Üniversitesi Bilgi Merkezi Kullanıcı Hizmetlerinde Web 2.0 Uygulamaları, *ÜNAK 2010 Bilgi Yönetimi 2.0: Sosyal Ağlarda Bilgi Hizmetleri. 7-9 Ekim 2010* Samsun: On Dokuz Mayıs Üniversitesi (yayımlanmamış bildiri).
- BBC News. (2005). *Berners-Lee on the read/write web*. Erişim: 11 Kasım 2010, <http://news.bbc.co.uk/2/hi/technology/4132752.stm>
- BC University Libraries (2011). *Mobile-Friendly Databases*. Erişim: 08 Ocak 2011, <http://www.bc.edu/libraries/mobile/db.html>
- Bejune, M. M. (2007). Wikis in Libraries. *Information Technology and Libraries*, 26 (3), p26-38,
- Bell, Ann. *Exploring Web 2.0 : second generation internet tools - blogs, podcasts, wikis, networking, virtual worlds, and more*. Georgetown: Katy Crossing.
- Bentley Library Catalog (2011). Erişim: 19 Ocak 2011 Bentley Library Ağ Sitesi: <http://libcat.bentley.edu/>
- Bilkent University Library. (2011). *OverDrive*. Erişim: 20 Ocak 2011, <http://overdrive.library.bilkent.edu.tr/3AD43C37-FB0D-4FF2-AB85-E632A468F8A0/10/474/en/Default.htm>
- Blogger. (2010). *Blog nedir?*. Erişim: 03 Aralık 2010, http://www.blogger.com/tour_start.g
- Bradleu, P. (2004). What are weblogs?. *Serials*, 17 (1), p 83-86.
- Boyd, D. M. ve Ellison, N.B. (2007). Social network sites: definition, history and scholarship. *Journal of Computer-Mediated Communication*, 13(1). Erişim: 25 Aralık 2010, <http://jcmc.indiana.edu/vol13/issue1/boyd.ellison.html>

- BSU Libraries Mobile (2011). *About this site*. Erişim: 05 Ocak 2011,
<http://www.bsu.edu/libraries/mobile/index.php>
- Bulu, T. ve İşler, V. (2011). Second Life ODTÜ Kampüsü. *Akademik Bilişim 2011, 2 - 4 Şubat 2011, Malatya: İnönü Üniversitesi*. Erişim: 24 Aralık 2012,
<http://ab.org.tr/ab11/bildiri/248.pdf>
- Buczynski, J. A. (2008) Libraries Begin to Engage Their Menacing Mobile Phone Hordes Without Shhhhh! *Internet Reference Services Quarterly*, 13 (2-3).
- Casey, M. ve Savastinuk, L. (2006). Library 2.0. *Library Journal*, 131 (14), p. 40-42
- Casey, M. ve Savastinuk, L. (2007). *Library 2.0.: a guide to participatory library service*. Medford, New Jersey: Information Today.
- Cebeci, S. (2002). *Bilimsel araştırma ve yazma teknikleri*. İstanbul: Alfa.
- Choy, F. C. (2010). Digital library services: towards mobile learning. *Seminar on E-books as Learning Resources in Chinese Libraries in Asia*. Kaohsiung, Taiwan: National Kaohsiung University of Applied Science. Erişim: 27 Aralık 2010, <http://hdl.handle.net/10220/6286>
- Chua, A. Y. K. ve Goh, D. H. (2010). A study of Web 2.0 applications in library websites. *Library & Information Science Research*, Volume 32, Issue 3, July 2010, Pages 203-211
- Clyde, L. A. (2005). *Wikis*. *Teacher Librarian*, 32, 54–56.
- Columbia University Libraries (2010). CULSearch. Erişim: 29 Aralık 2010,
<http://library.columbia.edu/>
- Columbia University Libraries (2013). *Reference Services*. Erişim: 04 Nisan 2013,
<http://www.columbia.edu/cu/lweb/services/askalibrarian/index.html>
- Cooper, M., May, A. (2009). Library 2.0 at a Small Campus Library [Elektronik Sürüm]. *Technical Services Quarterly*, (26), p. 89-95.
- Danbury Library Blog. (2007). *Hey you got LibraryThing in my catalog!*. Erişim: 14 Ocak 2011.
 Danbury Library Blog Ağ Sitesi:
http://www.danburylibrary.org/blog/reading/2007/05/hey_you_got_librarything_in_my.html
- DiNucci, D. (1999). Fragmented future, *Print*, 53 (4), 32.
- Doree, J. (2007). RSS: A Brief Introduction [Elektronik Sürüm]. *Journal of Manual & Manipulative Therapy*, (15) 1, 57-58

- Doğan, M. (2005) *Herkes Web 2.0'dan Bahsediyor*. Erişim: 11 Kasım 2010, http://www.altiustutasarim.com/arsiv/2005/10/web_20.php
- EBSCO Publishing (2010). *EBSCOhost Mobile*. Erişim: 29 Aralık 2010, EBSCO Ağ Sitesi <http://www.ebscohost.com/thisTopic.php?marketID=1&topicID=1336>
- Facebook (2013). *Newsroom*. Erişim: 08 Nisan 2013. Facebook Ağ Sitesi: <http://newsroom.fb.com/Key-Facts>
- Gilmour, R., & Stickland, J. (2009). Social bookmarking for library services: Bibliographic access through Delicious. *College & Research Libraries News*, 70(4), 234-7, Library, Information Science & Technology Abstracts with Full Text.
- Google (2011). *Google Talk Hakkında*. Erişim: 24 Aralık 2012. Google Talk Ağ Sitesi: <http://www.google.com.tr/talk/intl/tr/about.html>
- Google (2012). *Google Plus*. Erişim: 24 Aralık 2012. Google Plus Ağ Sitesi: <http://plus.google.com>
- Google (2013). *Şirket*. Erişim: 08 Nisan 2013. Google Ağ Sitesi: <http://www.google.com/about/company/>
- Gordon, R. S., Stephens, M. (2007). Putting Wikis into play. *Computers in Libraries*, 27, 42–43.
- Greenhill, K. (2007). *Second Life, Libraries, Universities and Murdoch University Library*. Erişim: 04 Nisan 2013, <http://www.slideshare.net/sirexkat/second-life-libraries-universities-and-murdoch-university-library>
- Greenhill, K. (2008). Do we remove all the walls? Second Life librarianship. *Australian Library Journal*, 57(4), 377–393.
- Griggs, Bridges, Rempel (2009). library/mobile: Tips on Designing and Developing Mobile Web Sites. *Code4Lib Journal*, (8). Erişim: 19 Nisan 2013, <http://journal.code4lib.org/articles/2055>
- Gross, J., Leslie, L. (2008). Twenty-three steps to learning Web 2.0 technologies in an academic library. *The Electronic Library*, 26 (6). Erişim tarihi: 16 Ekim 2010, Emerald.
- Han, Z., Liu, Y. Q. (2010). Web 2.0 applications in top Chinese university libraries. *Library Hi Tech*, 28 (1), 41-62. Erişim tarihi: 05 Mayıs 2011, Emerald.
- Harinarayana, N. S., Raju, N. V. (2010). Web 2.0 features in university library web sites. *The Electronic Library*, 28 (1).

- Hazidah, N.A. (2012) *Towards library 2.0: the adoption of web 2.0 applications in academic library websites in Malaysia*. In: International Conference on Libraries: "Transformation to Humanized Libraries" , 2nd – 4th July 2012, Renaissance Hotel, Kota Bharu, Kelantan . (Unpublished)
- Holmes, K. L., ve Dubinsky, E. K. (2009). Integration of Web 2.0 technologies in the translational research environment. *Medical Reference Services Quarterly*, 28, 309-335.
- Innovative Interfaces (2008). AirPAC. Erişim: 09 Mayıs 2010, <http://www.iii.com/products/airpac.shtml>
- IYTE Library. (2010). *IYTE Digital Library*. Erişim: 08 Ocak 2011, <http://iyte.lib.overdrive.com/DF9D33FC-140A-4B72-B6AB-B55408CC71C5/10/685/en/Default.htm>
- Jenda, C. A., & Kesselman, M. (2008). Innovative Library 2.0 Information Technology Applications in Agriculture Libraries. *Agricultural Information Worldwide*, 1(2), 52-60. Erişim tarihi: 16 Nisan 2011, EBSCOhost.
- Khare, N. (2009). *Libraries on move: library mobile applications*. 7th International CALIBER 2009 içinde (pp.272-278). Puducherry: Pondicherry University.
- Kim, Yong-Mi ve Abbas, J. (2010). Adoption of Library 2.0 Functionalities by Academic Libraries and Users: A Knowledge Management Perspective. *Journal of Academic Librarianship*, 36 (3), p211-218, Library, Information Science & Technology Abstracts with Full Text.
- King, D. L., & Brown, S. W. (2009). Emerging trends, 2.0, and libraries. *The Serials Librarian*, 56 (1), 32-43, Informaworld.
- Knorr, E. (2003). *2004: The year of Web services*. Erişim: 11 Kasım 2010, CIO Ağ sitesi: http://www.cio.com/article/32050/2004_The_Year_of_Web_Services?page=2&taxonomyId=3044
- Kroski, E. (2007). The Social Tools of Web 2.0: Opportunities for Academic Libraries. In Choice. *Association of College & Research Libraries*. pp.2011-2021. Erişim: 27 Aralık 2010, <http://hdl.handle.net/10760/3852>
- Kroski, E. (2008). On the Move with the Mobile Web: Libraries and Mobile Technologies. *Library Technology Reports*, 44 (5), pp. 1-48. Erişim: 01 Ocak 2011, <http://hdl.handle.net/10760/12463> adresinden erişildi.
- Kroski, E. (2010). 10 Technology Ideas Your Library Can Implement Next Week. *American Libraries*, 41 (3) , p30-33. Erişim tarihi: 26 Aralık 2010, Academic Search Complete

- Library Success (2010). *M-Libraries*. Erişim: 07 Ocak 2011, http://www.libsuccess.org/index.php?title=M-Libraries#SMS_notification_services
- LibSuccess (2012). *Library Success: A Best Practices Wiki*. Erişim: 24 Aralık 2012. LibSuccess Ağ Sitesi: <http://www.libsuccess.org/>
- LibraryThing (2010). LibraryThing Mobile upgrade for iPhone. *LibraryThing (Blog)* Erişim: 03 Eylül 2010. LibraryThing Ağ Sitesi: <http://www.librarything.com/blogs/librarything/2008/08/librarything-mobile-upgrade-for-iphone/>
- LibraryThing (2013). *About LibraryThing*. Erişim: 08 Nisan 2013. LibraryThing Ağ Sitesi: <http://www.librarything.com/about>
- Linh, N.C. (2008). A Survey of the application of Web 2.0 in Australasian university libraries. *Library Hi Tech*, 26(4), 630-653.
- Linkedin Corporation (2013). *Linkedin Press Center*. Erişim: 08 Nisan 2013. Linkedin Ağ Sitesi: <http://press.linkedin.com/about/>
- Lombardo, N. T., Mower, A. ve McFarland M. M. (2008). Putting Wikis to Work in Libraries. *Medical Reference Services Quarterly*, 27(2), 129-145.
- Maness, J.M. (2006) . Library 2.0 theory: Web 2.0 and its implications for libraries. *Webology*, 3(2). Erişim: 05 Aralık 2010, Webology Ağ Sitesi: <http://www.webology.ir/2006/v3n2/a25.html>
- Meebo Inc. (2011). Meebo. Erişim: 27 Aralık 2011. Meebo Ağ Sitesi: <https://www.meebo.com/>
- Miami University Libraries (2011). *Check out our new mobile site!* Erişim: 05 Ocak 2011, http://www.lib.muohio.edu/news_and_notes/new-mobile-site
- Mills, K. (2009). *University of Cambridge M-libraries: Information use on the move*. Erişim: 31 Aralık 2010, http://arcadiaproject.lib.cam.ac.uk/docs/M-Libraries_report.pdf
- Myspace (2011). *Press Room*. Erişim: 24 Aralık 2012. Myspace Ağ Sitesi: <http://www.myspace.com/pressroom/fact-sheet/>
- Near East University Grand Library (2011). *News*. Erişim: 08 Ocak 2011. Near East University Ağ Sitesi: <http://library.neu.edu.tr/cgi-bin/koha/opac-news.pladresinden> erişildi.
- Ning, Inc. (2011). *History*. Erişim: 06 Haziran 2011. Ning Ağ Sitesi: <http://about.ning.com/corporate/history/>

- Ning, Inc. (2013). About Ning. Erişim: 08 Nisan 2013. Ning Ağ Sitesi: <http://www.ning.com/about-us/>
- O'Reilly, T. (2005a). Web 2.0: Compact Definition. O'Reilly Radar (Blog). Erişim: 11 Kasım 2010, O'Reilly Media Inc. Ağ sitesi : http://radar.oreilly.com/archives/2005/10/web_20_compact_definition.htm
- O'Reilly, T. (2005b). What is Web 2.0: Design Patterns and Business Models for the next generation of software. Erişim: 11 Kasım 2010, O'Reilly Media Ağ sitesi: <http://www.oreillynet.com/pub/a/oreilly/tim/news/2005/09/30/what-is-web-20.html>
- OCLC Online Computer Library Center, Inc. (2010). *WorldCat mobile*. Erişim: 01 Aralık 2010, OCLC Ağ Sitesi <http://www.worldcatmobile.org/?site=www>
- Odabaş, H. (2009). Mobil kütüphane uygulamaları ve özellikleri. 1. *Ulusal Mobil Devlet Konferansı* 28-29 Mayıs 2009, Hilton Oteli, Ankara. [Yayınlanmamış Bildiri]. Erişim: 01 Aralık 2010, <http://acikarsiv.atauni.edu.tr/publication.php?cmd=detail&id=658>.
- OSU Libraries. (2010). *About libraries*. Erişim: 05 Ocak 2011, <http://m.library.oregonstate.edu/about.html>
- Oxford Brookes University. (2010). *Audio tours at Headington and Wheatley*. 08 Ocak 2011, <http://www.brookes.ac.uk/library/tours-audio.html>
- Özel, N. ve Çakmak, T. (2012). Sosyal kataloglama siteleri ve yeni nesil kütüphane katalogları. Aytaç Yıldızeli, Tolga Çakmak ve Nevzat Özel (yay. haz.). *ÜNAK 2010: "Bilgi Yönetimi 2.0: Sosyal Ağlarda Bilgi Hizmetleri Sempozyumu* bildiriler kitabı içinde (s. 121-130). Samsun: Ondokuz Mayıs Üniversitesi.
- Pope, K. ve diğerleri (2010). Twenty-first century library must-haves. *Searcher*, 18 (3), p. 44-47.
- Ralph, L. ve Stahr, B. (2010). When Off-Campus Means Virtual Campus: The Academic Library in Second Life. *Journal of Library Administration*, 50:909–922.
- Ram, S. Anbu J. P. ve Kataria, S. (2011). Responding to user's expectation in the library: innovative Web 2.0 applications at JUIT Library: A case study. *Program: Electronic Library and Information Systems*, 45 (4).
- Ram S., Kataria S., Hopkinson, A. ve Paliwal, N. (2010). *Acceptance and Usage of Web 2.0 Services in Libraries: A Survey*. Erişim tarihi: 08 Aralık 2010, <http://www.mendeley.com/research/acceptance-and-usage-of-web-20-services-in-libraries-a-survey-1/>

- Rinnovati, L. (2009). Exploration of the use of Library 2.0 and its role in the transformation of personalised services in Italian libraries. *IFLA 2009: Libraries create future: building on cultural heritage, 23-27 August 2009 Milan, Italy*. Erişim: 20 Ekim 2010, <http://www.ifla2009satelliteflorence.it/meeting3/program/assets/LauraRinnovati.pdf>
- RIT Libraries. (2011). Rochester Institute of Technology Libraries. Erişim: 15 Ocak 2011, <http://library.rit.edu/live-help>
- Robb, J. (2004). *John Robb's weblog*. Erişim: 11 Kasım 2010, <http://jrobb.mindplex.org/2003/08/16.html>
- Second Life (2012). *What is Second Life*. Erişim: 24 Aralık 2012 Vimeo Ağ Sitesi: <http://secondlife.com/whatis/?lang=en-US>
- SerialsSolutions (2012). AquaBrowser. Erişim: 10 Ocak 2012, <http://www.serialssolutions.com/en/services/aquabrowser/>
- Shelfari. (2010). *Shelfari*. Erişim: 28 Aralık 2010. Shelfari Ağ Sitesi: <http://www.shelfari.com/>
- Shoniwa, P. ve Hall, H. (2007). Library 2.0 and UK academic libraries: drivers and impacts. *New Review of Information Networking*, 13(2) , 69-79.
- Si L., Shi R. ve Chen, B. (2011). An investigation and analysis of the application of Web 2.0 in Chinese university libraries. *Electronic Library*, 29 (5), 651 – 668.
- SirsiDynix (2010). *BookMyne*. Erişim: 08 Ocak 2011, SisriDynix Ağ Sitesi <http://www.sirsidynix.com/products/bookmyne>
- Sodt, J. M. ve Summey, T. P. (2009). Beyond the Library's walls: using Library 2.0 tools to reach out to all users. *Journal of Library Administration*, 49, 97-109.
- Springer, M. ve diğerleri (2008). For the Common Good: The Library of Congress Flickr Pilot Project Report Summary. Erişim: 04 Nisan 2013, http://www.loc.gov/rr/print/flickr_report_final_summary.pdf
- Stephens, M. (2006). Web 2.0 & Libraries: Best Practices for Social Software. *Library Technology Reports*, 42 (4), pp. 1-62.
- Stephens, M. ve Collins, M. (2007). Web 2.0, Library 2.0, and the hyperlinked library. *Serials Review*, 33 (4), 253-56.
- The Ohio University Libraries. (2011) . *From Biz Wiki*. Erişim: 15 Ocak 2011, https://www.library.ohiou.edu/subjects/bizwiki/index.php/Biz_Wiki>About

- The Open University (2011). *Mobile Safari*. Erişim: 08 Ocak 2011, <http://digilab.open.ac.uk/testarea/mobileSafari/index.php>
- The University of Auckland Library (2011). *Mobile*. Erişim: 20 Ocak 2011, <http://www.library.auckland.ac.nz/mobile/>
- Tonta, Y. (2009a). Dijital Yerliler, Sosyal Ağlar ve Kütüphanelerin Geleceği. *Türk Kütüphaneciliği*, 23 (4), 742-768.
- Tonta, Y. (2009b). Kütüphaneler: sanal mı?, gerçek mi?. Erişim: 02 Aralık 2009, <http://yunus.hacettepe.edu.tr/~tonta/yayinlar/tonta-kut-haft-ankara-1nisan2009-sanal-kutuphaneler.pdf>
- Traxler, J. M. (2008). Use of mobile technology for mobile learning and mobile libraries in a mobile society. G. Needham and M. Ally (Eds.). *M-libraries Libraries on the move to provide virtual Access* (s. 47-55). London: Facet.
- Tripathi, M. ve Kumar, S. (2010). Use of Web 2.0 tools in academic libraries: A reconnaissance of the international landscape. *The International Information & Library Review*, 42 (3), pp. 195-207.
- Tumblr, Inc. (2013). *Tumblr Hakkında*. Erişim: 08 Nisan 2013. Tumblr Ağ Sitesi: <http://www.tumblr.com/about>
- Twitter (2013). *About*. Erişim: 08 Nisan Ocak 2011. Twitter Ağ Sitesi: <http://twitter.com/about>
- Twitter Blog (2011). *Celebrating #Twitter7*. Erişim: 08 Nisan 2013. Twitter Blog Ağ Sitesi: <http://blog.twitter.com/2013/03/celebrating-twitter7.html>
- Uçak, N. Ö. ve Çakmak, T. (2010). Hacettepe Üniversitesi Bilgi ve Belge Yönetimi öğrencilerinin Web 2.0 araçlarını kullanım özellikleri. *Uluslararası 2. Değişen Dünyada Bilgi Yönetimi Sempozyumu 22-24 Eylül 2010 Ankara: Hacettepe Üniversitesi*. – Bildiriler kitabı içinde (ss.44-53)- Erişim: 24 Aralık 2012, <http://by2010.bilgiyonetimi.net/bildiriler/ucak.pdf>
- University of Otago Library. *Central Library Audio Tours*. Erişim: 08 Ocak 2011, <http://www.library.otago.ac.nz/services/reference/audiotour.html>
- Vimal Kumar, V. ve Chitra, S. (2008). Innovative use of SMS technology for the excellence in library services in Kerala. *IASLIC 23rd National Seminar On "Library Profession in Search of a New Paradigm"*, Kolakata: Bose Institute. Erişim: 05 Ocak 2011, <http://hdl.handle.net/10760/15228>
- Vimeo (2012). *About Vimeo*. Erişim: 24 Aralık 2012 Vimeo Ağ Sitesi: <http://vimeo.com/about>

- Weaver, A. (2010). Blogging -- it's a journey!. *Access*, 24 (1) , p 28-31. Erişim 03 Aralık 2010,
- Wikibooks (2012). Wikibooks: Welcome. Erişim: 18 Aralık 2012. Wikibooks Ağ Sitesi:
<http://en.wikibooks.org/wiki/Wikibooks:Welcome>
- Wikipedia (2013). *Wikipedia: About*. Erişim: 24 Aralık 2012. Wikipedia Ağ Sitesi:
<http://en.wikipedia.org/wiki/Wikipedia:About>
- WordPress (2012). *Hoşgeldiniz*. Erişim: 24 Aralık 2012. WordPress Türkiye Ağ Sitesi:
<http://tr.wordpress.org/>
- Wu, W. ve Li, J. (2007). RSS Made Easy: A Basic Guide for Librarians [Elektronik Sürüm].
Medical Reference Services Quarterly, 26(1), 37-50.
- Xiaofen Dong, E. (2008). Using Blogs for Knowledge Management in Libraries. *CALA Occasional Paper Series*, (2), p2-7, Library, Information Science & Technology Abstracts with Full Text.
- Xu,C., Ouyang, F. ve Chu, H. (2009). The Academic library meets Web 2.0: applications and implications. *The Journal of Academic Librarianship*, 35(4), 324-331.
- Yahoo! Inc. (2011). *About Flickr*. Erişim 01 Mart 2011. Yahoo Ağ Sitesi:
<http://www.flickr.com/about/>
- YouTube. (2011). *About YouTube*. Erişim: 01 Mart 2011. YouTube Ağ Sitesi:
http://www.youtube.com/t/about_youtube
- YouTube. (2013). *Press Room*. Erişim 08 Nisan 2013. YouTube Ağ Sitesi:
<http://www.youtube.com/yt/press/index.html>

EK-1 ÜNİVERSİTE KÜTÜPHANELERİNDE WEB 2.0 TEKNOLOJİLERİNİN/ARAÇLARININ KULLANIMI KONTROL LİSTESİ

1. Üniversitenin adı: .....

2. Eğer birden fazla kütüphanesi olan bir üniversite ise kütüphanenin adı:
.....

3. Kütüphanede Web 2.0 uygulamalarından yararlanılmakta mıdır? Evet Hayır

RSS

1. Kütüphanede RSS uygulamaları kullanılıyor mu? Evet Hayır

2. RSS kullanımı ile ilgili açıklamalar/yönlendirmeler var mı? Evet Hayır

3. RSS içeriği üzerinde tarama yapılabiliyor mu? Evet Hayır

4. RSS başlıkları kolay erişim için sınıflanmış/gruplanmış mı? Evet Hayır

5. RSS indirmek için kütüphane Web sayfasında link var mı? Evet Hayır

6. RSS kütüphanede hangi amaçlarla kullanılıyor?

- Üniversite ile ilgili genel haberler ve duyurular
- Kütüphane ile ilgili haberler ve duyurular
- Yeni gelen yayınlar listesi
- Deneme veri tabanları ile ilgili duyurular
- Yeni veri tabanları ile ilgili duyurular
- E-dergi ve e-kaynak listeleri
- Kullanıcı eğitimleri ile ilgili duyurular
- Diğer (.....)

Bloglar

1. Kütüphanenin blogu var mı? Evet Hayır

2. Blog kullanımına ilişkin yönlendirmeler/açıklamalar var mı? Evet Hayır

3. Blog girişlerinin/iletilerinin tarihleri ve saatleri var mı? Evet Hayır

4. Blog arşivi var mı? Evet Hayır

5. Blog arşivi en az 1 yıl geriye gidiyor mu? Evet Hayır

6. Son giriş/ileti son bir hafta içinde mi gönderilmiş? Evet Hayır

7. İletileri/girişleri başlıklar altında gözden geçirmek mümkün mü? Evet Hayır

8. Blog kütüphane ana sayfasına link veriyor mu? Evet Hayır

9. Blog kütüphane kataloğuna link veriyor mu? Evet Hayır

10. Blog hangi amaçlarla kullanılıyor?

- Kütüphane hakkında genel bilgi
- Yeni gelen yayınlar listesi
- Araştırma konusunda yönlendirmeler (ip uçları)
- Kitap tanıtımları / tartışmalar
- E-dergi ve e-kaynak listesi
- Veri tabanları listeleri
- Bilgi okuryazarlığı hakkında bilgi
- Sunucunun (server) hizmet dışı kalacağı saatler
- Çalışma saatleri ve kütüphanenin kapalı olacağı günler hakkında bilgi
- İş ilanları, eleman alımıyla ilgili duyurular
- Diğer (.....)

Wikiler

1. Kütüphanenin kendi wikisi var mı? Evet Hayır

2. Kullanıcılara wikinin içeriğine katkıda bulunma (edit etme) izni veriyor mu? Evet Hayır

3. Metin ve görüntüleri formatlayacak araçlar sağlıyor mu? Evet Hayır

4. Kullanıcılara dosya yükleme (upload) olanağı sağlıyor mu? Evet Hayır

5. Kullanıcılar wikinin eski sayfalarına erişebiliyorlar mı? Evet Hayır

6. Wikideki yeni ve güncellenmiş bilgi için RSS besleme sağlıyor mu? Evet Hayır

7. Arama motoru var mı (anahtar sözcük araması için)? Evet Hayır

8. Kütüphane ana sayfasına link var mı? Evet Hayır

9. Kullanıcılardan kayıt olmalarını istiyor mu? Evet Hayır

10. Telif haklarıyla ilgili bilgi var mı? Evet Hayır

11. Sosyal imleme özelliği var mı? Evet Hayır

12. Wiki hangi amaçlarla kullanılıyor?

- Konu rehberi olarak
- Kaynak listeleri
- Proje planlama
- Kütüphane politikası elkitabı
- Eğitim dokümanları/kaynakları
- Akademik yazım kuralları, intihal gibi konularda bilgi sunma
- Diğer (.....)

Anında Mesajlaşma (IM)

1. Kütüphanede anında mesajlaşma uygulamaları kullanılıyor mu? Evet Hayır

2. Anında mesajlaşmanın kullanımına yönelik bilgi ve yönlendirmeler var mı? Evet Hayır

3. Anında mesajlaşmanın yapısı nedir? metin tabanlı   ses tabanlı
5. Anında mesajlaşma hizmeti mesai saatleri dışında da (akşam 5'ten sonra, hafta sonları) veriliyor mu? Evet   Hayır
6. Anında mesajlaşma hangi amaçlarla kullanılıyor?
- Referans hizmeti
  - Kütüphane hizmetleri hakkında bilgilendirme/yönlendirme
  - Kullanıcıların istek, öneri ve görüşlerini alma
  - Kaynaklara erişimde rehberlik
  - Duyurular (etkinlikler, seminerler ve deneme veri tabanlarının kullanıma açıldığı tarihler vb.)
  - Diğer (.....)

Medya paylaşımı (podcast ve vodcast)

1. Kütüphanede medya paylaşım uygulamaları kullanılıyor mu? Evet   Hayır
2. Hangi medya paylaşım uygulamaları kullanılıyor? Podcasting   vodcasting
2. Bu uygulamaların kullanımına yönelik açıklamalar/yönlendirmeler var mı? Evet   Hayır
3. Bu uygulamalar için RSS besleme var mı? Evet   Hayır
4. Ses kayıtlarının (podcast) transkripsiyonu (yazılı metni) var mı? Evet   Hayır
5. Medya paylaşımı hangi amaçlarla kullanılıyor?
- Kütüphane oryantasyon turları
  - Genel arama becerilerine yönelik rehber
  - Katalog taramaya yönelik rehber
  - Bilgi okuryazarlığı eğitim materyali
  - Kaynak (e kaynaklar, veri tabanları gibi) kullanımına yönelik rehber
  - Kütüphane olanaklarının kullanımına yönelik rehber
  - Kurum yöneticilerinin konuşmaları
  - Kampüs dışından elektronik kaynaklara erişim
  - Diğer (.....)

Sosyal ağlar

1. Kütüphane herhangi bir sosyal ağa üye mi? Evet   Hayır
2. Hangi sosyal ağlara üye? (facebook, twitter).....
3. Kaç takipçisi var?.....
4. Sosyal ağlar hangi amaçlarla kullanılıyor?
- Kütüphane hizmetlerinin pazarlanması
  - Kütüphane kaynaklarına erişim
  - Etkinlik duyuruları
  - Deneme veri tabanları duyurusu
  - Referans hizmeti
  - Fotoğraf paylaşma

- Video paylaşma
- Kullanıcıların istek, öneri ve görüşlerini alma
- Kitap tanıtımları
- Diğer (.....)

OPAC 2.0

1. Kütüphanede OPAC 2.0 uygulamaları var mı? Evet Hayır

2. OPAC 2.0 uygulamaları otomasyon sistemi modülü mü özel bir yazılım mı?

3. RSS besleme var mı? (Belirlenen sorguya, konuya, yazara vb. yönelik) Evet Hayır

4. OPAC 2.0 uygulamaları hangi amaçlarla kullanılıyor?

- Kullanıcıların etiket eklemesi
- Kullanıcıların yorum ve görüş bildirmesi
- Kullanıcıların kitap oylaması
- Gelişmiş tarama seçenekleri
- Türe, Yazara, Dile...göre daraltma seçenekleri
- Etiket bulutu yapısı
- Öneri sunma (Popüler kitaplar veya "Bunu ödünç alanlar şunu da aldı" gibi)
- Heceleme önerisi
- Diğer (.....)

Sanal dünya uygulamaları

1. Kütüphanede sanal dünya uygulamaları kullanılıyor mu? Evet Hayır

2. Hangi sanal dünya uygulamaları kullanılıyor (Second Life)? Evet Hayır

3. Sanal dünya uygulamalarının kullanımına yönelik bilgilendirme/yönlendirme var mı? Evet Hayır

4. Sanal dünya uygulamaları hangi amaçlarla kullanılıyor?

- Referans hizmetleri
- Çalışma saatleri
- Kataloğa erişim
- Bilgi okuryazarlığına yönelik eğitimler
- Kütüphane oryantasyonu
- Diğer (.....)

Mobil uygulamalar

1. Kütüphanede mobil uygulamalar kullanılıyor mu? Evet Hayır

2. Mobil uygulamaların kullanımına yönelik bilgilendirme var mı? Evet Hayır

3. Mobil kullanım için bir yazılım yüklemek gerekir mi? Evet Hayır

4. Mobil uygulamalar hangi amaçlarla kullanılıyor?

- Web sitesi sunumu
- Katalog tarama

- Kullanıcı hesabına giriş
- Duyurular
- Çalışma saatleri
- Kütüphane hakkında genel bilgi
- Personel bilgisi
- İletişim
- Yararlanma koşulları
- Bilgi okuryazarlığı programları
- Veri tabanları
- SMS hizmeti
- Diğer

(.....)

EK-2 ANKET FORMU

Üniversite Kütüphanecilerinin Web 2.0 Teknolojilerini Kullanımı

Bu anket bir yüksek lisans tez çalışması kapsamında üniversite kütüphanecilerinin Web 2.0 teknolojilerini kullanımı konusunda bilgi toplamak için hazırlanmıştır. Sorulara vereceğiniz samimi yanıtlar çalışmanın güvenilirliğini artıracaktır. Aksi belirtilmedikçe lütfen tek bir şık işaretleyiniz. Katkılarınız ve katılımınız için teşekkürler.

Canan (Şenol) Tavluoğlu
H.Ü BBY Bölümü
Yüksek Lisans Öğrencisi

I. BÖLÜM

Bu bölümde demografik bilgilere yönelik sorular yer almaktadır.

1. Cinsiyetiniz?

- a. Kadın
- b. Erkek

2. Yaşınız?

- a. 30 yaş altı
- b. 30 - 39
- c. 40 – 49
- d. 50 – 59
- e. 60 yaş ve üstü

3. Eğitim durumunuz? (Birden fazla seçenek işaretleyebilirsiniz)

- a. Kütüphanecilik /BBY lisans
- b. Kütüphanecilik /BBY yüksek lisans
- c. Kütüphanecilik /BBY doktora
- d. Diğer (Açıklayınız: .....)

4. Çalıştığınız Üniversite.....

5. Kütüphanenin hangi birimde çalışmaktasınız?

- a. Sağlama
- b. Süreli yayınlar
- c. Okuyucu hizmetleri
- d. Kataloqlama
- e. Elektronik kaynaklar
- d. Danışma
- e. Teknik hizmetler
- f. Görsel-İşitsel
- g. Engelli Hizmetleri
- h. Diğer.....

6. Ne kadar süredir bir kütüphanede çalışmaktasınız?

- a. 1-5 yıl
- b. 6-10 yıl
- c. 11-15 yıl
- d. 16- 20
- e. 20 yıldan fazla

7. Bilgisayar kullanma becerilerinizin düzeyini nasıl tanımlarsınız?

- Çok iyi
- İyi
- Orta
- Zayıf
- Çok zayıf

II. BÖLÜM

Bu bölümde kullandığınız Web 2.0 araçları ile ilgili sorular yer almaktadır.

Sosyal Ağlar

8. Sosyal ağları (Facebook, Myspace, FriendFeed gibi) kullanıyor musunuz?

- Evet
- Hayır (14. soruya geçiniz)

9. Hangi sosyal ağları kullanıyorsunuz? (Birden fazla şık işaretleyebilirsiniz).

- Facebook
- Twitter
- Myspace
- Linkedin
- FriendFeed
- Diğer.....

10. Sosyal ağlarda harcadığınız süre

- Ayda bir kaç saat veya daha az
- Haftada bir kaç saat
- Günde 1 saatten az
- Günde 1-2 saat
- Günde 3-4 saat
- Günde 4 saatten fazla

11. Sosyal ağları hangi amaçlarla kullanıyorsunuz? (Birden fazla şık işaretleyebilirsiniz).

- Eğlenmek
- İşimle ilgili olarak
- Bilgi edinmek
- İletişim kurmak
- Sosyalleşmek
- Paylaşım
- Farkındalık yaratmak
- Arkadaş edinmek
- Hobi olarak
- Güncel gelişmeleri ve yenilikleri izlemek
- Diğer: .....

12. Sosyal ağları kullanma biçiminiz?

- Sürekli paylaşımında bulunarak (fotoğraf, video, görüş, haber, durum)
- Ara sıra paylaşımında bulunarak
- Sadece başkalarının paylaşımlarını takip ederek

13. Sosyal ağları meslektaşlarınız ve/veya kullanıcılarınızla iletişimde kullanıyor musunuz?

- Evet (Açıklayınız:.....)
- Hayır

Bloglar

14. Blog kullanıyor musunuz?

- a. Evet
- b. Hayır (21. soruya geçiniz)

15. Kişisel bloğunuz var mı?

- a. Evet
- b. Hayır (16. soruya geçiniz)

16. Hangi blog hizmet sağlayıcıyı kullanıyorsunuz?

- a. Blogger
- b. Wordpress
- c. Blogcu
- d. Live Journal
- e. Tumblr
- f. Diğer .....

17. Bloglarda harcadığınız süre?

- a. Ayda bir kaç saat veya daha az
- b. Haftada bir kaç saat
- c. Günde 1 saatten az
- d. Günde 1-2 saat
- e. Günde 3-4 saat
- f. Günde 4 saatten fazla

18. Blogları hangi amaçlarla kullanıyorsunuz? (Birden fazla seçenek işaretleyebilirsiniz).

- a. Paylaşım
- b. İşimle ilgili olarak (açıklayınız:.....)
- c. Bilgi edinmek
- d. Sosyalleşmek
- e. Farkındalık yaratmak
- f. Araştırma yapmak
- g. Hobi olarak
- h. Etkileşimde bulunmak
- i. Güncel gelişmeleri ve yenilikleri izlemek
- j. Eğlenmek
- k. Diğer (Açıklayınız:.....)

19. Blog'ları kullanma biçiminiz (Birden fazla seçenek işaretleyebilirsiniz).

- a. Kişisel blog'uma sürekli yazarak
- b. Kişisel blog'uma ara sıra yazarak
- c. Başkalarının blog'larına sürekli yazarak
- d. Başkalarının blog'larına ara sıra yazarak
- e. Başkalarının blog'larını yalnızca izleyerek

20. Mesleğinizle ilgili izlediğiniz blog/bloglar var mı?

- a. Evet (Hangi bloglar açıklayınız:.....)
- b. Hayır

Wikiler

21. Wiki (Wikipedia, Wikisource, Wikibooks gibi) kullanıyor musunuz?

- a. Evet
- b. Hayır (30. soruya geçiniz)

22. Hangi wikileri kullanıyorsunuz? (Birden fazla şık işaretleyebilirsiniz).

- a. Wikipedia

- b. Wikisource
- c. Wikibooks
- d. WikiHow
- e. WikiNews
- f. Wikimatrix
- g. LISwiki
- d. Diğer:.....

23. Herhangi bir amaçla wiki yarattınız mı?

- a. Evet (ne amaçla, hangi konuda açıklayınız:.....)
- b. Hayır (25. soruya geçiniz)

24. Hangi wiki hizmet sağlayıcıyı kullanıyorsunuz?

- a. Wikia
- b. PBWorks
- c. Wetpaint
- d. Wikispaces
- e. Wikidot
- f. Wiki spot
- g. MediaWiki
- d. Diğer .....

25. Wiki'lerde harcadığınız süre?

- a. Ayda bir kaç saat veya daha az
- b. Haftada birkaç saat
- c. Günde 1 saatten az
- d. Günde 1-2 saat
- e. Günde 3-4 saat
- f. Günde 4 saatten fazla

26. Wikileri hangi amaçlarla kullanıyorsunuz?

- a. Paylaşım
- b. İşimle ilgili olarak (açıklayınız:.....)
- c. Bilgi edinmek
- d. Sosyalleşmek
- e. Farkındalık yaratmak
- f. Araştırma yapmak
- g. Hobi olarak
- h. Etkileşimde bulunmak
- ı. Güncel gelişmeleri ve yenilikleri izlemek
- j. Eğlenmek
- k. Diğer (Açıklayınız:.....)

27. Wikileri kullanma biçiminiz.

- a. Sürekli yazarak (eklemeler ve düzeltmeler yaparak)
- b. Nadiren yazarak (eklemeler ve düzeltmeler yaparak)
- c. Yalnızca kullanıcı olarak

28. Mesleğinizle ilgili kullandığınız wiki/wikiler var mı?

- a. Evet (Hangi wikiler açıklayınız:.....)
- b. Hayır

29. Wikipedia'yı kullanıyorsanız hangi amaçla kullanıyorsunuz? (Birden fazla şık işaretleyebilirsiniz).

- a. Kullanmıyorum
- b. Kişisel bilgi ihtiyacımı karşılamak için
- c. Kullanıcıların bilgi ihtiyaçlarını karşılamak için (ready reference kaynağı olarak)
- d. Herhangi bir konuda temel düzeyde bilgi edinmek için
- e. Bir konuda araştırmaya başlarken başlangıç noktası olarak

- d. Wikipedia'ya giriş yapıyorum (eksikleri tamamlayıp, hatalar görürsem düzeltiyorum)
e. Diğer:.....

Anında Mesajlaşma Uygulamaları

30. Anında mesajlaşma uygulamalarını (MSN, Yahoo Messenger, Google Talk, Meebo, Skype gibi) kullanıyor musunuz?
a. Evet
b. Hayır (34.soruya geçiniz)

31. Hangi anında mesajlaşma uygulamalarını kullanıyorsunuz? (Birden fazla şık işaretleyebilirsiniz).
a. MSN Messenger
b. Yahoo Messenger
c. Google Talk
d. Meebo
e. Skype
f. ICQ
g. Mynet ICQ
h. Oovoo
g. Diğer:.....

32. Anında mesajlaşma uygulamalarında harcadığınız süre?
a. Ayda bir kaç saat veya daha az
b. Haftada birkaç saat
c. Günde 1 saatten az
d. Günde 1-2 saat
e. Günde 3-4 saat
f. Günde 4 saatten fazla

33. Anında mesajlaşma uygulamalarını hangi amaçlarla kullanıyorsunuz?
a. İletişim kurmak
b. Paylaşım
c. İşimle ilgili olarak (açıklayınız:.....)
d. Bilgi edinmek
e. Sosyalleşmek
f. Etkileşimde bulunmak
g. Hobi olarak
h. Diğer:.....

Medya Paylaşım Uygulamaları

34. Medya ve doküman paylaşım uygulamalarını (YouTube, Teacher Tube, Flickr, Google Picassa, Google Docs gibi) kullanıyor musunuz?
a. Evet
b. Hayır (39. soruya geçiniz)

35. Hangi medya ve doküman paylaşım uygulamalarını kullanıyorsunuz? (Birden fazla şık işaretleyebilirsiniz)
a.YouTube
b.Teacher Tube
c.Flickr
d.Google Picassa
e.Slideshare
f. Scribd
g. Google Docs
f. Diğer:.....

36. Medya vedoküman paylaşım uygulamalarında harcadığınız süre

- a. Ayda bir kaç saat veya daha az
- b. Haftada birkaç saat
- c. Günde 1 saatten az
- d. Günde 1-2 saat
- e. Günde 3-4 saat
- f. Günde 4 saatten fazla

37. Medya ve doküman paylaşım uygulamalarını hangi amaçlarla kullanıyorsunuz?

- a. Paylaşım
- b. İşimle ilgili olarak (açıklayınız:.....)
- c. Bilgi edinmek
- d. Sosyalleşmek
- e. Hobi olarak
- f. Güncel gelişmeleri ve yenilikleri izlemek
- g. Diğer:.....

38. Medya ve doküman paylaşım uygulamalarını kullanma biçiminiz. (Birden fazla şık işaretleyebilirsiniz).

- a. Sadece izleyici olarak
- b. Doküman yaratarak/biçimlendirerek
- c. Fotoğraf paylaşarak
- d. Video paylaşarak
- e. Ses dosyası paylaşarak
- f. Slayt, ekran görüntüsü paylaşarak
- g. Diğer:.....

RSS Uygulamaları

39. RSS uygulamalarından faydalanıyor musunuz?

- a. Evet
- b. Hayır (42. soruya geçiniz)

40. Hangi RSS okuyucusunu kullanmaktasınız?

- a. Newsgator
- b. Netvibes
- c. Microsoft Outlook
- d. Bloglines
- e. GoogleReader
- f. My Yahoo
- g. RSSOwl
- g. Diğer:.....

41. RSS uygulamaları kullanma amacınız? (Birden fazla şık işaretleyebilirsiniz)

- a. İşimle ilgili olarak (açıklayınız:.....)
- b. Haber sitelerini takip etmek
- c. Üniversite web sitelerini takip etmek
- d. İş ilanlarını takip etmek
- e. Ticari siteleri takip etmek (alışveriş siteleri, emlak siteleri gibi)
- f. Yayıncıların sitelerini takip etmek
- g. Dergi içeriklerini takip etmek
- h. Mesleki gelişimleri izlemek (dernek sayfası, blog gibi)
- i. Diğer:.....

Mobil Uygulamalar

42. Cep telefonunuz veya mobil aygıtınız aracılığıyla İnternete bağlanıyor musunuz?

- a. Evet
- b. Hayır (45. soruya geçiniz)

43. Mobil uygulamalarda harcadığınız süre

- a. Ayda bir kaç saat veya daha az
- b. Haftada birkaç saat
- c. Günde 1 saatten az
- d. Günde 1-2 saat
- e. Günde 3-4 saat
- f. Günde 4 saatten fazla

44. Hangi amaçlarla mobil uygulamalardan faydalanıyorsunuz? (Birden fazla şık işaretleyebilirsiniz)

- a. Araştırma yapmak
- b. Bilgi edinmek
- c. Güncel içeriği takip etmek
- d. Sosyalleşmek
- e. Paylaşmak
- f. İnternette gezinmek
- g. İletişim kurmak
- h. E-postalarımı bakmak
- i. Diğer.....

Sosyal Etiketleme ve Kataloglama

45. Sosyal etiketleme veya kataloglama sitelerini kullanıyor musunuz?

- a. Evet
- b. Hayır (49. soruya geçiniz)

46. Hangi sosyal etiketleme veya kataloglama sitelerini kullanıyorsunuz? (Birden fazla şık işaretleyebilirsiniz)

- a. Delicious
- b. Digg
- c. StumbleUpon
- d. CiteULike
- e. LibraryThing
- f. Shelfari
- g. Diğer: .....

47. Sosyal etiketleme ve kataloglama sitelerinde harcadığınız süre?

- a. Ayda bir kaç saat veya daha az
- b. Haftada birkaç saat
- c. Günde 1 saatten az
- d. Günde 1-2 saat
- e. Günde 3-4 saat
- f. Günde 4 saatten fazla

48. Sosyal etiketleme ve kataloglama sitelerini kullanma amacınız? (Birden fazla şık işaretleyebilirsiniz)

- a. Araştırma yapmak
- b. Kendi kütüphanemi oluşturmak
- c. İşimle ilgili olarak (Açıklayınız:.....)
- d. İlgili alanımda nelerin etiketlendiğini takip etmek.
- e. Diğer:.....

Sanal Dünya Uygulamaları

49. Sanal dünya uygulamalarını (Second Life, Meez gibi) kullanıyor musunuz?

- a. Evet
- b. Hayır (53. soruya geçiniz)

50. Hangi sanal dünya uygulamalarını kullanıyorsunuz? (Birden fazla şık işaretleyebilirsiniz).

- a. Second Life
- b. Meez
- c. Gaia Online
- d. Imvu
- e. Diğer:.....

51. Sanal dünya uygulamalarında harcadığınız süre?

- a. Ayda bir kaç saat veya daha az
- b. Haftada birkaç saat
- c. Günde 1 saatten az
- d. Günde 1-2 saat
- e. Günde 3-4 saat
- f. Günde 4 saatten fazla

52. Sanal dünya uygulamalarını kullanma amacınız? (Birden fazla şık işaretleyebilirsiniz)

- a. Paylaşım
- b. İletişim
- c. İşimle ilgili olarak (Açıklayınız:.....)
- d. Bilgi edinmek
- e. Sosyalleşmek
- f. Hobi olarak
- g. Eğlenmek
- h. Çeşitli eğitim programlarına katılmak
- i. Diğer:.....

Web 2.0 ve Kütüphaneler

53. Kütüphanenizde Web 2.0 uygulamaları kullanılıyor mu?

- a. Evet (Hangileri ve ne amaçla açıklayınız:.....)
- b. Hayır

54. Çalıştığınız kütüphanede Web 2.0 teknolojilerinin kullanılması konusunda ileriye yönelik planlama var mı?

- a. Evet (Açıklayınız:.....)
- b. Hayır
- c. Konuyla ilgili bilgim yok

55. Sizce Web 2.0 araçlarının kütüphanelerde kullanılma nedenleri nelerdir? (Birden fazla şık işaretleyebilirsiniz)

- a. Kullanıcı beklentileri
- b. Hizmet sunumunda etkin bir ortam sağlaması
- c. Hızlı iletişim sağlaması
- d. Moda olması
- e. Kullanımın yaygın olması
- f. Diğer:.....

56. Sizce kütüphane hizmetlerinde Web 2.0 teknolojilerinin kullanılmama nedenleri nelerdir? (Birden fazla şık işaretleyebilirsiniz)

- a. Bu konuda yeteri kadar bilgi sahibi değilim
- b. Teknik nedenler
- c. İdari desteğin olmaması
- d. Kütüphane hizmetlerinde bu teknolojilerin nasıl uygulanacağını farkında olmamak
- e. Zaman ayıramama
- f. Yararlı bulmama
- g. Bir çok uygulama var. Hangisinin kullanılacağına karar verememek
- h. Diğer:.....

57. Kurumunuzda girişi engellenen siteler var mı?

- a. Evet
(Açıklayınız:.....)
- b. Hayır

58. Kütüphanenizde webinar (web seminar) düzenliyor musunuz?

- a. Evet
(Açıklayınız:.....)
- b. Hayır

59. Kütüphanenizde karekod (QR) kullanıyor musunuz?

- a. Evet (Hangi amaçla? Açıklayınız:.....)
- b. Hayır

60. Kurumunuzda Web 2.0 uygulamalarıyla ilgili hizmetiçi eğitimler verilmekte midir?

- a. Evet (açıklayınız:.....)
- b. Hayır

61. Hangi Web 2.0 uygulamalarının kütüphanelerde kullanımına yönelik eğitim almak istersiniz? (Birden fazla şık işaretleyebilirsiniz)

- a. Sosyal ağlar
- b. Bloglar
- c. Wikiler
- d. Anında mesajlaşma araçları
- e. RSS
- f. Sosyal etiketleme ve kataloglama uygulamaları
- g. Mobil uygulamalar
- h. Sanal dünya uygulamaları
- i. Diğer:.....
- j. Böyle bir eğitime gereksinim duymuyorum

III. BÖLÜM

Bu bölümde, 5'li likert ölçeği kullanılarak, Kütüphanelerde Web 2.0 uygulamalarının kullanımına yönelik görüşleriniz belirlenmek istenmektedir.

	Kesinlikle Katılmıyorum	Katılmıyorum	Kararsızım	Katılıyorum	Kesinlikle Katılıyorum
Kütüphane hizmetlerini kullanıcıların bulunduğu ortama taşımak gereklidir					
Kullanıcılarla sosyal ağlarda iletişim kurmak, bilgi ve içerik paylaşmak gereksizdir					
Kütüphanelerde Web 2.0 uygulamalarını kullanmak gereksizdir					
Kütüphanelerde Web 2.0 uygulamalarının kullanımı kütüphane-kullanıcı etkileşimini artırır					
Kütüphanelerde Web 2.0 uygulamalarının kullanımı kullanıcı memnuniyetini artırır					
Kütüphanelerde Web 2.0 uygulamalarının kullanımı kütüphanecilerin verimini düşürür					
Web 2.0 uygulamaları ile daha etkin danışma hizmetleri verilebilir					
Kullanıcıların kataloğa etiket eklemeleri gereksizdir					
Wikipedia güvenilir bir kaynak değildir					
Kütüphane kataloğuna mobil araçlarla erişim gereksizdir					
Web 2.0 uygulamaları kütüphane hizmetlerinde verimliliği artırır					
Web 2.0 uygulamaları kütüphane hizmetlerinin hızını artırır.					
Web 2.0 uygulamaları kullanıcıya özgürlük kazandırır.					
Anında mesajlaşma araçları ile hizmet vermek kütüphaneciler için zaman kaybıdır					
Web 2.0 uygulamaları kütüphanecilere zaman kazandırır					
Web 2.0 uygulamaları meslektaşlar arasında bilginin paylaşımını artırır					
Web 2.0 uygulamaları uluslararası iletişimi artırır					
Web 2.0 uygulamaları kişisel bilgi gizliliği için sakıncalıdır					
Web 2.0 uygulamaları kütüphaneye ilgiyi artırır					
Web 2.0 uygulamaları kullanıcı geribildirimlerini artırır					
Web 2.0 uygulamaları kullanıcıların beklentilerinin daha iyi anlaşılmasına olanak tanır					
Web 2.0 uygulamaları kullanıcıların kütüphane ile iletişimini artırır					
Web 2.0 uygulamaları kütüphanelerin hizmetlerini tanıtmak ve duyurmak için etkili bir seçenektir					

EK-3 KONTROL LİSTESİ (TRIPATHI VE KUMAR, 2010)

Checkpoints used to understand utilization of web 2.0 in academic libraries:

I. Route map to fill the checkpoints

- A. Does the Library use any type of web 2.0 technologies? If not, Please skip the entire survey.
- B. Does the Library use RSS? If not please skip checkpoints from 8 to 19
- C. Does the Library use blogs? If not please skip checkpoints from 20 to 37
- D. Does the Library use podcasts? If not please skip checkpoints from 38 to 47
- E. Does the library use vodcast? If not please skip checkpoints from 48 to 51
- F. Does the Library use IM? If not please skip checkpoints from 52 to 59
- G. Does the Library use Wikis? If not please skip checkpoints from 60 to 77.

II. Checkpoints used

RSS use:

1. General news/University news
2. Library news and events
3. List of new books
4. List of e- journals and e-resources databases
5. Announcements about workshops and exhibitions
6. Usage of RSS for listing of resources in additions to Institutional Repository
7. Help for catalog search
8. Library instructions
9. Instructions given to use RSS
10. Links on library's web site/pages to download RSS
11. Entries are classified to make access easy
12. Items in RSS are searchable

Blog use:

13. Blog accessible to all by default
14. General information
15. Research tips
16. List of new books
17. Book reviews/discussions
18. Information literacy
19. List of e-resources and databases
20. Down time of servers/databases
21. Hours of operation, holidays

22. Information about employment and careers
23. Instructions given to use blogs
24. Dates and time of postings of blog entries
25. Archives for the blog; if not skip next checkpoint
26. Archival entries are up to 1 year old
27. The latest postings are within the last week
28. Entries are brows able by topics
29. Blog links to Library's homepage
30. Blog links to Library catalogue

Podcast use:

31. Library orientation tours
32. General searching skills
33. Searching Library catalogues
34. Guidance to use resources
35. Guidance to use other library facilities
36. Information literacy tutorials
37. Interviews/speeches of head of institutions
38. Instructions given to use podcasts
39. RSS feeds available for podcasts
40. Transcripts available for podcasts

Use of vodcast:

41. Guidance to use e-resources: databases and e-books
42. Guidance to access catalogue
43. Guidance to access electronic resources from off campus
44. Explained procedure for self issuing and returning

Use of IM:

45. Reference services
46. Advice on Library services
47. Guidance to access resources
48. Others (date and time about upcoming events: lectures, free trial access, issues not cover in other items, etc.)
49. Instructions to use IM
50. Library offers text based chat
51. Library offers voice chat
52. Instant Messaging services are available for more than 8 h

Use of Wikis:

53. As subject guides
54. Project planning
55. Policy manuals
56. Listings of resource
57. Training resources
58. Others (information about writing styles, plagiarism and such issues not covered in other items)
59. Instructions given to use Wikis
60. Library designs its own Wiki
61. Allows users to edit contents of Wiki
62. Provide tools to format text and images
63. Enable users to upload files
64. Users can recall earlier page on wikis
65. Provide RSS feeds for new and updated information on Wiki
66. Provide keyword search engine
67. Link to Library home page
68. Requires users to register
69. Have statement about copyright and content ownership
70. Is social book marking available?